

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie

Diplomová práce

COMING OUT – RODIČE, DĚTI A HOMOSEXUALITA

Vedoucí práce: Mgr. Markéta Elichová Ph.D.

Autor práce: Bc. Monika Vališová DiS.

Studijní obor: Etika v sociální práci

Ročník: II.

Forma studia: Kombinované

2012

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Thesis.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

27. března 2012

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Markétě Elichové Ph.D., za cenné rady, připomínky, metodické vedení práce a laskavý přístup, který mě při práci motivoval.

Děkuji všem osloveným respondentům, kteří byli ochotni spolupracovat a podělit se o své zkušenosti.

Děkuji své rodině a přátelům za projevenou trpělivost o velkou podporu.

Obsah

Úvod	5
1 Homosexualita	7
1.1 Definice homosexuality	7
1.2 Příčiny vzniku homosexuality	10
1.3 Druhy homosexuality	11
2 Coming out	12
2.1 Homosexuálové a coming out	14
2.1.1 Vývoj jedince	14
2.1.2 Coming out u dívek	18
2.1.3 Coming out u chlapců.....	20
2.2 Rodiče a coming out	21
2.2.1 Fáze rodičovského coming outu	22
3 Postoje k homosexualitě	25
3.1 Vývoj postojů k homosexualitě v historii	25
3.2 Postoje majority k homosexualitě v ČR	30
3.3 Postoj legislativy k homosexualitě	32
3.4 Postoje k homosexualitě z hlediska víry	35
3.5 Škola a homosexualita	38
3.6 Organizace spojené s homosexualitou v ČR	41
4 Rodina	43
4.1 Postoj a fungování rodiny v otázce homosexuality dítěte	43
4.2 Socializace a sebepojetí	46
4.2.1 Socializace	46

4.2.2 Sebepojetí	48
5 Cíle práce	51
5.1 Symbolický cíl	51
5.2 Aplikační cíl	52
5.3. Poznávací	52
6 Metodika	52
6.1 Metoda výzkumu	52
7 Výsledky	55
7.1 Rodina, ve které jsme vyrůstali	55
7.2 Uvědomění si sama sebe (coming out)	56
7.3 Zkušenost se sexem s opačným pohlavím	57
7.4 Sdělení své orientace rodičům	58
7.5 Sdělení homosexuální orientace svému okolí	59
7.6 Pracovní/Školní život v průběhu a po coming outu	60
7.7 Dnešní situace v rodině	61
7.8 Osobní život v současnosti a dnešní pohled společnosti	62
7.9 Zkušenosti s homosexualitou před coming outem	65
7.10 Vztah s dítětem před coming outem	65
7.11 Vztah s dítětem v období coming outu	66
7.12 Pocity/obavy v období coming outu rodiče	67
7.13 Vyrovnání se s homosexualitou dítěte – coming out rodiče	69
7.14 Dnešní pohled na homosexualitu	70
8 Diskuze	78
9 Závěr	86

Seznam použitých zdrojů	88
Přílohy	95
Abstrakt	99

Úvod

Homosexualita je téma, které je v posledních letech často vyslovovaným fenoménem. Vše co se tohoto tématu dotýká, se stává zajímavým a přitažlivým, ale také předmětem mnoha debat, a to jak pozitivních, tak negativních. Každý jsme se setkali s jeho zastánci i odpůrci a každý z nás má na to taky svůj vlastní názor. Z toho důvodů jsem si téma vybrala a budu se snažit o lepší pochopení celé situace ohledně homosexuality.

Mou snahou v této diplomové práci není rozdělovat naše názory a říkat, které jsou dobré a špatné, ale zaměřit se právě na to, co je pro homosexuality tím, z mého pohledu, nejsložitějším úkolem a to tzv. coming out. Snažím se o to popsat, jak se cítí homosexuálové i jejich nejbližší, co je pro ně tím nejsložitějším a naopak nejlehčím v celém coming outu.

Coming out je pro mnohé pojem, se kterým se nikdy nesešli, při tom ho člověk může slyšet kdekoliv - v médiích, ve školách, čteme o něm v tisku, a to ne vždy jen ve spojitosti s homosexualitou. Je to určitý proces takzvaného uvědomění si sama sebe, odhalení, kterým by si měl projít každý homosexuál, ale také jeho nejbližší okolí.

Coming out je složitá věc, jak pro samotného homosexuála, tak pro jeho vlastní rodinu. Představte si sami sebe v situaci, v pozici rodiče homosexuálního dítěte. Jaké budou Vaše reakce? A proč právě reagujete takto? To jsou jedny z mála otázek, na které bych svou diplomovou práci chtěla odpovědět a dozvědět se něco víc o tom, jak je samotný coming out prožíván jeho aktérem a jeho blízkou rodinou.

Rodiče a sourozenci si stejně jako homosexuál musí najít způsob, jak se s tímto faktem vyrovnat, jak přijmout to, co neznají, a s čím se možná do této chvíle vůbec nesešli. Co takové vyrovnávání ovlivňuje? Je to víra, znalost, či tolerance nebo jen způsob kdy popřeme sami sebe, abychom neztratili někoho blízkého? Všechny tyto aspekty určitě do značné míry ovlivňují proces coming outu u rodičů, sourozenců či okolí.

Homosexualita byla v nedávných dobách zcela tabu. Dnešní názory se však začínají měnit a začínají pomáhat celé společnosti v pochopení této skutečnosti. Časem se třeba dostaneme do situace, kdy tento coming out ve své podstatě zmizí a výběr naší orientace bude opravdu jen a jen na nás.

V průběhu několika posledních let proběhlo v oblasti homosexuality mnoho změn. Přesto je v dnešní době situace gayů a leseb stále brána jako určité stigma. Dnešní svět

a společnost ovlivňuje život homosexuálů již ve fázi, kdy si nejsou své homosexuality vědomi – v dětství a dospívání. Život homosexuálů je v dnešní době hodně složitý, nevyrůstají ve stejné komunitě, nejsou bráni jako většinová společnost, a proto se mohou často cítit sami, mít pocit izolace a sociálního vykořenění.

Pro lepší vysvětlení tohoto tématu a pochopení, jak se vlastně homosexuálové, ale i jejich rodiče cítí, jsem zvolila formu rozhovorů s respondenty a porovnání jejich pocitů, postojů a priorit obu skupin. Hledání identity homosexuálů jde ruku v ruce s coming-outem, přičemž toto zveřejnění sebe sama je v současných společenských podmínkách stále ještě nutné vidět ne jako přirozenou samozřejmost, ale jako odvážný čin.

1 Homosexualita

V dnešním světě a situaci, která kolem tohoto, pro mnohé kontroverzního tématu vzniká, není zcela jasné, odkud pramení pravý původ homosexuality. Část odborníků je zastáncem toho, že homosexualita je neurologického či genetického původu. Jejím možným zaviněním je také nedostatečná hladina hormonů u matky v těhotenství (mužská homosexualita), nebo neadekvátním působením na dítě v jeho ranném dětství. Další část tvrdí, že je to jev spojený s vývojem dnešní společnosti, je určitou revoltou proti ní. Převážně je brána jako patologické chování (normou je heterosexuality) a tento jedinec by jí tedy měl léčit. Většina odborníků se ale shodne na tom, že jde o sexuální orientaci trvalou, neměnnou a neléčitelnou.¹

1.1 Definice homosexuality

Homosexualita vychází z řeckého slova homos – stejný a latinského sexus – pohlaví. V nejširším pojetí označuje princip vazby osob, tvorů či prvků vykazujících totožnou charakteristiku pohlavnosti. V užším pojetí jde o orientaci na stejné pohlaví. Nositel mužské homosexuality je označován jako gay a nositelka ženské homosexuality je označována jako lesba. Jiný název před ustálením homosexuality byl například uranismus, psychický hermafroditismus inverze nebo Ferencie.²

Termín homosexualita zavedl maďarský psychiatr Karoly Benkert v roce 1869. Název měl vycházet ze dvou neutrálních termínů a to „sodomie“ nebo „pederastie“. Vznikaly i další termíny pro muže a ženy, ale v obecné mluvě i odborné literatuře se však později usídlil pojem „homosexuální“ a „homosexualita“. Kromě těchto termínů existuje ještě méně vžitě „kontrální sexuální citění“ od německého psychiatra Karla Westphala nebo od Havelocka Elvise výraz „sexuální inverze“.³

Homosexualita je spojena s tzv. chromozomem X. Tyto geny předává matka svému dítěti. Geny pro sexualitu a pohlaví určují, kým jsme a koho milujeme. Vedle biologických aspektů se na vzniku sexuální orientace v určité malé míře spolupodílejí také postnatální individuální faktory psychogenní povahy. Většina vědců a lékařů se

¹ Srov. JIRÁŇOVÁ, A. *Homosexualita očima heterosexuálů na počátku 21. století*, s. 15.

² Srov. ZVĚŘINA, J. *Sexuologie (nejen pro lékaře)*. 1. vyd., s. 287.

³ Srov. tamtéž, s. 287.

shoduje na tom, že na vzniku homosexuality se podílí větší množství činitelů. Největší měrou na mužskou homosexualitu zřejmě působí biologické faktory. Postnatální vlivy mohou mít význam zřejmě jen u disponovaných jedinců (připouští se vliv nejpozději do tří let věku dítěte). Příčiny ženské homosexuality nebyly nikdy tolik podrobně zkoumány.⁴

Postoj k homosexualitě se liší jak zeměpisnou polohou, tak historickou dobou. Velmi záleží na toleranci dané společnosti. Homosexualitu rozumíme trvalou, citovou a erotickou preferenci osob stejného pohlaví. Je to celoživotní, neměnný a nezvolený stav, charakterizovaný tím, že jeho nositel je pohlavně přitahován a vzrušován převážně, či výlučně osobami stejné pohlaví.⁵

Homosexualita není nemocí, protože nemoc je subjektivní (i objektivní) pocit jedince, že je narušen (nebo nepřítomen) pocit psychické, fyzické či sociální pohody nebo poznání, že člověk není schopen plnit běžné úkoly. Pokud je tedy někdo homosexuál a je s tím smířen, je zdrav. Mít strach pociťovat sexualitu znamená potlačovat nejvznešenější z lidských možností – lásku. Sexualita znamená mnohem víc než jen fyzické vzrušení a orgasmus. S lidskou sexualitou je spjata schopnost cítit lásku, mít druhého člověka rád, prožívat citovou blízkost s jinou osobou, být tomu druhému vášnivě oddán. Lidé, kteří mají strach ze své sexuality, se neustále skrývají před vlastním já. Sociologické, psychologické i biologické výzkumy ukazují v podstatě, že člověk se homosexuálem narodí.⁶

1.2 Příčiny vzniku homosexuality

Příčiny homosexuální orientace nejsou dořešenou otázkou. Dnes je jasné, že homosexualita má původ ve složitém souboru psychických, genetických, hormonálních a embryogenetických faktorů. Pohlavní identita, sexuální orientace, a sexuální preference jsou uloženy v části mozku nazývané hypotalamus. Teorie na vznik homosexuality jsou velmi různorodé, záleží na vědeckém oboru, ze kterého odborníci vycházejí. Homosexualita a další sexuální variace nebyly do současné doby natolik prozkoumané, aby společnost obdržela uspokojivou a jednoznačně pravdivou odpověď

⁴ Srov. JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*, s. 27 – 28.

⁵ Srov. BRZEK, A., PONDĚLÍŠKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví*, s. 19.

⁶ Srov. HELMINIAK, D. A. *Co vlastně říká Bible o homosexualitě?* s. 15 – 17.

na příčiny vzniku homosexuality. Varianty vzniku homosexuality jsou dvě – příroda nebo výchova? Pokud jsou pravou příčinou geny a prenatální hormony, není možné s tím nic dělat. Homosexuální orientace je geneticky podmíněná a přenáší se podobně jako hemofilie přes pohlavní X chromozóm.⁷

Vše nasvědčuje tomu, že souhra dědičných (genetických) činitelů s vlivy neuroendokrinními, jež se uplatnily během nitroděložního života nebo v prvních měsících po narození, se vytvoří vrozená predispozice, která člověka činí vnímavějším k příslušným psychickým faktorům a sexuálním vlivům. V každém případě se o budoucí sexuální orientaci rozhoduje dlouho předtím, než se v pubertě probudí pohlavní citění.⁸

Pokud má na vznik homosexuality vliv společnost, měla by se dát měnit. Výzkumy naznačují, že prenatální, hormonální nebo genetické rozdíly vytvářejí u některých lidí predispozice k homosexuální orientaci. Stále není jistota v tom, jak velký je vliv sociální zkušenosti. Přesto že si nedokážeme jasně odpovědět na příčinu homosexuality, je jasné, že touha po příslušnících stejného pohlaví je v člověku pevně zasazená a nedá se lehce měnit nebo odstranit. Sexuální touhy každého jedince jsou pevnou součástí jeho vlastní osobnosti.⁹

1.3 Druhy homosexuality

Homosexualita je nejčastěji rozdělována podle pohlaví. Pro mužskou homosexualitu existuje řada názvů: androfil, urbanista, hanlivé označení buzerant nebo teplouš a dnes nejpoužívanější slovo gay. Ženská homosexualita je nejčastěji nazývána lesbismus. Další dělení souvisí s věkem preferovaných sexuálních partnerů. Sexuologie dále rozděluje homosexualitu na egodystonní a egosyntonní formu. Egosyntonní homosexualita znamená, že jedinec je plně smířen se svou sexuální orientací. Egodystonní homosexualita znamená, že jedinec tuto homosexualitu odmítá, touží po heterosexuální adaptaci, není schopen orientaci přiznat před okolím a ani sám před sebou. Často pak podléhá depresím, které mohou vést i pro okolí k nepochopitelným sebevraždám. V tomto posledním případě zůstala homosexualita v seznamu nemocí.¹⁰

⁷ Srov. BRZEK, A., PONDĚLÍŠKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví*, s. 29.

⁸ Srov. tamtéž, s. 29.

⁹ Srov. OHLEROVÁ, P. *Homosexualita z pohledu dvou generací*, s. 20.

¹⁰ Srov. tamtéž, s. 20.

Shrnutí:

Homosexualita patří mezi kontroverzní a v dnešní společnosti velmi často rozebírané téma. Homosexualita označuje princip vazby osob, tvorů či prvků vykazující totožnou charakteristiku pohlavnosti. Jde o orientaci na stejné pohlaví. Mužský homosexuál je nazýván gay, ženský homosexuál – lesba. Název homosexualita je pojem, který byl zaveden v roce 1869 psychiatrem Karoly Benkertem. Kromě termínu homosexualita existuje celá řada dalších označení například „sexuální inverze“

Homosexualita je spojena s tzv. chromozomen X. Tyto geny předává matka svému dítěti. Většina vědců se shoduje, že na vzniku homosexuality se podílí více faktorů než jen chromozom X. Vznik homosexuality jako takové byl zkoumán hlavně u mužů (jedním z důvodů může být, že gayů je přiznaných více než leseb), příčiny ženské homosexuality nebyly nikdy podrobně zkoumány. Celkové příčiny homosexuální orientace nejsou dořešenou otázkou. Teorie jsou rozličné a společnost stále nemá pravou odpověď na to, co je příčinou homosexuality.

Druhy homosexuality se mohou zdát jasné, muž – gay, žena – lesba. Homosexualitu můžeme však dělit i jinak a to na egosyntonní a egodystonní. Egosyntonní znamená, že jedinec je plně smířen se svou sexuální orientací. Egodystonní homosexualita znamená, že jedinec tuto homosexuální roli odmítá, není schopen si tuto orientaci přiznat před svým okolím ani sám před sebou. To může vést až k psychickému onemocnění a v tomto případě by se dala homosexualita „zaškatulkovat“ do kategorie nemocí. To, co je tady popsáno, vychází z procesu coming out – člověk si stále neprošel všemi fázemi coming outu a tím nepřijal svou identitu.

2. Coming out

Slovní spojení „coming out“ je zkrácením anglického „coming out of the closed“, což v překladu znamená vyjít z vlastního uzavření, otevřít se. Coming out je v naší heterosexistické kultuře nutností, protože člověk je považovaný za heterosexuála, dokud není zřejmým opakem. Mnozí lidé vyrůstají se svými heterosexuálními rodiči, kteří ani neuvažují o možnosti, že jejich dítě nemusí být heterosexuální. Jsou vychovávaní

a socializovaní jako heterosexuálové a coming out znamená vlastně nahrazení heterosexuální identity.¹¹

Coming out je brán jako proces uvědomění si atypické sexuální orientace a její osvojení. Délka tohoto procesu a jeho problematičnost je individuální, avšak u mužů je proces dozrávání sexuality rychlejší než u žen. Coming out u žen může zpomalit touha po dítěti a těšení se z mateřství.¹²

Coming out každého jedince je velice ovlivněn postoji k homosexualitě ze strany nejbližšího okolí a společnosti vůbec. Důležitou roli hraje i psychická vyrovnanost a vzdělání subjektu. Dle některých autorů je počet homosexuálních mužů, kteří otevřeně přiznávají svou orientaci, odhadován na polovinu. Lesbickým ženám se daří držet orientaci v tajnosti lépe než mužům. Daří se jim to lépe především proto, že nejsou na veřejnosti tak nápadné. Citový fyzický kontakt dvou žen (líbání na veřejnosti, držení za ruce) je společností tolerováno a přijímáno mnohem benevolentněji než u mužů. Stejně pravidlo platí i u společného soužití dvou žen. U mužů takové soužití vyvolává podezření. Sobotková zmiňuje, že obavy jedince z prozrazení a následného odcizení od původní rodiny jsou ve většině případů oprávněné.¹³

Většina mužů a žen prožívá svoji první náklonnost ke člověku stejného pohlaví mezi desátým a patnáctým rokem. To, že nepatří k heterosexuální většině, si nejpravděpodobněji uvědomí mezi třináctým a devatenáctým rokem. I když lidé řeší otázky vlastní identity a sexuality většinou v období adolescence, není vyloučené, že žena nebo muž si začne uvědomovat svoji neheterosexuální orientaci až ve zralém věku.

14

Přesto mnoho homosexuálních mužů své touhy dokáže potlačit a neuvědomuje si je. Jejich zaměření se pak může projevit až ve zralém věku, když jsou třeba ženatí a otcové rodin. Většina z nich však potom uvádí, že si v důsledku společenských zvyklostí nedovolili své zaměření tehdy připustit. U žen je pozdní rozpoznávání v důsledku pomalejšího dozrávání jejich sexuality a charakteru a jejich erotických vztahů ještě častější.¹⁵

V České republice je podle výzkumu provedeného Wissem a kol. (1994) přihlášeno k homosexualitě pouze 0,4 % mužů a 0,3 % žen. 1,4 % mužů a 2 % žen si nebyla jistá

¹¹ Srov. ONDRISOVÁ, S. *Neviditelná menšina*, s. 61.

¹² Srov. tamtéž, s. 61.

¹³ Srov. SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*, s. 189 -198.

¹⁴ Srov. JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*, s. 45 -50.

¹⁵ Srov. PROCHÁZKA, I. *Společenská diskriminace lesbických žen, gay mužů a bisexuálů v ČR*, s. 6.

svou orientací. I tento výzkum svědčí o coming outu v naší společnosti a přístupu nás všech k samotné homosexualitě.¹⁶

2.1 Homosexuálové a coming out

Jestli chceme pochopit, co je to vlastně coming out, musíme se na něho podívat jak ze strany homosexuálů, tak ze strany rodičů. Homosexuálové i rodiče prožívají „vlastní“ coming out. Homosexuálové ho prožívají náročněji, protože nevědí v prvních chvílích co se s nimi děje. Vše je záležitostí vývoje a genetiky, která nás provází celým naším životem.

2.1.1 Vývoj jedince

Vývoj jedince je nezbytný pro pochopení celého procesu coming outu. Každý z nás si tímto vývojem prochází a nachází se v jiné psychické i fyzické etapě. Na základě biologie se vývoj jedince rozlišuje na prenatální období, rané dětství (novorozenec, kojeneček, batole), předškolní, mladší školní věk, střední a starší školní věk (puberta, adolescence), dospělost a stáří.¹⁷

Coming out je chápán jako dlouhodobý a neustále probíhající proces, který se může objevit v jakékoliv životní fázi. Obvykle se za počátek procesu coming out považuje uvědomění si přitažlivosti ke stejnému pohlaví. Toto uvědomění se může dostavit ve velice mladém věku, např. okolo šesti nebo sedmi let, ale i ve výrazně starším věku, jako například po šedesátce, je to proces individuální a záleží na každém homosexuálovi, v jaké vývojové fázi se dostaví jeho coming out.¹⁸

K přijetí homosexuální identity a jejímu plnému odhalení dalším lidem dochází nejčastěji v průběhu adolescence či časně dospělosti. V životě homosexuála se objevují milníky, které pomáhají rozpoznat časové rozložení coming outu:

- první uvědomění přitažlivosti ke stejnému pohlaví,
- první označení sama sebe (self-labeling) jako homosexuála,

¹⁶ Srov. CODE 004. *Homosexualita – statistické výzkumy*, [online].

¹⁷ Srov. JANČOVÁ, T. *Průběh procesu „coming out“ u gayů*, s. 31.

¹⁸ Srov. tamtéž, s. 34.

- první sexuální kontakt stejného pohlaví,
- první odhalení sexuální orientace jinému člověku.¹⁹

Tyto milníky probíhají u každého pohlaví a jedince v jiném pořadí. Nejcitlivější období je dospívání. Dospívání můžeme chápat jako proces zásadních biologických, psychologických a sociálních změn, jejichž prostřednictvím začíná jedinec v průběhu příslušného vývojového období postupně získávat kompetenci dospělého. Na biologické rovině se jedná o dozrání tělesných funkcí, které souvisejí se schopností reprodukce, změny tělesného zrání hluboce ovlivňují celkovou identitu jedince. Ke změnám dochází také na úrovni psychické. Dospívající začíná být schopen používat složitější kognitivní postupy. Dalším prvkem, jímž se generace dospívajících a dospělých liší, je povahy sociální. Status dospělosti je určen pevnou věkovou hranicí, ze které vychází zákonodárství (tímto se myslí věková hranice pro sexuální styk, trestní zodpovědnost, způsobilost k právním úkonům...). Status dospělosti je však dospívajícímu přiznán také jeho sociálním okolím, kde se tak děje spíše pozvolna, nikoliv věkovou hranicí. Proces sociálního dospívání je v ekonomicky vyspělých zemích daleko pomalejší než dospívání psychické a fyziologické.²⁰

Dospívání je také období určitých experimentů, experimentů se sebou samým a okolím. Je to období sexuálních experimentů. Dívky a chlapci své první schůzky absolvují již ve středním školním věku. První setkání s takovou schůzkou probíhá v posledních třídách základní školy. Toto období je zvláště složité pro homosexuální jedince. Ti jsou hnáni do nelehké situace a to předstírání „standardní“ orientace, jen proto, aby nebyli terčem posměchu před svými vrstevníky.²¹

Dnešní společnost ve vyspělých zemích je k sexuálním menšinám mnohem vstřícnější, ne však názory vrstevníků v období dospívání homosexuálů, jejich názory jsou stále bolestné a ponižující. Toto může dohnat mladého člověka až k patologickému chování, např. záškoláctví, zneužívání návykových látek, útky z domova apod. Někteří mladí homosexuálové se mohou pokusit o sebevraždu²²

Sebevraždy se u gay a lesbické mládeže vyskytují ve větší míře než u heterosexuální populace mladých lidí. Hlavními příčinami sebevražd mladých homosexuálů jsou negativní reakce rodičů, když u jejich potomka došlo ke coming

¹⁹ Srov. JANČOVÁ, T. *Průběh procesu „coming out“ u gayů*, s 34 – 36.

²⁰ Srov. tamtéž, s. 38 – 42.

²¹ Srov. KOPULETÁ, V. *Homosexualita a coming out v kontextu dějin a sociálních změn*, s. 80.

²² Srov. tamtéž, s. 75.

outu. Následkem je strach a stres, neboť se cítí za svoji orientaci stigmatizováni. Odmítnutí rodinou a případně přáteli patří k nejzávažnějším stresorům, které mladým homosexuálům způsobují závažné problémy. Dalšími příčinami páchání sebevražd je verbální a fyzické napadání, vyhrožování, šikana apod. Sebevražednost u mladých homosexuálů není způsobena pouze jedním faktorem, ale celou řadou faktorů, které působí na osobnost mladého gaye či lesby.²³

V období coming outu homosexuální jedinec začíná pociťovat svou odlišnost. Tato odlišnost se projevuje v sexuálních fantaziích a citových prožitků. Tento proces zpravidla probíhá obtížněji u jedinců vzdělanějších, z menších měst či vesnic a věřících.²⁴

Celý coming out probíhá v několika základních fázích, které se mohou vzájemně prolínat a ve většině případů také prolínají.

1. Precoming out

Precoming out patří mezi první fázi coming outu. V této fázi si gay uvědomuje vlastní odlišnost, ale neumí ji přesně pojmenovat a vyjádřit. Většinou se s ní jedinec setká již v dětství.

2. Vlastní coming out

V tomto období si je gay vědom, že zdrojem odlišnosti je jiná sexuální orientace, než by očekávalo jeho okolí. Z toho důvodu svoji sexuální orientaci odmítá, bojí se s ní ztotožnit a brání se připustit si skutečnost.

3. Přiznání

V této fázi dochází k přiznání sobě samotnému a pak postupně i svému okolí svou orientaci.

4. Explorace

V této fázi dochází k experimentům s nově uvědomovanou sexuální identitou, navazování prvních erotických vztahů a kontaktů. Zpravidla bez hlubší citové podstaty, začíná stádium sociální adaptace v gay komunitě.

²³ Srov. ALEXANDER, CH.J. *Gay and Lesbian Mental Health*. New York , s. 40 – 41.

²⁴ Srov. PROCHÁZKA, I. a kol. *HIV infekce a homosexualita*, s. 64.

5. Partnerství

Homosexuál v této fázi navazuje první partnerské vztahy, dochází k vyrovnání sexuální orientace a citových potřeb.

6. Integrace

V této době dochází k integraci osobnosti, nalezení a dotřídění hodnotového systému včetně začlenění sexuální orientace, partnerského a sexuálního života.²⁵

Coming out je věc, se kterou se každý homosexuál potýká celý svůj život. Některý si jím projde dříve, další později a někdo se ke svému procesu coming outu nedostane nikdy. Tím, že si homosexuál připustí svou orientaci, omezí psychické problémy, jako jsou deprese, vyhýbání se společnosti a strach, ale i nevhodné sňatky, těhotenství a narušené rodinné vztahy. Pokud se jedinec vyrovná se svou orientací, umožní si vytvoření plnohodnotného životního a partnerského stylu, s tím spojeného hodnotového systému včetně začlenění sexuální orientace, partnerského a sexuálního života.²⁶

Kromě společenských předsudků k homosexualitě a jejímu obecnému odmítání existují další objektivní příčiny, které znesnadňují celý průběh coming outu. Tyto příčiny lze interpretovat jako narušení některých instinktivních a sociálních vzorců chování. Jednou z těchto příčin je, že homosexuální orientace neumožňuje plnou seberealizaci sexuálního pudu včetně emočních vazeb v souladu s uspokojením rodičovských potřeb.²⁷

Proces coming out u homosexuálních jedinců, komplikuje kognitivně-behaviorální nejistota. Příslušníci většiny menšin lidské společnosti, např. rasových a národnostních, od narození vyrůstají jako členové minoritní populace, ve svém chování a jednání přebírají zkušenosti a učí se adaptivnímu chování od rodiny a dalších jedinců jejich komunity včetně ritualizovaných a sociálně instinktivních projevů. To zpětně napomáhá jejich identifikaci s touto minoritou. Přestože prehomosexuální dítě bývá poměrně často ve svém okolí vnímáno jako odlišné, příčiny jeho jinakosti se zpravidla specifikují až v adolescenci. Homosexuálním mužům i ženám chybí nebo je nedostatečně vyjádřena identifikační a kognitivní zkušenost, která zesiluje pocit izolace a vykořenění. Existující

²⁵ Srov. BABKOVÁ, L. *Postoj svobodných mladých žen a mužů s homosexuální orientací k registrovanému partnerství*, s. 26 – 27.

²⁶ Srov. tamtéž, s. 26 – 27.

²⁷ Srov. GAY INICIATIVA. *Psychosociální vývoj homosexuálů*, [online].

gay a lesbická komunita může tento handicap nahradit a tak zvýšit možnosti sociálního začlenění, podpory a integrace. Proto existuje objektivní potřeba mnoha homosexuálních lidí po vzájemné komunikaci.²⁸

Homosexuál jako jednu z variant vyrovnání se s předsudky společnosti může dojít až k popření své identity. Objevuje se tu zdánlivě možná adaptace na životní styl heterosexuální většiny, vyplývající často z malé či dokonce žádné zjevné vnější odlišnosti. V pubertě proto dochází k často poměrně úspěšným pokusům navázat partnerské vztahy s opačným pohlavím. V našich podmínkách tři pětiny homosexuálně orientovaných mužů někdy měli pohlavní styk s osobami opačného pohlaví. To může také vést k urychleným vstupům do manželství, která mají přispět k vlastnímu popření odlišnosti. Ve většině případů pak toto nezralé rozhodnutí dále komplikuje život homosexuálního jedince, ale i jeho nejbližšího okolí.²⁹

2.1.2 Coming out u dívek

„*Lesba je vášeň všech žen, dovedená do exploze,*“ (Baumann, 2004, s. 7). Tento citát vyhlásila newyorská feministická aktivistická skupina Radikální lesby roku 1970 a od tohoto roku se mnoho publikací na téma lesby začíná tímto citátem.³⁰

Dívčám se na rozdíl od mužů snáze jejich orientace skrývá, když se podíváme kolem sebe, vidíme držící se dívky za ruce, objímající se dívky, a vše je dnešní společností bráno jako normální, dívky jsou brány jako citlivější, proto se u tohoto jevu nikdo příliš nepozastavuje. O příčinách vzniku homosexuality u žen víme ještě méně než u mužů. Nebyly získány žádné důkazy pro hormonální nebo jiné tělesné vlivy. Dědičné faktory také nehrají roli. Psychoanalytici sice poukazují na to, že homosexuální ženy často mívají negativní vztah ke svým matkám, ale ani toto není pravidlem. Ať již jsou matky hodnoceny kladně či záporně, většinou snáze akceptují homosexualitu svých dcer než otcové.³¹

Dle výzkumu Talandové z roku 1997 považují homosexuálně orientované ženy za nejobtížnější krok sdělení své odlišné orientace rodičům (52 % respondentek). Oproti tomu pouhých 15 % respondentek uvedlo, že své rodiče po sdělení vnímali jako oporu.

²⁸ Srov. GAY INICIATIVA. *Psychosociální vývoj homosexuálů*, [online].

²⁹ Srov. tamtéž.

³⁰ Srov. BAUMANN, S., GIUSTINA, D.CH. *Lesby-by-by aspekty politiky identit*, s. 7.

³¹ Srov. PONĚLÍČKOVÁ, J.. *MEDICINA. Ženská homosexualita*, [online].

V této náročné životní situaci jsou podle výsledků větší oporou přátelé než vlastní rodiče.³²

Homosexuální dívky se nerady příliš liší od svých vrstevnic. Snaží se tedy zpočátku přizpůsobit a žít jako ostatní. Při zahajování heterosexuálního života to mají snazší než muž. Neočekává se od nich aktivita a nedostaví-li se potřebná vstřícná reakce, přece jen se pohlavní styk s mužem může uskutečnit. Většinou již od puberty se u dívek dostávají erotické myšlenky, které jsou spojené s nějakou dívkou či ženou. Někdy již s úzkostí tuto zvláštnost sledují, někdy tomu ještě nepřikládají důležitost. Většinou chodí na schůzky s chlapci. Kolem osmnáctého roku si již většinou své sexuální zaměření uvědomují, někdy si to ale uvědomí až v pozdním věku. Byl prováděn výzkum, jak homosexuální ženy zahajují sexuální život, bylo zjištěno, že více než 50 % svůj život zahájili heterosexuálně. Intenzivní pocit štěstí však tyto dívky prožívají až se ženou. Stejně tak touha žen po dítěti je větší než u mužů, proto některým homosexuálním ženám pomáhá mateřství snášet méně uspokojujivý sexuální život.³³

V případech, že homosexuálně orientovaná žena prožije coming out a najde si partnerku, je tento pár citově překypující. Soužití dvou žen vychovávajících potomka je častější, také vytoužené dítě si každá fyzicky fungující žena „opatří“ bez problémů a bez jakéhokoliv zdůvodňování vůči okolí. Vztah lesbického páru je obecně vnímán jako stabilnější z důvodu již zmíněné nižší promiskuity žen obecně.³⁴

Homosexuální ženy se od homosexuálních mužů liší především tím, že touží mít trvalou partnerku. S tou „pravou“ partnerkou žijí zpravidla nenápadně, jako dvě přítelkyně. Co se týká oblečení, není pravidlem, že by jedna z partnerek musela nutně být oblečená jako muž, záleží to na povaze dívky, nikoli na něčem, co se dnes bere jako určité pravidlo. V západních státech v posledních letech vznikají ženské homosexuální kluby stále častěji. U nás stále přetrvává trend spíše smíšených klubů pro muže a ženy. Samostatné kluby mají značnou výhodu. Od určité intimity, pocit spřízněnosti, až po navazování společných vztahů přátelských i partnerských.³⁵

³² Srov. JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*, s. 154.

³³ Srov. PONĎELÍČKOVÁ, J.. *MEDICINA. Ženská homosexualita*, [online].

³⁴ Srov. VIGUÉ, J. *Zdravý sexuální život*, s. 52 – 53.

³⁵ Srov. PONĎELÍČKOVÁ, J.. *MEDICINA. Ženská homosexualita*, [online].

2.1.3 Coming out u chlapců

Předpokládá se, že v populaci jsou přibližně čtyři procenta homosexuálních mužů a jedno procento homosexuálních žen. Tento rozdíl je pochopitelný, protože vývin mužského plodu z oplozujících buněk je složitější, a tudíž i zranitelnější než vývin plodu ženského. V mužské homosexualitě je jedna velká rozdílnost od ženské, mají velkou tendenci k sexuální promiskuitě. To je způsobeno tím, že jde o dva muže, tedy o dva jedince, u kterých je biologický předpoklad k větší sexuální aktivitě a možno říci i k promiskuitě, ale je to podmíněno i sociálně. I když v posledních čtyřiceti letech, a zvláště nyní v posledních deseti letech, se vztah k homosexuální minoritě zřetelně změnil k lepšímu, předsudky bohužel dosud přetrvávají. Homosexuální dvojice nejsou stále dosud přijímány jako samozřejmé. Často se tak neděje ani v rodině homosexuála.

36

Stejně jak je to u dívek, i mladí homosexuálové mají první sexuální zkušenosti jako heterosexuálové. Dokonce uzavírají manželství a mají i děti. Je pochopitelné, že takové manželství je rizikové. Pokud je homosexuál mladý, je u něj možno realizovat heterosexuální vztah, i když v něm nenachází to, co by najít měl. Čím je ale starší, tím je pro něj větší problém realizovat heterosexuální vztah. Větší promiskuita a rizikové praktiky homosexuálních mužů mají za následek, že jsou častěji postiženi pohlavně přenosnými nemocemi než heterosexuálové. K zmenšení tohoto fakt výrazně přispělo registrované partnerství.³⁷

V článku nazvaném Jak se žije gayům, mluví chlapec o tom, že do svých 19 let žil jako Robinson na pustém ostrově, neznal nikoho stejného založení. Měl i sexuální zkušenost s dívkou a to se svou nejlepší kamarádkou, celá tato zkušenost byla pro něj ale jen hra, nikoliv platný sexuální akt. Dva muži se k sobě podle chlapce chovají jinak než heterosexuální pár, mají mnohem větší možnost vcítit se do druhého a přitom neztrácejí svou mužskou podstatu charakteru.³⁸

Nám se někdy zdá, že dva muži přejímají role v heterosexuálním páru. Jeden musí být ženou a druhým mužem, ale u homosexuálů je to jinak. Někdo je samozřejmě submisivnější, někdo dominantnější, ale to je spíše záležitost snahy prosadit svoji osobnost než přejímat roli obvyklých heterosexuálů. Mužská homosexuální minorita má

³⁶ Srov. PONĎĚLÍČKOVÁ, J. MEDICINA. *Mužská homosexualita*, [online].

³⁷ Srov. tamtéž.

³⁸ Srov. Studentský měsíčník VUT – *No Name* č. 5/98

větší soudržnost, a proto je jí více ve společnosti vidět, než minoritu lesbickou. Některé zájmové skupiny homosexuálů mají potřebu prezentovat homosexualitu jako cosi lepšího, vyššího a vznešenějšího než je heterosexualita. Prvek hyperkompenzace, tak dobře známý z psychologie minorit. Mužské homosexuální dvojice mají málokdy příležitost pečovat o děti. Přitom by o to jistě často měly zájem. O to větší je kulturní a sociální angažovanost homosexuálních mužů. Z různých důvodů je jich o něco více než v celé společnosti v některých profesích: herci, tanečníci, estrádní umělci, číšníci, ale také kněží s nařízeným celibátem.³⁹

2.2 Rodiče a coming out

Zjištění rodiče, že jejich dítě není heterosexuální, ovlivňuje kromě ostatních věcí také identitu rodičů. Matky a otcové se nemohou nadále definovat jako „rodiče“, ale stávají se naráz „rodiči homosexuála“. Záleží na celkovém životním postoji rodičů, někteří se s danou situací vyrovnávají lépe, a to zpravidla tak, že zdůrazňují biologický vliv na vznik sexuální orientace svého dítěte a tím se také vyhnou vzájemnému obviňování. Pro některé rodiče se může sexuální identita potomka stát zdrojem jakési rodinné hrdosti (při výchově homosexuálního potomka, musí vynaložit více úsilí a zvládnout více překážek než ve výchově dítěte heterosexuálního). Některí otcové a matky svůj sociální status rodiče obnoví tím, že navzdory přáním a představám o budoucnosti svého dítěte respektují jeho svobodu. Tento pohled jim dovoluje nahlédnout na sebe jako na rodiče, který vychoval své dítě k nezávislosti.⁴⁰

Stejně jako homosexuálního jedince, který prochází coming outem, čeká i rodiče zápas s vlastním svědomím. Okolí se často i dnes staví k homosexualitě s předsudky nebo s odmítáním. Ve složitém období coming outu, které je charakteristické intenzivním prožíváním odlišnosti a s ním související osamělostí a labilitou, by měli být rodiče těmi, kdo nabídnou pomoc. Také jich se týká coming out jejich potomka. Mnohdy se totiž musí smířit s přijetím nové perspektivy.⁴¹

Rodiče se s odlišným zaměřením svého potomka vyrovnávají většinou podobně obtížně, jako on sám. Nejen že jsou jejich dosavadní postoje k homosexualitě v rozporu s rodičovskou láskou, ale navíc rodiče často přicházejí (zvláště u jedináčků) o možnost

³⁹ Srov. ZVĚŘINA, J. *Sexuologie (nejen pro lékaře)*, s. 124.

⁴⁰ Srov. ONDRISOVÁ, S. *Neviditelná menšina*, s. 166.

⁴¹ Srov. KOPULETÁ, V. *Homosexualita a coming out v kontextu dějin a sociálních změn*, s. 76.

mít v budoucnu vnoučata. Vyrovnání se s faktem, že jejich potomek je homosexuálně zaměřený, je zátěžovou zkouškou rodinných vztahů. Výsledek je závislý na hodnotovém žebříku rodičů, na vztazích v rodině, na víře rodičů (náboženství) aj. Pravděpodobně není reakce rodičů závislá na vzdělání, ale na úrovni vztahů v rodině.⁴²

2.2.1 Fáze rodičovského coming outu

Rodiče, kteří se dozvědí o homosexuální orientaci svého dítěte, procházejí tzv. rodičovským procesem coming out. V tomto procesu dochází k proměně očekávání a plánů do budoucnosti svého potomka. Tento proces není jednoduchý a často je spojen s projevy zmatku, smutku a trápení na straně rodičů. Rodiče se musí smířit se ztrátou heterosexuální identity svého dítěte, očekávání a snů o tradičním způsobu jeho života.⁴³

Proces akceptace faktu, že dítě má homosexuální orientaci, závisí na těchto faktorech:

- Možnosti výskytu předchozí zkušenosti rodičů s nějakým člověkem, který je jiný, či má nějaké stigma.
- Jak dlouho rodiče vědí o sexuální orientaci svého dítěte.
- Jestli rodiče mají důvěryhodnou osobu, se kterou se o své pocity mohou podělit.
- Kvalita vztahů rodič – dítě.
- Stálost homosexuální identity dítěte či případná diskontinuita v homosexuální orientaci.
- Přítomnost či nepřítomnost dalších dětí v rodině.
- Možnost hrozby nakažení virem HIV.
- Síla touhy po vnucích.
- Zda dítě žije ve stabilním intimním vztahu.⁴⁴

Fáze coming outu:

1. Šok

Šok je často první reakcí na odhalení odlišné sexuální identity vlastního dítěte. Děti se mnohdy obávají právě přehnané reakce ze strany rodičů, která by mohla narušit jejich vzájemné vztahy.

⁴² Srov. KOPULETÁ, V. *Homosexualita a coming out v kontextu dějin a sociálních změn*, s. 76.

⁴³ Srov. ONDRISOVÁ, S. *Neviditelná menšina*, s. 67.

⁴⁴ Srov. SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*, s. 194.

2. Popření a izolace

Popření znamená pro rodiče čas, aby znovu získali rovnováhu. Odmítají uvěřit získané informaci a jinou orientaci svého dítěte považují za pouhou fázi, projev vzdoru nebo jakési experimentování. Někteří rodiče se rozhodnou s dítětem na toto téma nediskutovat. Rodiče se cítí izolováni, mají pocit, že jsou jediní, kdo řeší tento problém.

3. Hněv

Hněv zanedlouho vystřídá fázi popření. Ve spojení se zděšením až zuřivostí rodičů může dojít k fázi odmítnutí nebo fyzického napadení především ze strany otce. Rodič většinou hledá vnější příčinu sexuální orientace svého syna nebo dcery. Obviňuje druhého rodiče, pedagogy, kamarády dítěte. Svůj hněv obrací proti všem zmiňovaným osobám, aby tak zmínil svůj vlastní hněv.

4. Vyjednávání, dohadování

V této fázi jde o pokus znovu získat rovnováhu uzavřením „dohody“. Věřící rodiče např. prosí Boha o pomoc, aby změnil orientaci jejich dítěte. Rodiče také často požadují po dítěti, aby se nikomu jinému nesvěřovalo (někdy ani druhému rodič). Nechtějí od dítěte o jeho „problému“ už vůbec nic slyšet. Někdy se vyskytují snahy o léčení potomka.

5. Deprese

V tomto stádiu dochází k obrácení hněvu „dovnitř“ a rodič se cítí vinný, za to, že včas nerozpoznal, co jeho potomkovi „hrozí“. V mnoha případech obviňuje sám sebe ze sexuální orientace svého dítěte. Rodiče cítí hanbu a ponížení, když se někdo ze širší rodiny, přátel, sousedů nebo kolegů dozví toto „tajemství“, proto raději opouštějí dosavadní blízké vztahy. K jejich úzkosti či depresi přispívají kulturní stereotypy, že jejich dítě zůstane osamělé, že bude nucené svoji orientaci zatajovat, aby se vyhnulo diskriminaci.

6. Akceptace

Ve stádiu akceptace jsou rodiče schopni připustit jinou identitu svého dítěte. Dokážou se již také svěřit širšímu okolí. V rodině dojde k obnovení rovnováhy a homosexuální

orientace dítěte přestává být rodinným tajemstvím. Touha po vnoučatech není již tak důležitá. Do popředí se dostává potřeba dítěte vyjádřit své sexuální „já“. ⁴⁵

Stejně tak jako rodiče jsou pro mladého homosexuála důležití sourozenci. To hlavně ve smyslu přátelství a lásky. Sourozenci však nemusí být tolerantní a liberální, aby dokázali pochopit, co se v „hlavě“ homosexuála děje. Pokud jsou však sourozenci tolerantní, a svolní k tomu, aby se o situaci mluvilo, coming out pak není tak problematický. Pokud sourozenci nefungují, nebo jsou nevyzrálí, je pro homosexuální jedince spojencem kamarád, který s ním situaci probere a dává mu určitou míru podpory. ⁴⁶

Shrnutí:

Coming out je uvědomění si sama sebe, předstoupení před společnost, před rodinu a před sebe samé tak, jak se opravdu vidíme a cítíme, jak chceme, aby nás také viděli ostatní. Může se zdát, že je to akt pro veřejnost, ale nejdůležitější je zde dokázat si přiznat sami sobě to, co se v nás odehrává. Většina mužů a žen prožívá svou nákladnost ke člověku stejného pohlaví mezi desátým a patnáctým rokem. Ti, co nepatří k heterosexuální většině, si nepravděpodobněji uvědomí svou orientaci mezi třináctým a devatenáctým rokem. I když lidé řeší otázky vlastní identity a sexuality většinou v období adolescence, není vyloučené, že žena nebo muž si začne uvědomovat svou neheterosexuální orientaci ve zralém věku.

Dnešní společnost je k sexuálním menšinám vstřícnější, ne však názory vrstevníků v období dospívání homosexuálů, jejich názory jsou stále bolestně ponižující. Toto může dohnat mladého člověka k patologickému chování.

Homosexuálního jedince, který prochází coming outem, čeká zápas s vlastním svědomím, neboť může být i sám ze sebe zklamán. Okolí se často i dnes staví k homosexualitě s předsudky nebo s odmítáním. Ve složitém období coming outu, které je charakteristické intenzivním prožíváním odlišnosti a s ním související osamělostí a labilitou, by měli být rodiče těmi, kdo nabídnou pomoc. Také jich se týká coming out jejich potomka. Mnohdy se totiž musí smířit s přijetím nové perspektivy. ⁴⁷

⁴⁵ Srov. ONDRISOVÁ, S. *Neviditelná menšina*, s. 68.

⁴⁶ Srov. tamtéž, s. 78 - 84.

⁴⁷ Srov. KOPULETÁ, V. *Homosexualita a coming out v kontextu dějin a sociálních změn*, s. 76.

Svůj coming out tedy prožívají jak homosexuálové, tak jejich rodiče, každý tento proces má své fáze a rodiče i homosexuálové se s tímto procesem vyrovnávají jiným způsobem. Někteří jedinci se vyrovnat dokáží rychleji, jiní uvíznou v určité fázi a nemohou se tzv. „hnout z místa“. Důležitým faktorem v tomto období je podpora a vědomí mít se komu svěřit, a to jak z pohledu homosexuálů, tak z pohledu rodičů. To vše přispívá ke zdárnému zvládnutí tohoto složitého procesu.

3. Postoje k homosexualitě

Postoje k homosexualitě mají za sebou dlouhý historický vývoj, s každým obdobím se názor na homosexualitu měnil. Byl odlišný jak v různých obdobích, tak v odlišných kulturách. Každý z nás má dodnes rozdílný pohled na tuto problematiku, který je dán jak vlastním postojem, zkušeností, tak společností, v které vyrůstáme.

Postoje patří do kategorie rysů osobnosti, vyjadřují hodnotící vztahy (vztahy k hodnotám, preferenci jedněch hodnot před jinými). Slovo hodnotit můžeme brát jako posuzovat něco jako dobré nebo špatné, lepší nebo horší. Extrémní postoje mají funkci udržování vnitřní psychické rovnováhy, např. redukci úzkosti, a můžeme je označit jako přesvědčení. V postojích je propojeno vědění s citovým vztahem k objektu. Postoje vychází z individuálního, hierarchicky uspořádaného pojetí hodnot, které integruje kognitivní a emocionální vztah k objektům.⁴⁸

3.1 Vývoj postojů k homosexualitě v historii

S velkou jistotou můžeme tvrdit, že lidé se chovali jak heterosexuálně, tak homosexuálně ve všech dobách a kulturách. Podíl lidí s homosexuálními a heterosexuálními dispozicemi se příliš nemění v souvislosti s rozmístěním „v čase a prostoru“. Hlavní rozdíl v jednotlivých historických obdobích spočívá tedy v normativnosti dané společnosti. Základní informace o historických obdobích nám často chybí nebo jsou zkreslené heterosexuálními normami naší a západní kultury.⁴⁹

⁴⁸ Srov. NAKONEČNÝ, M. *Obecná psychologie (syllabus přednášek)*, s. 132.

⁴⁹ Srov. ONDRISOVÁ, S. *Neviditelná menšina*, s. 22.

Pravěk:

V této době se nenachází téměř žádné zmínky o homosexualitě. Postoj národů na projevy homosexuálního chování se v různých oblastech liší. Jejich vliv na praktikování podléhá mnoha faktorům sociodemografického charakteru a kulturním tradicím (hlavně náboženskému směřování)⁵⁰

Dle amerického biologa, představitele sociologie E. O. Wilsona, byla homosexualita v této době vnímána jako tzv. charita. Mezi přírodními národy neexistovali neženatí jedinci. Homosexuální muži byli bráni spíše jako ženy, šamani nebo vychovatelé dětí, tímto byli zařazeni do zvláštní sociální skupiny. Proti tomuto začlenění se postavili jiní odborníci, kteří tuto teorii považovali za zcela scestnou. Podle těchto odborníků muži neměli úlohu opatrovníků dětí, ale svůj význam měli při iniciaci do dospělosti.⁵¹

Postoje k homosexualitě u přírodních kmenů jsou spojovány s iniciačními obřady dospělosti. Tímto se zabýval Gilbert Herd (1984), který hlavní smysl iniciačního obřadu spatřuje v neúčasti mladých mužů na každodenním životě a tím zvyků na nezávislosti vůči rodině (hlavně vztahu k matce). Tito chlapci jsou vystavováni různým zkouškám. Homosexuální projevy jsou patrné hlavně v různých podobách tanců, společné masturbace, orální i anální styk v pasivních i aktivních rolích. Důvod, proč byly tyto obřady dělány, je ten, že matky chlapcům daly životy, ale jen muž jim může zaručit dostatek semene. Obřady a tance jsou brány jako příprava na budoucí heterosexuální život, proto tyto obřady nelze brát jako důsledek homosexuální orientace.⁵²

Starověk:

Ve starověku se postoje k homosexualitě mísily, nejkrutějším trestem za homosexualitu byla kastrace. Zato postoje ve starověkém Egyptě nebyly zas tak kruté, homosexualita nebyla brána jako pozitivní jev, ale byla tolerována. Předmětem veřejného odsouzení byla homosexualita násilná, znásilnění muže mužem.⁵³

Postoj společnosti k homosexualitě ve starém Řecku byl velmi tolerantní. Dokonce se tu homosexualita těšila větší oblibě než heterosexuální láska. Řecká společnost milovala mladé muže, jak pro jejich intelekt, tak pro krásu ducha. Dokonce řečtí bohové se zamilovávali do mladých chlapců. Postoj k mužské homosexualitě byl veskrze

⁵⁰ Srov. WIESS, P. *Homosexualita*, [online].

⁵¹ Srov. FANEL, J. *Gay historie*, s. 15 – 18.

⁵² Srov. tamtéž, s. 15 – 18.

⁵³ Srov. Experiment. *Homosexualita v dějinách*. [online].

kladný, za to žena měla v této společnosti jen okrajové místo, minimální práva a jejich hlavní starostí byly děti a dům.⁵⁴

Římská společnost a její postavení k homosexualitě bylo podobné jako v Řecku. Tolerance byla tak velká, že císař Nero dokonce uzavřel s mužem sňatek. Mužské sňatky byly v Římě rozšířené. Celý postoj k homosexualitě a benevolence se změnila s nástupem křesťanství.⁵⁵

Středověk:

Středověk nebyl pro homosexualitu jako takovou radikálně netolerantním prostředím. Toto období můžeme brát tak, že některé z názorů se staly základem dnešních názorů na homosexualitu. Homosexuální chování začalo být spojováno s požitkářstvím, prostitucí, obtěžováním dětí, krvesmilstvem. Nejrozšířenější argument této doby zněl, že homosexualita je proti lidské přirozenosti – ani zvířata nepraktikují stejnopohlavní sblížení.⁵⁶

Tresty odsuzující homosexuální projevy vycházely v platnost velmi pomalu. Ze začátků nevycházely ze strany církve, ale pouze ze strany světské moci. V prostředí církve v této době neměli podobu trestů, ale spíše pokání.⁵⁷

Ve 14. a 15. st. n. l. ve Florencii začala být homosexualita trestně stíhaná civilními úřady. Pro toto stíhání byli zřízeni tzv. noční a klášterní dozorcí, kteří se zabývali anonymním udáním z homosexuality. Tyto projevy mezi muži byly nazvány sodomii a začaly být postihovány trestem smrti.⁵⁸

O postojích k homosexualitě je v Čechách dochována první významná zmínka až z roku 1335, kdy vydal Karel IV, tzv. Karolinský trestní kodex, podle něhož měly být homosexuální styky krutě trestány.⁵⁹

Trest dle výše jmenovaného kodexu byl platný až do roku 1778. Byl zrušen za vlády Josefa II. Osoby, které provozovaly homosexuální styk však byly nadále trestány vězením.⁶⁰

⁵⁴ Srov. Experiment. Homosexualita v dějinách. [online].

⁵⁵ Srov. tamtéž.

⁵⁶ Srov. FANEL, J. *Gay historie*, s. 98 - 99.

⁵⁷ Srov. tamtéž, s 98 - 99.

⁵⁸ Srov. BULLOUGH, V. L. *Sexual Variance in Society and History*, s. 416 – 417.

⁵⁹ Srov. JANOŠOVÁ, S. *Homosexualita v názorech současné společnosti*, s. 44.

⁶⁰ Srov. ONDRISOVÁ, S. *Neviditelná menšina*, s. 26

Devatenácté a dvacáté století:

Postoj k homosexualitě se v 19. století n. l. stále nezměnil, za homosexualitu byla uvalována trestní sazba vězení, začínaly se také objevovat první pokusy o její zkoumání na vědecké úrovni. K významným jménům spojeným s homosexualitou v této době patří švýcarský kloboučník Heinrich Hosli (1784 – 1864), který vydává roku 1836 knihu o historii lásky mezi muži. Jako velké dílo této doby byla považována encyklopedická příručka z roku 1920 od německého lékaře, sexuologa Magnáše Hirschfelda (1868 – 1935) s názvem *Homosexualita mužů a žen*. Na základě jeho návrhu se konal v Berlíně roku 1921 kongres Světové ligy pro sexuální reformu, který měl za cíl vysvětlit veřejnosti podstatu sexuálního zaměření. Těchto kongresů se v této době konalo více, poslední z nich se konal v Brně. Výsledek své práce pro tehdejší Československo shrnul autor v listu *Nový Hlas*. Homosexualitu, která je daná organicky, považuje za neškodnou. Není brána jako nemoc a tudíž ji není možné léčit. Gayové a lesby řadí do tzv. „třetího pohlaví“, které není určeno k rozmnožování. Homosexuálové jsou podle Hirschfelda plnohodnotní lidé, kteří tvoří harmonickou osobnost, která by neměla být pronásledována, ale měla by být zařazena do společnosti.⁶¹

S nástupem nacistické ideologie se postoje k liberálnějšímu chápání homosexuality zastavily, zastavily se i snahy o zrovnoprávnění a začlenění homosexuálů do společnosti. Na homosexualitu bylo nahlíženo podle § 175 jako na smilstvo proti přírodě. Hlavní problém v této době byl viděn v tom, že muži neplní svou úlohu plození dětí. Jako trest za homosexualitu byl transport do koncentračních táborů nebo nucená kastrace.⁶²

Na přelomu 19. a 20. století se postoj společnosti k homosexualitě začíná měnit. Objevují se významné osobnosti, které svojí sexuální orientací přestávají tajit. Dle Rutledgera byly známé tyto homosexuální osobnosti: spisovatel Oscar Wilde, řecký básník Constantine Cavafy, francouzský spisovatel Andre Gide, americký spisovatel William S. Burroughs a mnozí další.⁶³

Ve dvacátém století se opět pohled na homosexualitu trochu změnil. Společenská situace se celkově začíná uvolňovat, posouvá se směrem ke svobodě jednotlivce ve všech společenských vrstvách. Začíná se zviditelňovat individualita člověka, různost

⁶¹ Srov. FANEL, J. *Gay historie*, s. 303 – 306.

⁶² Srov. tamtéž, s. 315 – 317.

⁶³ Srov. RUTLEDGE, L. W. *The gay book of lists*, s. 212.

variací života, sexuální zvláštnosti apod. Dochází ke zlomu v pojetí sexuální morálky. Mění se postavení žen, dochází k pozvolné emancipaci. Příznivý vývoj však narušil fašismus a druhá světová válka.⁶⁴

Diskriminace homosexuality ve fašistickém Německu začala v roce 1933, kdy se nuceně uzavřely některé gay podniky. Od roku 1943 začaly vznikat tzv. „růžové seznamy“ (Rosa Listen). Stejnopohlavní styk byl brán jako smilstvo proti přírodě. Homosexuálové byli vyřazováni z řad SS (bylo vyloučeno asi 60 000 členů). Homosexualita byla posuzována podobně jako nearijský původ a byla tudíž nežádoucí. Podle § 175 bylo za fašismu odsouzeno kolem 50 000 gayů. 10 000 z nich skončilo v koncentračních táborech. V koncentračních táborech byli gayové označeni růžovými trojúhelníky (přišitými na oděvu). Mnozí z nich byli mučeni, kastrováni nebo nasazeni na nejhorší nucené práce.⁶⁵

Autorka Ondrisová se zmiňuje, že homosexuální vězni patřili v koncentračních a pracovních táborech mez nejnížší „vrstvy“ vězňů. Byli odváženi do táborů třetí úrovně a museli se podrobit „trojité disciplíně“ (nasazení na těžší práce, dostávali méně jídla a byli pod přísnějším dozorem). Není známa přesná statistika, která by ukazovala, kolik homosexuálních vězňů zemřelo v těchto táborech.⁶⁶

Změnu v pohledu na homosexualitu přinesla Americká psychiatrická společnost (APA). Snažila se homosexualitu léčit. Homosexualita je nezměnitelná orientace, není nemocí ani duševní chorobou. Cílem terapeutů není vyléčit homosexualitu jako takovou, ale začlenit homosexuální jedince do společnosti. Roku 1973 byla homosexualita odstraněna ze seznamu duševních chorob z 3. revize Diagnostického a statistického manuálu (DSM). Roku 1987 byla vyřazena i egodystonní homosexualita. Roku 1997 společnost APA uvedla, že neexistuje možnost, která by změnila sexuální orientaci na základě terapeutických nebo jiných léčebných pokusů. Toto stanovisko zaujímají také jiné odborné organizace jako je Americká asociace psychologů, Národní asociace sociálních pracovníků a Americká akademie pediatri.⁶⁷

Homosexualita se v současné době stává integrální součástí identity, která ovlivňuje chování jedince. Vzniká představa homosexuální osobnosti, která má charakteristické dětství, dospívání, dospělost i způsob života. Její sexualita je obsažena v každém rysu

⁶⁴ Srov. RUPP, L. *Vytoužená minulost: Dějiny lásky a sexuality mezi osobami stejného pohlaví v Americe o příchodu Evropanů po současnost.*, s. 139 – 140.

⁶⁵ Srov. JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*, s. 47 – 48.

⁶⁶ Srov. ONDRISOVÁ, S. *Neviditelná menšina*, s. 28.

⁶⁷ Srov. Českobratrská církev evangelická. *Problematika homosexuálních vtaů*, s. 46 – 48.

jejího jednání. Nejde tedy o hřích, který má být potrestán či napraven, ale o přirozenost každého jedince.⁶⁸

3.2 Postoj majority k homosexualitě v ČR

Postoj majority k homosexualitě na území České Republiky se tvaruje již od jednoho z prvních národů, který se nacházel na našem území - Keltové. Od jejich názvu je odvozeno pojmenování Čech (Bohemia – Bojové). I u takhle starého kmene najdeme zmínky a názory na homosexualitu. Homosexuální chování zachytil francouzský badatel Mauduit ve své knize Keltové. Podle řeckého historika Diodóra Sicilského, Keltové dávali přednost nemravným objetí mužům před ženským objetím. Toto praktikovali hlavně mladí chlapci, kteří se ostatním nabízeli a pokud byli odmítnuti, brali to jako hlubokou urážku.⁶⁹

Důležitou postavou majoritní společnosti, která sehrála roli v pohledu na homosexualitu na našem území, byl Karel IV. Za jeho vlády roku 1353, byl vydán Karolinský trestní kodex, ve kterém byl ustanoven trest smrti za pohlavní styk mezi osobami stejného pohlaví.⁷⁰

Mezi známé české homosexuály v našich dějinách patřil odchovanec španělského dvora Rudolf II. Hamsburský, Isabela Parmská, která udržovala milostný vztah s Marií Kristinou. Sexuální orientace v těchto kruzích nebyla tak nebezpečná, jako pro ostatní obyvatele, kteří byli vystaveni nemilosrdným zákonům. Jeden z těchto zákonů byl obsažen v trestním zákoníku Karla V., ve kterém je homosexuální chování trestáno upálením zaživa. Dalším z tvrdých zákoníků byl i zákoník vydaný za Marie Terezie, kde prozrazeného gaye čeká smrt a pak spálení jeho těla. Za Josefa II. byl trest smrti nahrazen žalářem. Roku 1852 byl vydán nový zákoník, ve kterém je pohlavní styk s osobou stejného pohlaví považován za „smilstvo proti přírodě“⁷¹

Postoj majority v ČR se mění v roce 1895 s časopisem *Moderní revue*, kde se objevují články, které se zastávají Oskara Wilda, který byl v Anglii díky své orientaci odsouzen na dva roky vězení. V roce 1931 začala skupina intelektuálů, kteří se rozhodli bojovat proti předsudkům společnosti vůči gayům, vydávat časopis *Nový Hlas*

⁶⁸ Srov. FAFEJTA, M. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*, s. 88.

⁶⁹ Srov. MAUDUIT, J. A. *Keltové*, s. 108.

⁷⁰ Srov. BRZEK, A., PONDĚLÍŠKOVÁ – MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví*, s. 111.

⁷¹ Srov. FANEL, J. *Gay historie*, s. 387 - 390.

s podtitulem List pro sexuální reformu, který po dvou letech zanikl v důvodu jako první časopis, a to pro nedostatek čtenářů.⁷²

Roku 1961 vstoupil v platnost nový trestní zákoník, který v § 244 uvádí, že pohlavní styk mezi osobami stejného pohlaví a staršími osmnácti let není trestním činem, když k němu dojde dobrovolně. Pohlavní styk mezi osobami mladšími 18. let, pohlavní styk za úplatu a vytvářející veřejné pohoršení, byl stále brán jako trestný čin. Tento zákon dal určitou legislativní svobodu, avšak doba, ve které homosexuálové žili, nebyla stále těmto párům nakloněna, byli stále nepochopeni, nemohli se veřejně shromažďovat a o sobě samotných informovat veřejnost.⁷³

Mezník v postoji k homosexualitě přišel po sametové revoluci, roku 1989. Tím začaly pro homosexuály příznivější časy. Začíná vznikat organizace SOHO (Sdružení organizací homosexuálních občanů - 1990), HRHO (Hnutí za rovnoprávnost homosexuálních osob), Svaz Lambda. Hlavní význam vzniku těchto organizací je určitá ochrana pro homosexuály, ale hlavně informování společnosti. Organizace SOHO měla zajistit bezpečné sociální podmínky homosexuálně orientovaným lidem. Hnutí HRHO mělo hlavně politicky reprezentovat. Svaz Lambda má vyvíjet hlavně aktivity pro samotnou gay-komunitu.⁷⁴

Dle výzkumu, který v letech 1988–1993 uskutečnil Sociologický ústav, pouze 2 % dotazovaných hodnotila gaye a lesby negativně a restriktivně. Dle studie Tučka Holuba (1994) se snížil podíl vysoce netolerantních osob k homosexualitě. Z 11 % na 2 % klesl počet těch, kteří žádali jejich trestnost. Z 23 % na 6 % klesl počet lidí, kteří považují homosexualitu za škodlivou odchylku nebo deviaci. Nejvíce lidí však ještě stále považuje homosexualitu za zdravotní poruchu či nemoc. Tři pětiny tehdy souhlasilo s myšlenkou registrovaného partnerství, což bylo dvojnásobek oproti roku 1988. Tři čtvrtiny občanů souhlasily s existencí homosexuálních klubů, což bylo více než v roce 1988.⁷⁵

Homosexualita a situace kolem ní vyvolává dodnes proti společnosti a naší vládě protitlak. Od roku 1992 dochází k intenzivnímu se zabývání požadavkem o registrované partnerství. Pozitivní odezvy se dočkali 30. 11. 1995 u prezidenta Václava Havla, kdy

⁷² Srov. FANEL, J. *Gay historie*, s. 394 – 400.

⁷³ Srov. BRZEK, A., PONDĚLÍŠKOVÁ – MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví*, s. 112.

⁷⁴ Srov. FANEL, J. *Gay historie*, s. 453 – 466.

⁷⁵ Srov. STEHLÍKOVÁ, D. *Homosexuality, společnost a AIDS v ČR*, s. 15.

na tiskové konferenci prohlásil, že by mělo smysl zavést institut registrovaného partnerství.⁷⁶

V současnosti jsou postoje k homosexualitě liberální. Homosexualita je dnes beztrestná, věková hranice pro provozování pohlavního styku je stanovena na 15. let. Homosexuální páry mohou uzavírat registrované partnerství. Homosexualita jako pojem i problematika je společnosti odhalována medií, vědeckými obory, organizacemi, i samotnými homosexuály. Samotné zastoupení homosexuálů v ČR se podle Zvěřiny (2003) pohybuje u žen jen kolem 1 % a u mužů minimálně u 2 %. Jde tedy o nejpočetnější sexuální menšinu.⁷⁷ Z vyššího zastoupení mužské homosexuality uvádí Pondělíčková (2005), že vychází důvod, proč je v odborné i populární literatuře zabývající se homosexualitou více pojednáváno o homosexualitě mužské.⁷⁸

3.3. Postoj Legislativy k homosexualitě

Netrestatelnost homosexuality:

Postoje směřující ke změně zákonů zaručující beztrestnost se ve světě začaly formulovat od 19. století. V roce 1925 se v Brně konal 2. sjezd Československých právníků, který na tomto sjezdu řešil otázky spojené s homosexualitou. Tento sjezd odstartoval formulování nových zákonů spojených s homosexualitou.⁷⁹ V roce 1961 byl přijat Trestní zákon č. 140/1961. Sb. Tento zákon podle § 244 jako první neobsahuje obecné ustanovení, kterým by byla stanovena trestnost homosexuálních pohlavních styků. Homosexuální styk s osobou mladší 18 let, či styk za úplatu byl z tohoto zákona vypuštěn ke dni 1. 7. 1990 novelou č. 175/1990 Sb.⁸⁰ Tak byly stanoveny stejné podmínky za homosexuální i heterosexuální chování. Věková hranice pro souhlasný pohlavní styk byla u zákonem chráněných osob stanovena na 15 let jejich věku.⁸¹

⁷⁶ Srov. FANEL, J. *Gay historie*, s. 460.

⁷⁷ Srov. ZVĚŘINA, J. BUDÍNSKÝ, V. *Vše o sexu. Sexuologie a sexuální praxe pro každého*, s. 215 – 216.

⁷⁸ Srov. PONDĚLÍČKOVÁ – MAŠLOVÁ, J. RABOCH, J. *O sexualitě a partnerských vztazích*, s. 68.

⁷⁹ Srov. VESELÁKOVÁ, J. *Problematika životní situace osob s homosexuální orientací*, s. 28.

⁸⁰ Úplné znění zákona č. 140/1961 Sb., *Trestní zákon*. Schváleno: 29. 11. 1961, Rozesláno/platnost od: 8. 12. 1961, Účinnost od: 1. 1. 1962., Zrušeno: 1. 1. 2010

⁸¹ Srov. TALANDOVÁ, J. *Sociální postavení lesbických žen a alternativní rodinné modely v kontextu heterosexuální společnosti*, s. 12.

Adopce - osvojení dítěte:

Dle § 66 Zákona o rodině č. 94/1963 Sb. Platí, že pouze manželé mohou osvojit společně dítě. Pro nezrušitelné osvojení ale dle § 74, odst. 2 platí, že výjimečně může dítě osvojit i osamělá osoba, jestliže toto osvojení bude plnit svoje společenské poslání. V takovém případě soud rozhodne, aby byl z matriky vypuštěn zápis o druhém rodiči dítěte.⁸²

Osvojení dítěte registrovanými partnery, resp. kterýmkoliv z partnerů, v době trvání partnerství bude zakázáno. Důvodem je preference náhradní výchovy dítěte heterosexuálním párem.⁸³

Diskriminace:

Povinnost zajišťovat rovné zacházení a ochranu před diskriminací z důvodu sexuální orientace jsou relativně dobře upraveny v pracovně – právní oblasti. Zákon o zaměstnanosti, zákon o vojácích z povolání, zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a služební zákon výslovně zakazuje diskriminaci.⁸⁴ Problematická část je v novém zákoníku práce, který neupravuje ochranu před diskriminací dostatečně. Z hlediska ochrany menšin je pracovně – právní oblast a přístup k zaměstnání nejdůležitější, z důvodu nejčastější diskriminace minority.⁸⁵

Důležitou roli hraje Listina základních práv a svobod, která by měla být odrazem pohledu a postoje celé společnosti. Dle článku 3 základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení. Nikomu nesmí být způsobena újma na právech pro uplatňování jeho základních práv a svobod. Dle článku 10. má každý právo na lidskou důstojnost, osobní čest, dobrou pověst a chránění jeho jména. Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého

⁸² Srov. Úplné znění zákona č. 94/1963 Sb., *Zákon o rodině*. Schváleno: 4. 12. 1963, Rozesláno/platnost od 13. 12. 1963, Účinnost od: 1. 4. 1963.

⁸³ Srov. Úplné znění zákona č. 115/2006 Sb., *Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů*. Schváleno: 26. 1. 2006, Rozesláno/platnost od: 3. 4. 2006, Účinnost od: 1. 7. 2006.

⁸⁴ Srov. BEŇOVÁ, K., GOGA, S. A KOL. *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR.*, s. 23.

⁸⁵ Srov. tamtéž, s. 23.

a rodinného života. Každý má právo na ochranu před zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.⁸⁶

Svou roli k utváření postojů k diskriminaci homosexuality má i Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. V článku 14 je uvedeno, že užívání práv a svobod, musí být zajištěno bez diskriminace, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smyšlení, národnostní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, rod nebo jiné postavení.⁸⁷

Antidiskriminační zákon:

Dle § 2 odstavce 3 Zákona o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací (antidiskriminační zákon) z roku 2006 platí, že přímou diskriminací se rozumí takové jednání, včetně opomenutí, kdy je, bylo nebo by bylo s jednou osobou zacházeno ve srovnatelné situaci méně výhodným způsobem než s jinou, z důvodu rasy nebo etnického původu, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženství či víry nebo proto, že je bez vyznání.“ Dle § 2 odstavce 1 Antidiskriminačního zákona platí, že pro účely tohoto zákona se právem na rovné zacházení rozumí právo nebýt diskriminován.⁸⁸

Registrované partnerství:

Majorita a její postoj k registrovanému partnerství je dnes velmi liberální. Registrované partnerství umožňuje soužití pro osoby stejného ale i opačného pohlaví. Hlavní význam má pro homosexuální páry, které se rozhodly žít společně život ve společné domácnosti a chtějí mít k sobě stejná práva a povinnosti jako heterosexuální páry.⁸⁹ Dle § 1 Zákona č. 115/2006 Sb. O registrovaném partnerství je registrované partnerství trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným tímto zákonem. Partnerem se v tomto zákoně rozumí osoba, která uzavřela partnerství. Dle § 8 mají partneři v registrovaném partnerství shodná práva a povinnosti. O záležitostech partnerského soužití rozhodují oba partneři společně. Dle § 13 nebrání existence

⁸⁶ Srov. Usnesení a vyhlášení 2/1993 Sb., *LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České Republiky*. Schváleno: 16. 12. 1992, Rozesláno/platnost od: 28. 12. 1992, Účinnost od: 28. 12. 1992.

⁸⁷ Srov. WINTR, J. *Analýza české právní úpravy osvojení dítěte gayi, lesbami a bisexuálními lidmi*, [online].

⁸⁸ Srov. Úplně znění zákona č. 198/2009 Sb., *Antidiskriminační zákon*. Schváleno: 17. 6. 2009, Rozesláno/platnost od: 1. 9. 2009, Účinnost od: 1. 9. 2009.

⁸⁹ Srov. BEŇOVÁ, K., GOGA, S. A KOL. *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR.*, s. 25 – 26.

partnerství výkonu rodičovské zodpovědnosti partnera vůči jeho dítěti ani svěřením jeho dítěte do jeho výchovy. Homosexuál, který je rodičem, je povinen zajistit vývoj dítěte a důsledně chránit jeho zájmy, tak aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a ohrožen zdravý a tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj.⁹⁰

3.4 Postoje k homosexualitě z hlediska víry

Ať už vezmeme křesťanství či jiné druhy víry, všechny vedou s homosexualitou neustálý boj. Tento boj má dvě varianty, jednou je tlak ze strany víry a druhý ze strany homosexuálů samotných, kteří se domáhají svých vlastních práv. Když se na to podíváme z pohledu dnešní doby, tak homosexualita na rozdíl od jiných „problémů“ rozvířila nejvíc tyto církevní vody. Ukazuje se zde mnoho rozličných pohledů, jak na situaci samotnou, tak mezi příznivci samotného náboženství. Jsou zde postoje od úplného zavržení, až po toleranci a možnost uzavírání klasického manželství.⁹¹

Co se týká postoje české společnosti k náboženství, tak podle ČSU je u nás z celkového počtu lidí 3,3 milionu občanů věřících, z toho 2 741 000 (83,4 %) těchto věřících se hlásí k římskokatolické církvi (křesťanství). Postavení této církve u nás má historické souvislosti, které jsou spojeny s celkovým myšlením a postoji naší společnosti.⁹²

Židovství:

Postoj k homosexualitě ve starověkých dějinách byl jednoznačně zamítavý. Homosexualita byla dána do souvislosti s úpadkem náboženským i morálním úpadkem celé společnosti. Homosexuální styk se často objevoval ve Starém Zákoně jako příměr při popisování odklonu Izraele od Hospodinovy víry. Zamítání homosexuality se nachází na mnoha místech Mojžíšových knih.⁹³

Ortodoxní odsouzení homosexuálů majoritou se opakuje i v pozdějších psaných náboženských spisech a rezolutní stanovisko se do dnešní doby v podstatě nezměnilo. Jen minimální množství liberálnějšího proudu je k homosexualitě tolerantnější. V roce

⁹⁰ Srov. Úplné znění zákona č. 115/2006 Sb., *Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů*. Schváleno: 26. 1. 2006, Rozesláno/platnost od: 3. 4. 2006, Účinnost od: 1. 7. 2006.

⁹¹ Srov. JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*, s 20 – 25.

⁹² Srov. ČSU. *Náboženské vyznání obyvatelstva české republiky*. [online].

⁹³ Srov. JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*, s. 40.

1970 bylo ve Spojených státech Amerických, v Anglii a Izraeli založeno organizované hnutí židovských homosexuálů.⁹⁴

Křesťanství:

Stále je vžitá představa, že všichni křesťané odsuzují homosexualitu. Tato představa je ale mylná, ve skutečnosti mnozí z nich podporují hnutí za rovnoprávnost odlišné sexuální orientace. V roce 1975 byl vydán Římskokatolickou církví dokument „Prohlášení kongregace pro určení víry“, který se postupně rozšířil v list a ten byl adresován biskupům s názvem „Pastorace homosexuálních osob“. V těchto dokumentech je odlišováno homoerotické cítění od homosexuálních aktů, které byly brány jako špatné a postrádající své určení.⁹⁵

Podíváme-li se na homosexualitu z pohledu Starého zákona, začíná knihou Genesis, ve které je uvedeno, že Bůh stvořil člověka jako svůj obra, stvořil je jako muže a ženu. Bůh jim požehnal a řekl jim, plod'te se a množte se a zalidněte zemi. Dále Bůh rozebírá, že není dobré, aby člověk zůstal sám, proto muži dal jako dar ženu. Biblická nauka o homosexualitě se opírá o pochopení sexuality a manželství v prvních dvou kapitolách Genesis. Tyto kapitoly zahrnují jak podmět k plození, tak k partnerskému vztahu, ale homosexualitu jako variantu stvoření vylučují. To znamená, že se na nauku o homosexualitě nesmíme dívat v první řadě jako na reakci proti pohanskému kultu, ale jako na logický důsledek biblického obrazu člověka.⁹⁶

Postoje pramenící z biblického „ne“ vůči homosexualitě vstupují i do zákonů. Homosexualita je nazvána ohavností, ale není brána jako ta nejhorší ohavnost, každopádně jsou všechny tyto činnosti neslučitelné se zvláštním vztahem Izraele k Bohu a s jeho příkazem.⁹⁷

Co se týče Nového zákona, objevují se tu verše v Pavlově listě Římanům o výměně přirozeného styku za nepřirozený, jak u žen, tak u mužů. Z některého pohledu je to bráno jako lesbická láska a homosexuální chování. Nicméně toto chování není schvalováno, a všem, co tak učiní, následuje spravedlivý trest.⁹⁸

Když se podíváme přímo na katechismus katolické církve, tak je k homosexualitě přistupováno jako k náklonnosti, sice neuspořádané náklonnosti, ale není sama o sobě

⁹⁴ Srov. JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*, s. 42.

⁹⁵ Srov. tamtéž, s. 48 – 50.

⁹⁶ Srov. LAUN, A. *Homosexualita z katolického pohledu*, s. 151 – 152.

⁹⁷ Srov. tamtéž, s. 151 – 152.

⁹⁸ Srov. tamtéž, s. 158 -159.

brána jako hřích. Hříchem jsou ale homosexuální projevy, pokud jsou konány vědomě a dobrovolně. Postoje k homosexualitě v antickém Řecku jsou výrazně benevolentnější. Homosexualita byla běžnou praxí nejen ve Spartě a na Krétě, ale na některých místech se stala dokonce „zkouškou stavovské iniciace“, skrze kterou byla mužská mládež přijímána do světa urozené mužské společnosti. Jako taková byla přechodná, ale uznávaná. Například otroci byli bezprávní, tudíž byli vystavováni každému zneužívání svými pány. Existovala i tzv. „filozofická homosexualita“, kterou osobně nezapojení filosofové, jako Sokrates nebo Platon, teoreticky ospravedlňovali ve vztahu učitel – žák, protože láska ke stejnému pohlaví má svůj význam. Toto je však pro křesťansko – židovský způsob myšlení nepřijatelná představa.⁹⁹

Jak vlastně tedy vypadala „cesta“ homosexuality? V novověku je tato cesta načrtnuta takto: homosexualita se od přečinu, resp. zločinu, stala privátním hříchem, potom nemocí a konečně tolerovanou a dnes rovnocenně s heterosexuální uznanou životní formou. K tomuto obratu se církve ovšem nepřipojila způsobem, který mnozí očekávali, což ji nezřídka přináší opovržení a kritiku.¹⁰⁰

Postoj dnešní církve se výrazně nezměnil, ale musíme zaznamenat jistý vývoj a pokrok. Zpravidla se dá říci, že se spíš přizpůsobil trendu dnešní společnosti. Na homosexualitu není pohlíženo již jako na něco odpudivého, ale na možnou variantu, která je v dnešní společnosti brána jako normální. Nedá se léčit, a samotné léčení je bráno jako určitá diskriminace homosexuálních jedinců. Nemůžeme říci, že by byla podporována církví, nýbrž není jí zatracována. Co se týče sňatku homosexuálních párů, tam už je to trochu jiná otázka. Manželství mezi páry stejného pohlaví je bráno z pohledu církve jako nemožné. Nicméně je brána varianta určitého partnerství a soužití. Na základě poznatků humanitních věd už dnes neexistuje žádný morální teolog, který by hodnotil homosexualitu zcela jako „hřích všech hříchů“. Je zde celá řada hříchů, které jsou objektivně mnohem horší než homosexuální vztahy. I subjektivní zodpovědnost je zvažována mnohem opatrněji, než tomu bylo dříve, mimo jiné s ohledem na dnes už jasnější rozdíl mezi nedobrovolnou náklonností a svobodným a vědomým jednáním.¹⁰¹

Jak uvádí Šrajger, křesťanská etika připouští poznatky, které jsou přisuzovány empirickým vědám. Homosexualita je v tomto pohledu vnímána jako reálný, složitý

⁹⁹ Srov. LAUN, A. *Homosexualita z katolického pohledu*, s. 164 – 166.

¹⁰⁰ Srov. tamtéž, s. 176.

¹⁰¹ Srov. tamtéž, s. 180 – 182.

a z velké části i nevysvětlitelný problém. Podle křesťanského pohledu by měli být homosexuálové chráněni před diskriminací a nabádá společnost, aby tito lidé byli přijímáni s úctou, soucitem a taktem. Současně ale zmiňuje nutnost kultivace sexuální touhy, stejně jako u heterosexuálních jedinců. Když se na tento pohled podíváme podrobněji, není homosexualita jako heterosexualita. Homosexualita je méně žádoucí. Homosexualita je stále brána jako neetická a hříšná. Institut registrovaného partnerství není podporován¹⁰²

Podíváme-li se na druhou polovinu 20. století, zpochybňují se křesťanské sexuální morální normy. Náboženství začíná být více otevřené a tolerantní. Toleruje se předmanželský sex, rozšiřuje se antikoncepce, legální je interrupce jako řešení nežádoucího těhotenství. Páry žijí ve společném svazku bez nutnosti civilního či církevního obřadu. Také rozvod se stává běžnou praxí. Jak uvádí Brzek, tradiční normy sexuální morálky jsou dodržovány pouze v řadách praktikujících křesťanů a zdaleka ne všemi. Na základě nového výkladu biblických textů je připuštěn liberálnější pohled na sexuální otázku a otázku svazku.¹⁰³

Zaujala mne věta od Helminiaka, z knihy *Co vlastně říká Bible o homosexualitě: „Bůh nestvořil Adama a Štěpána, ale Adama a Evu. Člověk se pak ale podivuje nad tím, kdo tedy stvořil Štěpána“* (Helminiak, s. 25).

3.5 Škola a homosexualita

Škola by měla být brána jako určité útočiště a možnost proto, aby se mohl člověk vyjádřit a jeho odměnou by byla podpora. Sama instituce by měla být bezpečným a podporujícím prostředím, ve kterém člověk může rozvíjet své myšlenky, připravit se na další studia, zaměstnání a nalézat celoživotní kamarády. Měla by být pevná ve svých postojích a nepodporovat možnou diskriminaci homosexuální menšiny heterosexuální většinou. Samotná představa chápajících spolužáků a podporujících učitelů je sice velmi krásná, nikoliv reálná. Gayové a lesby zažívají ve škole spíše opačné pocity. Pouze malé procento homosexuálů má možnost navštěvovat školu, která podporuje a chrání studenty gaye a lesby. Pro většinu těchto žáků nepatří školní léta k nejlepším, ale k těm nejhorším létům jejich života. Ve škole se očekává vzájemná spolupráce mezi spolužáky, ta je však možná jen do doby, dokud spolužáci nezjistí homosexuální

¹⁰² Srov. ŠRAJER, J. Aplikována etika náboženství. [online].

¹⁰³ Srov. BRZEK, A., PONDĚLÍŠKOVÁ – MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví*, s. 67 – 69.

orientaci spolužáka. V horším případě dochází k uráčení, ponižování, vyhrožování a dokonce k násilným útokům. Ve většině případů jsou homosexuálové obviněni ještě navíc z provokace k násilným útokům.¹⁰⁴

Celkový proces coming out má značný vliv na školní výsledky dítěte. Mladí homosexuální lidé jsou zaujati zkoumáním vlastní sexuální identity. Mladí homosexuálové se více než o školu zajímají o literaturu a jiné zdroje, které se zabývají homosexuální tematikou. Jejich schopnost koncentrace na školní výuku a povinnosti, není jednoduchý, proto se jejich školní výsledky v období coming outu mohou zhoršit. Mnozí se dostanou i do situace, kdy musí opustit školu. Někteří autoři zastávají opačný názor. S nejistou sexuální orientací může souviset naopak soustředění se na dosahování lepších výsledků ve studiu nebo ve sportu, popřípadě v mimoškolních aktivitách. Jisté je však to, že během vývoje homosexuální identity může alespoň v jejich počátečních stádiích ovlivňovat školní výsledky oběma směry.¹⁰⁵

Ve škole je téměř samozřejmostí šikana se sexuálním „humorem“. Hlavním herním motivem bývá sexuální znásilňování, případně jemné a propracované homosexuální obtěžování. Tato šikana se nepáchá pouze na homosexuálních jedincích, ale i na heterosexuálních jedincích, kteří vzhledově či chováním mohou na základě předsudků o homosexuálech působit na první pohled jako gay či lesbička. Tato forma šikany pak může šířit ve třídě či ve škole nenávisť vůči homosexuální menšině. Pokud je svědkem tohoto typu šikany homosexuální jedinec, u kterého ještě neproběhl coming out, může to na něm zanechat negativní stopy. Uzná za vhodné se k homosexualitě nehlásit a skrývat ji, neboť by mohl být jednou některými spolužáky verbálně či fyzicky také napadán.¹⁰⁶

Když se zeptáte dětí na základní a střední škole jak vypadá homosexuál, neodpoví vám, jestli jejich povolání bude politika či novinářina, ale jistě budou vědět, že nosí růžové tričko, a sto procentně bude mít na hlavě melír. Když už se náhodou zmíní o povolání, tak to bude určitě návrhář nebo kosmetička. Podle výzkumu Člověka v tísní nazvaného Rovnost je cool z podzimu 2007 se polovina z 1 650 náctiletých respondentů přiznala, že nemá ráda homosexuály. Konkrétně 72 % všech dotázaných chlapců, 24 % dívek. Třetině chlapců a pětina dívek vadí, když si gayové nebo lesbičky dají na veřejnosti pusy. 36 % chlapců odmítá homosexuálního starostu třídy. Tento projekt

¹⁰⁴ Srov. KOPULETÁ, V. *Homosexualita a coming out v kontextu dějin a sociální změn*, s. 83 – 84.

¹⁰⁵ Srov. ONDRISOVÁ, S. *Neviditelná menšina.*, s. 69.

¹⁰⁶ Srov. KOLÁŘ, M. *Skrytý svět šikanování ve školách*, s. 27.

rozběhly Gender Studies a Poradna pro občanství/občanská a lidská práva spolu se STUD – občanským sdružením gayů, leseb a přátel. Společná práce těchto organizací ve školách odhalila dvě nejméně tolerantní skupiny středoškoláků. První tvoří děti rodičů s nízkým vzděláním a úzkým příjmem, kterým vadí i další nestandardní skupiny obyvatel – Romové, bezdomovci, drogově závislí, důchodci, nezaměstnaní nebo handicapovaní, jejichž vnímání dospívajícími průzkum také sledoval. Druhou nejméně tolerantní skupinou jsou středoškoláci s dobrým kulturním zázemím a s vysoce vzdělanými rodiči, kteří často cestují a přiznávají velmi kladný vztah ke křesťanům a dalším náboženským skupinám. Tvořili téměř čtvrtinu ze všech respondentů, stejný počet chlapců jako dívek. Mladé ženy přitom bývají výrazně tolerantnější a smíšená třída přijme homosexuálního spolužáka lépe než čistě chlapecká.¹⁰⁷

Společnost, ve které žijeme, dává velký prostor ke škatulkování a nálepkování. Není tak divu, že tento systém přebírají i děti od svých rodičů s vědomím, že je to tak správně. Pokud tedy otec nazývá u televize každého druhého znelíbeného muže „buznou“ nebo „bukvicí“, vytváří tím mantinely chování i u svého potomka, který je poté bez ostychu používá i ve škole, kde mohou zasáhnout pedagogové a výchovní poradci. Ti si však sami s homofonní problematikou nevědí rady. I přesto u nás stoupá počet osob tolerujících gaye, zejména u mladých lidí. Tolerance však není taková, jako by měla být, je to pouze určité přehlížení chování homosexuálů a nepozastavování se nad dvojicí stejného pohlaví. Z této „řádoby“ tolerance vzniká přístup dětí k homosexuálům ve školách, protože učitelé kteří je učí, většinou zastávají tuto povrchovou toleranci.¹⁰⁸ Z toho důvodu vznikla publikace z názvem Homofobie v žákovských kolektivech od autorů Smetáčkové a Brauna (2009). Tyto dva autoři se snaží upravit postoj mládeže ke svým spolužákům a ukázat jim jiný úhel pohledu, než který je jim ukazován doma či ve společnosti. Škola je místo, kde mladí lidé stráví většinu svého života, v období prožívání coming outu je škola místo, kde by měli najít podporu a porozumění. Tato „příručka“ je určena pro ZŠ a SŠ a je krokem dopředu ke zlepšení života homosexuálů v tomto prostředí.¹⁰⁹

¹⁰⁷ Srov. IDNES.CZ/ZPRÁVY. *Polovině tuzemských středoškoláků vadí homosexuálové*, [online].

¹⁰⁸ Srov. ZIVALA, A. *LUI MAG. Předsudky vůči homosexuálům na českých školách*, [online].

¹⁰⁹ Srov. SMETÁČKOVÁ, I., BRAUN, R. *Homofobie v žákovské kolektive*, s. 5

3.6 Organizace spojené s homosexualitou v ČR

Organizace spojené s homosexualitou se svými aktivitami snaží upravit postoj majoritní společnosti na homosexualitu. Mezi jejich funkce patří kromě obhajování práv homosexuálů i pomáhat samotným homosexuálům s jejich sebepoznáním a celkovým procesem coming out.

Mezi základní sdružení, které zastřešovalo organizace v ČR, se stalo Sdružení organizací homosexuálních občanů (SOHO). SOHO bylo založeno dne 24. 6. 1990 v Brně. Vzniklo na základě konsenzu několika subjektů, které vznikly po Sametové revoluci, aby hájily zájmy českých a slovenských gayů a leseb. Do tohoto sdružení patřila společenská organizace Svaz Lambda, politické Hnutí za rovnoprávnost homosexuálních občanů (HRHO), komerční firma LEGA Pardubice a celoslovenské Hnutí Ganimedes.¹¹⁰ Desetiletá práce organizace SOHO přinesla zrušení policejní kartotéky gayů v ČR, snížila se věková hranice pohlavního styku mezi osobami stejného pohlaví na 15 let, podílelo se na celostátním preventivním programu boje proti AIDS. SOHO se také stalo členem ILGA (International Lesbian and Gay Association).¹¹¹ 1. 1. 2001 se SOHO změnilo v GAY Iniciativu a jejím předsedou se stal Jiří Hromada. Tímto se nezměnil jen název organizace, ale také struktura, sdružení organizací se změnilo na sdružení osob.¹¹² Po přijetí zákona o registrovaném partnerství (15. 3. 2006) organizace ke dni 31. 12. 2006 ukončila svou činnost.¹¹³

Dnešní postoje k homosexualitě v České republice, výrazně napomáhá změnit organizace Jihočeská Lambda České Budějovice. Občanské sdružení Jihočeská Lambda České Budějovice patří k organizacím svého druhu v České republice. Počátek vzniku je v roce 1990, tehdy byla regionální pobočkou spadající pod Svaz Lambda. Jihočeská Lambda je po dobu 20 let stále aktivní organizací. Organizace má za cíl pomáhat gay a lesbám. Provádět osvětovou a preventivní činnost v LGBT komunitě, aby nedocházelo k sociálnímu vyloučení jinak sexuálně orientovaných osob z trhu práce nebo z rodiny či společnosti. Díky této skupině se postoj jak k homosexualitě, tak strachu z možného rozšíření HIV/AIDS v naší společnosti výrazně upravil a dodnes pomáhá lidem

¹¹⁰ Srov. FANEL, J. *Gay historie*, s. 453 – 455.

¹¹¹ Srov. tamtéž, s. 454 – 457.

¹¹² Srov. HROMADA, J. *Deset let hnutí za rovnoprávnost českých gayů a lesbiček*, [online].

¹¹³ Srov. tamtéž.

seznamovat se s touto problematikou a možnou pomocí a podporou pro homosexuální menšinu.¹¹⁴

Mezi další významné sdružení pro gaye a lesby, které pomáhá v boji za práva homosexuálů a osvětu pro majoritní společnost, patří sdružení STUD (sdružení lidí s homosexuální a bisexuální orientací). Hlavní náplní je upravit postavení homosexuálů ve společnosti a zbavit dnešní společnost předsudků a strachu z homosexuálů jako takových. Vznikl v roce 1996 jako nezávislá nestátní nezisková organizace, jejímž posláním je působit ve prospěch lesbické, bisexuální a transgender minority a usilovat o její plně právní i faktické zrovnoprávnění s ostatními členy společnosti.¹¹⁵

Pro gaye a lesby je zřízena řada dalších organizací, které mají vesměs podobné zaměření jako její hlavní aktéři u nás. Vše napomáhá k tomu, aby se postoj ve společnosti změnil a homosexuálové mohli vést plnohodnotný život jako heterosexuálové. Pro účely pomoci jsou zřízeny krizové linky – jedna z nich s názvem Linka duševní tísně.¹¹⁶ Dále je zde o.s. Babylonská věž, která informuje od roku 2009 širokou veřejnost o problematice homosexuality a dalších souvisejících oblastí. Toto sdružení také představuje kulturní tvorbu LGTB z oblasti filmů či divadelních představení s vlastní tematikou. Sdružení se snaží o to, aby byla sexuální orientace brána jako nepodstatná a talent byl upřednostněn před vším ostatním, a to společně jak u homosexuálů tak heterosexuálů.¹¹⁷ Známou organizací je také Občanské sdružení Colour Planet, které se snaží o změnu postoje společnosti hlavně pořádáním kulturních akcí, osvětu gay a lesbického hnutí a prevenci proti AIDS.¹¹⁸ Za zmínku stojí i další organizace jako je eLnadruhou, Pratey Praha, Galex, či filmový festival Mezipatra. Všechny tyto organizace mají společný cíl i rozdílný program, kterým se snaží upozornit na to, že homosexuálové jsou normální lidé žijící mezi námi a mají svá práva a také povinnosti.

Shrnutí:

Tato kapitola měla ukázat, co to jsou vlastně postoje, jak se měnily s vývojem společnosti ve světě, ale také u nás. Postojem se rozumí něco vyjadřovat, něco či

¹¹⁴ Srov. *Jihočeská Lambda*, [online].

¹¹⁵ Srov. *Stud Brno. O nás – co to je Stud*, [online].

¹¹⁶ Srov. tamtéž.

¹¹⁷ Srov. *o.s. Babylonská věž*, [online].

¹¹⁸ Srov. *COLORPLANET*, [online].

někoho hodnotit, posuzovat něco (někoho) jako dobré či špatné. S časového hlediska se postoj k homosexuálům velmi liberalizoval, od prvotního zavírání či usmrcení (ať vezmeme nacistickou éru, tak i éru v dobách Karla IV), jsme se dostali za řadu let k možnosti uzavírání registrovaného partnerství, úpravu trestního, rodinného či občanského práva, které mluví pro homosexualitu jako takovou.

Dotkli jsme se také oblastí víry, která sama o sobě není stále homosexualitě nakloněna, ale svým postojem je tolerantní a homosexualitu bere jako takovou. Stále velké omezení je v adopci či osvojení dětí homosexuálními páry. Je preferovaná heterosexuální rodina nad homosexuálním partnerstvím. Co je také určitým „problémem“ v postojích majoritní společnosti, je období samotného coming outu, a to školní období, kde jsou mladí homosexuálové vystaveni určité homofobní šikaně. I na odstranění tohoto fenoménu se pracuje. K tomuto odstraňování možných předsudků majoritní společnosti vůči homosexualitě pracuje řada organizací, které se angažují v oblasti homosexuální problematiky. Ať už je to namátkově organizace STUD, či Lambda a mnoho dalších. Je patrný obrovský posun v postojích majoritní společnosti k homosexuální minoritě. Je tu patrná velká práce a námaha osob v tomto zainteresovaných. Vše toto vede k lepšímu pochopení a zvládnutí celé situace, která není lehká pro samotného homosexuála, ani pro jeho rodinu a blízké přátele.

4. Rodina

Vzhledem k tématu práce – coming out dětí, rodiče a homosexualita, je rodina důležitou kapitolou a tvoří určitý základ celého procesu. Do určité rodiny se člověk narodí a v ní, buď sám, nebo s podporou, prožívá coming out a s tím spojený celý vývoj své osobnosti, a to jak tělesný, tak psychický.

4.1 Postoj a fungování rodiny v otázce homosexuality dítěte

Rodina je dnešní společností popsána jako primární skupina a zároveň sociálními institucemi považována za základ lidské společnosti. Základem rodiny je manželský pár, který reprezentuje dvě hlavní role rodičů. Rodiče společně s dětmi vytvářejí tzv. nukleární či elementární rodinu (malou uzavřenou sociální skupinu s intimními vazbami

a poměrně jasně vymezenými rolemi). Společnost (stát) věnuje rodině podporu formou rodinného práva, rodinné politiky, sociálních služeb apod...¹¹⁹ Takto vidí společnost „tradiční pojetí“ rodiny. Tento postoj vychází z heterosexuální normy, kde je rodina chápána jako muž a žena, kteří spolu bydlí a vychovávají spolu děti. Tento pohled se odvolává na „tradice“ a má tendenci brát rodinu jako neměnný jev.¹²⁰

Homosexualita jedince se rozhodně týká celé jeho rodiny – rodičů, sourozenců. Jde o velmi citlivé téma. Postoj původní rodiny k homosexualitě potomka, případně k jeho partnerskému vztahu, vnímá Sobotková jako základní a velmi významný. Podpora ze strany původní rodiny vede k psychické vyrovnanosti a spokojenosti jedince, naopak odmítání odlišnosti, či zavržení dítěte jeho vlastní rodinou, bývá zdrojem dlouhodobých psychických obtíží.¹²¹ Je uvedeno pět fází přijetí toho, že je potomek homosexuálně orientovaný – šok, popření, vina, zlost a přijetí. Na celkový postoj rodičů mohou mít vliv negativní zkušenosti a předsudky rodiny vycházející ze společnosti, ve které byli rodiče vychováni. Toto je třeba nahradit informovaností o homosexualitě. Jedním z důležitých jevů ze strany samotné rodiny je strach z reakce okolí, pocit viny a stud spojený se sociální stigmatizací. Tento postoj rodiny, podle autorky Janošové, není spojen s úrovní inteligence rodičů.¹²²

Důležitá v rodině, kde se objeví neheterosexuální dítě, je schopnost zvládat krizové okamžiky, spolupracovat spolu a naučit se přijmout novou situaci a ztotožnit se s ní. Tomuto se říká schopnost resilience (GRF – general resiliency faktor).

Obecné faktory resilience podle Sobotkové:

1. Řešení problému v rodině

Komunikace při řešení problémů vzniklých normativními i nenormativními životními událostmi. Komunikace je klíčová při vytváření rodinné atmosféry.

2. Rovnoprávnost

Rovnoprávnost a stejné možnosti mužů a žen. Neměla by se podceňovat schopnost žen jednat aktivně a konstruktivně ve prospěch rodiny.

¹¹⁹ Srov. VOID. *Rodina – definice rodiny*, [online].

¹²⁰ Srov. SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*, s. 89 – 90.

¹²¹ Srov. tamtéž, s. 90 – 93.

¹²² Srov. tamtéž, s. 93 – 96.

3. Spiritualita

Pomáhá najít smysl a význam v těžkých situacích, udržuje vědomí spojitosti zvláště tehdy, když příčiny tragédií (krizí) nejsou jasné či pochopitelné logicky.

4. Flexibilita

Pomáhá rodině udržet stabilitu a zotavit se z nepříznivých následků krizí. Flexibilní (adaptabilní) rodiny dokážou snadněji změnit vzorce fungování včetně rolí a pravidel, někdy i životní styl, pokud to vyžaduje situace. Rychleji tak dosáhnou nové harmonie.

5. Pravdivost

Součástí rodinné krize bývá velká nejistota. V rodině není jasno, co bude následovat, a ani společnost nedává potřebné přesné návody na zvládnutí situace. Rodina však potřebuje dostatek informací, aby se mohla adaptovat. Dostatek pravdivých a relevantních informací je nutný jak uvnitř rodinného systému, tak ze strany sociálních, zdravotnických či jiných služeb, sdružení, agentur, programů atd.

6. Naděje

Těžká situace ohrožuje výhled rodiny do budoucna, avšak pro resilienci rodiny a úspěšnou adaptaci je nezbytné si určitou naději udržet.

7. Rodinná hardiness

Termín je používán pro aktivní vnitřní síly v rodině, její povahu, houževnatost a pevnost, přenesený z individuální úrovně. Nese s sebou také schopnosti zachovat si integritu a objevit smysl situace. Rodina s dobrou hardiness definuje těžkosti, které zakouší, jako výzvy. Má pocit kontroly nad událostmi a ví, že je může ovlivňovat.

8. Rodinný čas a rutina

Při vzniku rodinné krize bývá narušen průběh rutinních činností. Stálé a opakované činnosti, zvyky a rituály chrání stabilitu rodiny. Snaha funkční rodiny udržet zvyky a obvyklé činnosti i za těžkých okolností je přínosná, neboť udržuje kontinuitu v rodině. Resilientní rodiny tráví pohromadě více volného času, který je charakteristický menší kontrolou, menší direktivitou, uvolněnějšími a více rovnostářskými vztahy mezi rodiči a dětmi. Tato dynamika vztahu je významná především pro adolescenty.

9. Sociální opora

V náročnějších obdobích čerpá rodina ze sítě svých vztahů, aby si udržela integritu. To pomáhá uvědomit si smysl situace, vyvinout efektivní strategie a posílit schopnost rodiny měnit se.

10. Zdraví

Všichni badatelé v oblasti odolnosti rodiny se shodují na tom, že celkové zdraví a pohoda členů rodiny jsou základní a obecné faktory podporující resilienci rodinného systému.¹²³

Tradiční rodina je spojena také funkcemi, které si s sebou nese, těmito funkcemi jsou: funkce reprodukční, materiální, výchovná a emocionální. Z pohledu rodiny (otce a matky), pokud mají doma homosexuála, je nejvíc ohrožena funkce reprodukční v budoucí rodině dítěte, je ohrožena role babičky a dědečka a to někdy vede ke zklamání a k vzájemnému obviňování. Někdy to naopak může vést k hrdosti. A to hrdosti takové, že se rodině povedlo vychovat homosexuála (výchova homosexuála je náročnější – procesem coming out a respektem svobody dítěte i rodiče). Pokud rodina tuto úlohu zvládne, je vidět, že správně plní veškeré své funkce a vede své děti k nezávislosti a svobodnému myšlení.¹²⁴

4.2 Socializace a sebepojetí

4.2.1 Socializace

V každé kultuře se v rodinách uskutečňuje výchova dítěte. Cílem této výchovy je příprava dítěte na jeho budoucí život v daném kulturním prostředí. V této rodinné výchově jde v podstatě o sociální učení a tento proces uvádění dítěte do života v rámci rodinné výchovy se označuje jako primární socializace. V této primární socializaci se rodina snaží dítěti pomoci osvojit základní charakteristické kulturní návyky (sebeobsluha, čistota, slušné chování), mluvenou řeč (mateřský jazyk), které umožňují

¹²³ Srov. SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*, s. 101 – 103.

¹²⁴ Srov. ONDRISOVÁ, S. *Neviditelná menšina*, s. 166.

dokonalejší sociální komunikaci a vývoj vědění a myšlení. Orientaci v základních hodnotách a standardech – co je správné x nesprávně, slušné x ošklivé, ale také co je a co není dovoleno subjektu v té které roli a situaci. Další věcí, kterou si dítě osvojuje, je míra sebeovládání (sebekontroly) – z tohoto plyne přebírání povinností, které jsou žádoucí, i když je chce či nechce dělat. Mezi jednu z posledních věcí, které se rodiče snaží, aby si jejich dítě osvojilo, je osvojení si role svého pohlaví, z toho vyplývá i jeho budoucí role – role chlapečka a holčičky, později muže a ženy a požadavky, které z těchto rolí plynou.¹²⁵

Základem socializace je tedy výchova dítěte, která vede k pohledu dítěte na celý svět a pomáhá dítěti zvládat základní životní úkoly a požadavky okolí. Janošová uvádí, že právě výchova (socializace) dítěte může vést k horšímu průběhu coming out, jak u dítěte, tak u rodičů. Teorie výchovy vychází z předpokladu nedostatečného nebo chybějícího rodičovského vzoru nebo přehnanou péči stejnopohlavním rodičem. Současní odborníci uvádějí, že prostředí může mít vliv do 3. roku dítěte na predispozici k určitému sexuálnímu založení.¹²⁶ Homosexualitu nelze však považovat za duševní poruchu nebo patologický stav. Sexuální orientace člověka je považována za vrozenou a nikoli získanou během života na základě psychosociálních vlivů.¹²⁷

Socializaci jako takovou mohou ovlivňovat v rodině různé faktory, které v podstatě vyjadřují různé aspekty raných sociálních zkušeností dítěte a zejména ovšem způsobů jeho výchovy v rodině. K socializaci patří také míra dítěti projevované mateřské lásky a s ní spojená primární sociální vazba mezi dítětem a matkou, která je pro dítě buď zdrojem větší či menší citové saturace, nebo citové deprivace. Podle toho si dítě vytváří své základní vztahy k vnějšímu světu a k sobě samotnému. Toto tvoří základ vnitřního psychického uspořádání dítěte, které se může mít za určitých okolností dlouhodobé či trvalé důsledky, protože předurčuje k určitému pojetí světa a života i hodnoty sama sebe.¹²⁸

Rodina tím, jak své dítě vychovává a přistupuje k němu jako k samostatně se rozhodujícímu člověku, dává dítěti možnost volby a vytvoření si svého vlastního názoru a to jak na sexualitu, tak na společnost, které tuto odlišnost oznamuje. Rodina svým

¹²⁵ Srov. NAKONEČNÝ, M. *Obecná psychologie. Syllabus přednášek*, s. 45 -46.

¹²⁶ Srov. JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*, s. 28.

¹²⁷ Srov. BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ – MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví*, s. 29.

¹²⁸ Srov. NAKONEČNÝ, M. *Obecná psychologie. Syllabus přednášek*, s. 46.

postojem k dítěti vytváří prostředí, které vede k realizaci samotného dítěte a v případě homosexuálního dítěte nevědomky upravuje jeho coming out.¹²⁹

4.2.2 Sebepojetí:

Sebepojetím (sebehodnocením) se rozumí soud o sobě samém, člověk si přisuzuje určité vlastnosti a s tím spojené pocity a emoce. Většina lidí má pozitivní obraz sebe sama, tím se myslí, že se pokládá za inteligentního, zajímavého a schopného. Proto, aby dítě mohlo správně přijmout sama sebe a udělat si o sobě ten správný „obrázek“ je důležité, aby byl v psychické rovnováze (sebepojetí a hodnocení sociálním okolím). Tímto je myšleno, že každý člověk se snaží dosáhnout projevu uznání, obdivu, úcty, souhlasu. Toto všechno v počátku svého života očekává dítě od své rodiny a blízkého okolí (škola, kamarádi). Tento obrázek, který si o sobě mladý člověk v rodině, mu pomáhá procházet procesem coming out a vytváření své vlastní identity.¹³⁰

Vagnerová (1997) charakterizuje vývoj sebepojetí podle Eriksona od kojeneckého věku po období mladé dospělosti. Z hlediska osvojování norem a případného vzniku poruch chování jsou pro dítě důležitá období od raného dětství do dospívání.

- batolecí období: "Jsem to, co mohu svobodně dělat."
- předškolní období: "Jsem to, co učiním."
- školní období: "Jsem to, co dovedu."
- období dospívání: "Jsem to, čemu věřím."¹³¹

Do vývoje sebepojetí a sebehodnocení vstupuje primární rodina, ale i okolí. V praktickém životě je důležitá míra sebedůvěry a sebeakceptace (přijímání vlastního sobepojetí, které může být komplikováno výraznými rozpory mezi reálným a ideálním egem, tímto se myslí mezi tím, za koho se dítě považuje a tím, jaké by chtělo být.)¹³²

Se socializací a sobepojetím souvisí pojem asimilace, který hraje v životě homosexuála a rodiny, v které vyrůstá, důležitou roli. Asimilací se rozumí přizpůsobení menšiny (homosexuála) okolní majoritní společnosti. Tento proces s sebou nese ovládnání a přijetí majoritní kultury a to alespoň v takové míře, aby odlišnost nebránila

¹²⁹ Srov. BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ – MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví*, s. 28.

¹³⁰ Srov. NAKONEČNÝ, M. *Obecná psychologie (syllabus přednášek)*, s. 118.

¹³¹ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Úvod do psychologie*, s. 56 – 58.

¹³² Srov. NAKONEČNÝ, M. *Obecná psychologie (syllabus přednášek)*, s. 122.

společenskému uplatnění. Může to také znamenat úplné splynutí s většinovou společností.¹³³ Rodina prostřednictvím socializace dává možnost dítěti, které patří do minority, pomoci začlenit se do společnosti, ale na druhé straně by asimilace neměla bránit v rozvoji osobnosti homosexuála jako takové. V dnešní společnosti se objevuje, i když pohled na homosexualitu je liberální, tzv. minoritní asimilace, která násilně či vynuceně začleňuje homosexuála do společnosti a popírá jeho přirozenou identitu.¹³⁴

Shrnutí:

Rodina je brána jako primární skupina a je považována je za základ lidské společnosti. Základ rodiny tvoří manželský pár, muž a žena – plní dvě hlavní role a to role rodičů. Tato tradiční rodina je podporována státem a vychází z heterosexuálního základu. Když se na toto podíváme, je vidět, že role rodiny je brána jako určitý neměnný jev a ovlivňují ho tradice a postoje dané společnosti

Pokud je narušena tato norma, zůstává na rodině, jak se umí s danou situací vyrovnat. Zjištění, že dítě není heterosexuální, přináší změnu pohledu pro celou rodinu včetně sourozenců a blízkého okolí. Důležité je, jak rodina umí spolupracovat a řešit krizové okamžiky a přijmout novou skutečnost – tomuto se říká schopnost resilience, kterou v předchozím textu popsala autorka Sobotková. Rodina kromě zvládnutí krizových situací má také své funkce, které plní a které mohou být tímto zjištěním ohroženy (výchova, emoce, reprodukce budoucí rodiny homosexuála).

Základem fungující rodiny je výchova dětí. Cílem této výchovy je příprava dítěte na jeho budoucí život v daném kulturním prostředí. Jde tu o sociální učení a tento proces uvádí dítě do jeho budoucího i stávajícího života. Tomuto se říká proces socializace, a prochází si jím každý z nás. Rodina (otec, matka) nám tím pomáhají vyznat se v tom, co je dobré a co je špatné. Rodina učí dítě přebírat povinnosti, i když je dítě nechce dělat, ale tyto povinnosti jsou žádoucí pro socializaci ve společnosti. Kromě povinností si dítě osvojuje i svou roli – chlapec x děvče a povinnosti, které z toho pro dítě plynou. Výchova je to, co nám ukazuje cestu a tím umožňuje dítěti správný vývoj a to vývoj i v období coming outu. K socializaci také patří míra lásky, která je dítěti projevována, míra důvěry a možnosti rozhodnout se podle sebe. Pomáhá dítěti najít identitu, vlastní pohled na sexualitu a umění vážit si sama sebe.

¹³³ Srov. ABC.CZ. *Asimilace*, [online].

¹³⁴ Srov. tamtéž.

V rodině si vytváří dítě soud o sobě samém – sebepojetí. Dítě si dokáže přiřadit určité vlastnosti a s tím spojené pocity a emoce. Proto, aby dítě mohlo správně přijmout sama sebe a udělat si o sobě „obrázek“, je důležitá psychická rovnováha – uznání, soucit, obdiv. Toto je v prvních letech dítěte na rodině a ovlivňuje to proces coming outu, tím jak se dítě vidí a jaké smýšlení má o sobě. V každém období se sebepojetí mění, podle toho, co se stává prioritou.

S rodinou, socializací a sebepojetím, souvisí pojem asimilace, který hraje v životě homosexuála a rodiny, v které vyrůstá, důležitou roli. Asimilací se rozumí přizpůsobení se menšiny okolní majoritní společnosti. Toto nás do určité míry učí rodina procesem socializace, která dává dítě určitý návod na to, jak se chovat v majoritní společnosti, co je a není žádoucí a tím umožňuje „splnutí“ člověka s majoritní společností.

Rodina hraje důležitou roli v životě každého homosexuála i heterosexuála. Má být určitým přístavem, kde nacházíme klid, ale také místem, kde se učíme a poznáváme. Otázkou je, jestli je taková každá rodina?

5. Cíle práce

5.1 Symbolický cíl

Na co chci upozornit?

Homosexualita je stále v očích většiny lidí viděna jako něco zvláštního, něco co vybočuje z normálu, a proto by se o tomto tématu mělo více mluvit. Svou prací bych chtěla upozornit na to, že tito lidé s námi žijí celý život a mají mnohdy výrazně ztížené možnosti dosáhnout, pro nás tak normálních věcí, jako je manželství a založení rodiny narozením či adoptováním dítěte. Chci hlavně upozornit na složitost samotného projevení homosexuality, na tzv. coming out, na to co to přináší, jak je toto prožíváno samotnými homosexuály, jeho rodinou, spolupracovníky, kamarády a upozornit na složitou situaci homosexuálů v ČR a tím nemožnost žít „normálně“ jako kdokoliv jiný v jejich okolí.

Koho na to chci upozornit?

Chci na toto upozornit hlavně běžné obyvatele lidí v naší republice, kteří mají stále předsudky ve výchově a soužití dvou partnerů stejného pohlaví. Tyto předsudky vycházejí z výchovy, ze společnosti, v které žijeme, ale také z náboženských představ o rodině a výchově dětí. Předsudky se hlavně týkají výchovy dětí a vytvoření rodiny. Lidé mají představu o tom, že rodinu tvoří muž, žena a dítě, nikoli partneři stejného pohlaví.

Proč chci na to upozornit právě je?

Domnívám se, že jsme společností, která je založena na názorech a postojích střední třídy. Tyto postoje a názory celou společnost ovlivňují, a tím vytváří i pohled na homosexualitu. Chci je na toto upozornit z toho důvodu, aby pochopili problémy spojené s homosexualitou a homosexualitu jako takovou.

5.2 Aplikační cíl

K čemu chci poznatky využít?

Poznatky vyvozené z této práce mají umožnit lepší pohled do vztahu rodič x homosexuální dítě, pochopit jejich postoje, prožívání a důvody jejich chování v období přes, v průběhu, ale také po coming outu.

Čeho by se měly poznatky týkat?

Poznatky se mají týkat pohledu a prožívání rodičů, jejich strachu z toho, co jim tato nová situace přináší, co jim bere a kde se bere strach s tímto spojený.

Poznatky mají také ukázat pohled homosexuálů na celou svou situaci v době coming outu, na svoje pocity, obavy, možnosti a jejich vztah ke svým nejbližším

5.3 Poznávací cíl

Jaký mají rodiče postoj k homosexualitě svých dětí a jak se s ní vyrovnávají?

Jak se homosexuálové vyrovnávají se svou vlastní homosexualitou?

6. Metodika

6.1. Metoda výzkumu

Jako metodu výzkumu jsem zvolila kvalitativní výzkum – formou polostrukturovaného rozhovoru. Jak uvádí Žižlavský, postupuji formou dialogu mezi výzkumným rámcem a znázornění sociální skutečnosti. Základem jsou empirická data a sociální skutečnosti, ze kterých budu vytvářet sociální teorie. Pro přesnější vyhodnocení a znázornění skutečnosti je vyhodnocení doplněno pojmy běžného jazyka ¹³⁵

Data zachycená v rozhovoru byla následně zpracována, popsána a interpretována, jak mnou samotnou, tak přímou řečí respondenta. Výzkum tvoří dvě části, které spolu souvisejí – rozhovory s rodiči a rozhovory s jejich dětmi.

¹³⁵ Srov. ŽIŽLAVSKÝ, M. *Metodologie pro Sociální politiku a sociální práci*, s. 105.

Výběr respondentů

Cílovou skupinou výzkumu jsou homosexuálně orientovaní jedinci a jejich rodiče. Důraz je kladen na to, jak prožívají daní aktéři zjištění homosexuální orientace a vyrovnávají se s přijetím této skutečnosti.

Respondenti jsou vybráni z mého okolí. Většina respondentů jsou moji přátelé, či známí přátel. Výzkumný vzorek respondentů má stejný společenský statut a podobné hodnoty. Homosexuální respondenti jsou zaměstnaní, převážně vysokoškolsky vzdělání ve věkovém rozmezí 20 – 38 let. Na základě přátelských vztahů mezi mnou a homosexuálními respondenty s výzkumem souhlasili i rodiče homosexuálů, kteří jsou v podobném věku od 48 – 65 let. Tím, že vztahy mezi mnou a respondenty byly přátelské, bylo možno jít s problematikou více do hloubky a dozvědět se o pocitech a postojích v intimnější oblasti.

Pro oslovení dalších respondentů jsem zvolila další metodu a to prostřednictvím internetu. Žádala jsem o pomoc neznámé, náhodné homosexuální osoby prostřednictvím internetového portálu. Napsala jsem inzerát s žádostí o pomoc při diplomové práci a možnost sejít se a promluvit si o tématu. Tento pokus však nebyl úspěšný. Setkala jsem se spíše s negativní reakcí (obtěžování a doslovné „strkání nosu do věcí, kterým nerozumím“) nebo nezájmem.

Rozhovory s respondenty nebyly problematické, z důvodu určité důvěry mezi mnou a respondentem. Osoby, s kterými byl veden rozhovor, byly na tuto skutečnost předem upozorněny a dobrovolně a otevřeně vstupovaly do rozhovorů.

Vzhledem ke zvolené metodě – kvalitativní výzkum, je vybrán užší výzkumný vzorek – a to 15 homosexuálů a 15 rodičů homosexuála (bud otec nebo matka), tzv. výběr „typického případu.“ Užší rámec respondentů umožňuje lépe pochopit a zkoumat hloubku daného problému.¹³⁶

¹³⁶ Srov. ŽIŽLAVSKÝ, M. *Metodologie pro Sociální politiku a sociální práci*, s. 113 - 115.

Forma sběru dat

Podle Žižlavského je důležitý pro vedení rozhovoru je výběr prostředí.¹³⁷ Proto rozhovory probíhaly v prostředí podle výběru respondentů (kavárny, restaurace), v polovině případů přímo doma u respondenta

Výzkum vždy začal stejnými otázkami a je zaznamenáván se svolením respondenta na diktafon. Posléze byl rozhovor převeden do písemné podoby. Pro výzkum sloužily připravené návodné otázky, které měly logickou strukturu a pomáhaly mi držet se tématu. Nejvíce byl zohledněn proces coming outu, vztah s rodiči (rodinou), život v dnešní době z pohledu homosexuála, a z toho vyplývající pocity. Rozhovory byly do písemné podoby převedeny doslovně s použitím volných a slangových výrazů respondenta. Vynechány byly informace, které nebyly podstatné pro téma a cíl práce.

Všechny rozhovory probíhaly přímo v Českých Budějovicích, pouze jeden byl veden v Sušici.

Analýza dat:

Pro zjednodušení interpretace a snadné porovnání dat jsem si zvolila rámcovou analýzu – rozhovory jsou pečlivě roztříděny a následně volně kódovány a řazeny do tabulek.¹³⁸ Tabulky jsou umístěny před závěrečnou diskuzí (tabulky č. 3, č. 4).

Rozhovory se dělí do dvou skupin – rodiče x děti. Jsou vytvořeny vhodné kategorie a porovnávány dva úhly pohledu na danou situaci. Následně je vypracováno určité shrnutí obou pohledů a odchylek v názorech obou skupin zúčastněných. Připomínám, že rozhovory děti x rodiče jsou vedeny odděleně, nikoliv společně, tudíž je zachována určitá anonymita obou stran. Celkové výsledky nejsou srovnány z pohledu konkrétní homosexuál versus jeho rodič, ale porovnávám skupinu homosexuálů versus rodičů.

Klíčové jevy jsou vybrány tak, aby mi pomohly odpovědět na otázky týkající se cílů mé práce, které jsem se stanovila na počátku.

¹³⁷ Srov. ŽIŽLAVSKÝ, M. *Metodologie pro Sociální politiku a sociální práci*, s. 109.

¹³⁸ Srov. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní teorie, metody a aplikace*, s. 217.

Časové období:

Účastníci byli vybráni v období od 1.7.2011 do 1.2.2012. Rozhovory s nimi byly vedeny v období od 1.2.2012 do 10.3.2012.

7. Výsledky

Coming out - Homosexuálové

7.1 Rodina, ve které jsme vyrůstali:

- **Homosexualita dítěte neovlivňuje v dětství výchovu v rodině.**
- **Homosexuálové nevědí, jak se mají v dětství stavět ke své homosexualitě z důvodu rodinného modelu, který vidí ve své rodině.**

Rozhovor č. 1 – citace z rozhovoru s respondentem:

„ Už od malička mi prostě něco nesesedělo, víš, jak se ti zdá, že je něco špatně, ale vlastně ani nevíš, co to je. Trápilo mi to a upřímně, přišla jsem si trochu jak blbec. Když jsem ve škole sledovala, jak všechny holky básní o Radkovi, tak jsem o něm taky básnila, aby si o mně nemysleli, že jsem nějaká divná. Jednou jsem se dokonce dívala na nějaký pořad v televizi, kde byly dvě holky, držely se za ruce a tak. Úplně vidím svého tatu, jak začal nadávat, moc sem nechápala, proč a taky mi to trochu děsilo, protože se mi to líbilo.“

Rozhovor č. 8 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Naši byli skvělí, pořád mě se ségrou někam brali, jezdili jsme po výletech, společně jsme slavili narozeniny, měli jsme se prostě rádi. Už z toho, jak jsem viděl, jak se naši mají rádi, mi taky bylo smutno, když jsem zjistil, že já tohle vlastně nikdy mít nebudu.“

Rozhovor č. 10 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Naši byli poměrně přísní, přece je znáš. Když se na to teď podívám, byli hodně konzervativní. Už ve škole, když jsem nějakým způsobem vybočovala, třeba když jsem si propíchlá nos, tak se mnou naši skoro měsíc nemluvili. Umiš si představit, jak se tvářili, když jsem jim řekla, že jsem lesba(smích).“

Rozhovor č. 2 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Už jako malá jsem se strašně těšila na to, až budu jako mamka, budu mít dvě děti, dvě holčičky, Barču a Gabču, budu se o ně starat tak, jak to dělala mamča s tátou. Ted' mám tři děti, chlapečky, jsem rozvedená a mám přítelkyni. Někdy si na to vzpomenu a je mi trochu smutno, ale přece nebudu nešťastná s blbým chlapem, když ted' mám fajn ženskou.“

7.2 Uvědomění si sama sebe (coming out)

- **Uvědomění si vlastní homosexuality znamená velkou úlevu.**
- **Uvědomění si vlastní homosexuality přináší strach a obavy z odmítnutí společnosti a vlastní rodiny.**
- **Homosexuálové nechtějí být označováni jako menšina, protože se považují za členy „normální“ společnosti.**

Rozhovor č. 3 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Už od 10 let jsem cítila větší náklonnost k ženám. Velkým zlomem pro mne byla lesbická skupina TATU, jejich kontroverzní klipy mi ukázaly lásku dvou žen, tohle mě hrozně přitahovalo. Na druhé straně to byla pro mě úleva, našla jsem to, co jsem hledala. Já jsem odmala byla trochu jiná než ostatní, ráda jsem byla středem pozornosti a to mi asi zůstalo až doted'. Mám ráda holky, no a co, nechci se tím tajit, nechceš to pochopit, nechtěj, nemůžu za to, jaká jsem doopravdy.“

Rozhovor č. 7 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Nechtěla jsem být jiná než ostatní, to bylo určitě to nejtěžší, uvědomit si, že člověk nemusí jít s davem, přesto může být jedinečný.“

Rozhovor č. 13 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ První, co mi napadlo, když jsem už bezpečně věděla, že jsem lesba a musí to ze mě ven, bylo, co na to naši, táta se asi zblázní.“

Rozhovor č. 1 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Jednou jsem se opil a líbal se s kamarádem, to byl asi ten zlom, kdy jsem se našel. Jenže nás chytila spolužačka a začala nám nadávat buzny a podobně. Hrozně mě to našťvalo. Vůbec nechápu, proč jsme jako jiný, přijdu si někdy jako králík v králíkárně,

kterému se říká, co má jíst a kdy je čas na to, aby měl děti. Fakt lidi nechápu, a proto mi dneska už baví ukazovat, že jsem gay, ať se dívají, hlupáci.“

7.3 Zkušenost se sexem s opačným pohlavím

- **V životě respondentů se objevil aspoň jeden heterosexuální vztah, který však nebyl úspěšný a nepřinášel uspokojení.**

Rozhovor č. 3 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Pár vztahů jsem měla. Nejsem nikterak zaujatá proti mužům. Ale nedokážu se do nich kompletně zamilovat. Chvíli jsem přemýšlela, jestli nejsem bisexuální, ale je fakt, že s holkou je mi prostě líp.“

Rozhovor č. 2 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ je mi 38 let, podívej se na mě, byla jsem vdaná, a když se na to tak podívám, tak jsem se vdávala z lásky, ale teď už vím, že to nebyla láska ale kamarádství. Dost tlačil na svatbu, tak co jsem asi řekla, ano...Teď mám otočený život naruby, před sebou rozvod, ale konečně vím, co chci.“

- **Většina heterosexuálních vztahů v životě respondenta byla jen snaha o tom být „normální“**

Rozhovor č. 11 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Celý tohle období bylo pro mě hrozně složitý, tušil jsem, že něco není tak, jak má, ale i tak jsem se snažil chovat normálně, a chodil jsem s holkama a tak, asi hlavně proto, abych zapadl, ale nikdy mi nelákalo žádný fyzično, a když jsem se pak vyspal s kamarádkou, věděl jsem, že tohle fakt nechci...“

Rozhovor č. 8 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ To víš, že jsem to zkoušel, ale nic moc. Dobrá byla moje kamarádka, která o tom, že jsem gay věděla jako první, dělala mi jednu dobu i holku, nechtěl jsem, aby si ze mě dělali ostatní srandu, Hanka byla skvělá, moc mi tím pomohla.“

7.4 Sdělení své orientace rodičům.

- **Největší strach mají homosexuálové z toho, že je rodiče zavrhnou a nedají jim šanci vysvětlit, jak se cítí.**
- **Svěření matce je pro homosexuály jednodušší než svěření se otci.**

Rozhovor č. 12 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Už to prostě nešlo, musel jsem to ze sebe vypustit, neskutečná úleva. “

Rozhovor č. 15 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Nejhorší je, když si to uvědomíš, ono se ti uleví, ale pak dostaneš znova strach a přemýšlíš nad tím, jak jim to jen řekneš, mazec... “

Rozhovor č. 12 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Nevím přesně kolik mi bylo, byl jsem v pubertě, dělal jsem jednu hloupost za druhou a tak jsem přišel za mámou a řekl: “Mami já jsem gay“. Chvilí vypadala že se ji chce smát, asi si myslela, že si dělám srandu, ale pak začala nadávat, že to snad není možný, co jsem si to vymyslel za ptákovinu. Večer přišel táta a dal mi takovou facku, že jsem ji druhou chytil o zed’. “ „Od té doby se mnou táta asi půl roku skoro nepromluvil, dával mi jen povely a zakazoval mi chodit ven, dokonce mi řekl, že bych měl přestat chodit na fotbal, abych neočumoval klukům zadky, co si prej pak pomyslí trenér o něm, ignorant... “

Rozhovor č. 10 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Mamka plakala, bylo mi jí líto a cítila jsem, že jsem ji zklamala, zavřela se do ložnice a nevyšla celý večer. Pak za mnou přišla, vypadala fakt zdrble, pohladila mě a řekla, tak a teď mi to řekni ještě jednou od začátku, to bylo fajn. Celý tohle období bylo jinak hrozný, s mamkou to šlo, ale s tátou bylo hotový peklo, hrozně mi to mrzelo, hlavně to, že jsem cítila, jako bych jo zklamala, vím, že ve mně hodně věřil, dobře se učím a jemu to dělalo radost, že v životě něco dosáhnu. A pak jsem si přišla, jako kdybych mu to všechno vzala. Nemohla jsem ale jinak, chtěla jsem, aby bylo mezi námi jasno a přestali jsme si konečně lhát. “

Rozhovor č. 13 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Co se týče otce, mou orientaci nikdy neřešil, měl jiné starosti, nikdy jsem ho moc nezajímala. Maminka to vzala úplně skvěle. Podle ní je důležité moje štěstí a jedno jestli s mužem nebo ženou. “

Rozhovor č. 4 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Nejvíc jsem válčila s tátou, dokonce mě dovedl k psychologovi a myslel si, že mě snad vyléčí, a jen co vylezu z ordinace, skočím na prvního chlapa, kterého uvidím... “

- **Respondenti předpokládají, že pokud cítí, že je mají rodiče rádi a nechtějí je ztratit, přijmou je takové, jací jsou.**

Rozhovor č. 11 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Tři roky jsem se k tomu odhodlával, ale pak jsem už nemohl dál, věděli to o mně kamarádi a ty mě brali takovýho, jaký sem, proč by to proboha, nemohli pochopit i naši, vždycky jsme spolu vycházeli, máme se rádi... “

7.5 Sdělení homosexuální orientace svému okolí

- **Respondenti uvádějí, že první, komu se svěřili, byl blízký přítel.**
- **Pro respondenty bylo sdělení své orientace okolí spíše plynulý proces než zpověď.**

Rozhovor č. 3 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Dá se říct, že jsem svou orientaci nikdy netajila, když jsem měla první vztah s holkou, všichni se to dozvěděli, akorát našim jsem o tom neřekla. Měla jsem fajn kamarády, to si myslím, že udělá dost, hlavně když máte v hlavně takovej bordel jako já. “

Rozhovor č. 12 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Jako první jsem to řekl kamarádce, doted' jsme spolu v kontaktu, bylo mi 15 a jí 14, moc mi pomohla, dokonce dala facku jednomu frajerovi, kterej měl pocit, že když jsem gay, tak se mi líbí, aby mi hetérák šahal na zadek...blbec. “

Rozhovor č. 8 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ V prváku na vysoký jsem to už věděl, že jsem na kluky, ale nehlásil jsem to do světa, řekl jsem to ve druháku kámošce na kafí, ale myslím, že už to stejně věděli všichni, i kamarádka se smála a říkala, že čekala, kdy to ze sebe konečně dostanu, byla to úleva, fakt (smích). “

- **Homosexualita je společností brána jako nemoc a homosexuál jako zdroj „nákazy.“**

Rozhovor č. 4 - citace s rozhovoru s respondentem:

„ Vůbec tomu nerozumím, to si jako všichni myslí, že když jsem lesba, tak jsem nemocná a potřebuju léčit, co je to za hovadinu. Jedna spolužačka se mnou dokonce měla zakázáno kamarádit, aby to ode mne asi nechytila nebo co...to už je ale dávno. “

7.6 Pracovní/Školní život v průběhu a po coming outu

- **Školní období bylo v životech respondentů složité. Respondenti se cítili, jako kdyby do této společnosti vůbec nepatřili.**
- **Respondenti se svou orientací na pracovišti nechlubí, ale shodně dodávají, že na dotaz o jejich orientaci odpovídají bez přetvářky.**

Rozhovor č. 11 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Ve škole to byl mazec, bál jsem se, aby si nikdo nevšiml, že se mi víc než třídní hvězda s velkýma prsama líbí náš učitel dějepisu. Víš, děti jsou hrozně zlé, stačí, aby si nějak vybočovala z řady, a tím jim dáš do ruky hroznou zbraň. Nechtěl jsem jim tohle dávat. Ale ten strach z toho, co přijde, až na to přijdou, mě hrozně mučil. “

Rozhovor č. 12 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Na střední jsem to už věděl, ale tajil jsem to, dokonce jsem se z jednou ze třídy i vyspal na jednom mejdanu, ale dobře mi potom nebylo. Ted, když se na to dívám zpětně, tak jsem hodně zesměšňoval ostatní a hledal na nich chyby. Asi proto, jo, protože jsem nechtěl být jedinej „divnej“ ve třídě. Chvilí jsem zkoušel i drogy, ale ani to mi nepomohlo. “

- **Život homosexuála v pracovním kolektivu se setkává častěji s negativními reakcemi, než pozitivními.**

Rozhovor č. 2 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Do práce jsem nastoupila jako vdaná ženská s manželem a třema dětma, když pro mě poprvé přišla Jana, tak jsem myslela, že kolegyním asi vypadnou oči, v práci je to hrozná drbárna, dala jsem jim možnost mít o čem povídat, ale bylo mi to jedno, ať si drbou káči. Asi je zaskočila moje suverenita, s jakou jsem chytla Janču za ruku a s úsměvem jsem je pozdravila, jo mám ze sebe dobrej pocit.“

Rozhovor č. 8 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ No tak co, jsem gay, jsem barman, a při mojí práci mi to žádný problém neděla, neříkám to na potkání, ale chodí za mnou přítel, takže se s tím nehodlám tajit, to už mám za sebou.“

7.7 Dnešní situace v rodině - přijetí/odmítnutí

- **Homosexualita je přijata lépe v rodině s dobrým vztahem homosexuál x rodič před coming outem, než v rodině s horším vztahem.**

Rozhovor č. 2 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Už před tím to u nás moc neklapalo, máma se o nás nestarala a připadli jsme do péče tátovi, když se to pak dozvěděla, i ten zbytek komunikace byl pryč.“

Rozhovor č. 3 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Mama je úžasná, byla u mého prvního rozchodu s holkou, je to moje nejlepší kamarádka.“

Rozhovor č. 2 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Mrzí mi to, ale s mámou nemluvíme, pozdravíme se jedině, když ji dávám děti na hlídání, to je asi to jediný, co nás spojuje. Kdybych je neměla, nestála bych jí ani za ten blbej pozdrav. Mám ještě sestru, ta se na rozdíl ode mne povedla, ale zase bydlí v zahraničí, takže naši jsou tu vlastně sami. Někdy se mi chce brečet, když se bavím se známýma a z některých vypadne, že máma o mně mluví, jako kdybych byla mrtvá. Já vím, asi jsem to měla čekat, ale po pravdě jsem čekala, že bude křičet, nadávat, řekne mi, že jsem se zbláznila, ale nakonec to bude fajn, no a není a asi nebude.“

Rozhovor č. 5 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Dneska už je to fajn, s mamčou si rozumíme možná víc než předtím, jen s tátou je to horší. Párkrát za mnou dokonce máma přišla a ptala se mi na to, jak to mezi mnou a mojí přítelkyní vypadá. Jsem za to ráda, vlastně za všechno. “

- **V rodině, kde je dítě jedináček, je homosexualita přijímána hůře než u rodiny s více dětmi**

Rozhovor č. 6 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Ted už je to v pohodě, jen mi naši neustále předhazují vnoučata, mama mi to stále vyčítá, že se jich nedočká, můžu já za tenhle blbej systém, kdyby to šlo, tak je adoptuju. “

Rozhovor č. 15 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Jediný štěstí je, že mám ségru, díky tomu to naši zkousli, aspoň někdo bude mít v rodině děti, teda snad (smích). “

Rozhovor č. 4 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Jsem jedináček, a to je asi naštvalo nejvíc, že nebudu moc mít vlastní děti, jo další, co je štve, jsou sousedi, prý se na ně dívají jako na divný, já si z toho nic nedělám, ale naši to berou strašně osobně, no je vidět, že jim to není příjemný ... “

7.8 Osobní život v současnosti a dnešní pohled společnosti

- **Respondenti chtějí založit fungující rodinu.**
- **Respondenti, kteří nežijí v trvalém vztahu, by si chtěli najít stálého partnera.**

Rozhovor č. 6 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Mám přítelkyni, na kterou se můžu spolehnout, a to víš, že bychom chtěli děti, ale není kam chvátat. “

Rozhovor č. 14 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Momentálně jsem sám, ale nebaví mi život singl, nikdo nechce být sám, chci rodinu a to, co k tomu patří. “

- **Společnost přistupuje odlišně k heterosexuálovi a homosexuálovi.**

Rozhovor č. 1 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Když se setkám s mladýma lidma, tak to, že jsem lesba, berou v pohodě, horší je to u starší generace, ty na mě s přítelkyní koukaj, jako kdybychom dělali nějaký incest nebo co. Někdy mám hroznou chuť zakřičet, jsem úplně stejná jako ostatní, ale pak si říkám, že to asi nemá cenu, kdo nechce, tak to stejně chápan nebude.“

Rozhovor č. 10 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Myslím, že dnešní společnost lépe reaguje na pár dvou žen, než na pár dvou mužů. Gayové to podle mne mají těžší. Když se drží dvě holky nebo se objímají, tak se to bere jako hezký, skoro všechny mladý holky se drží s kamarádkou za ruku, ale když se lidi dívají na dva chlapy, tak je to najednou hrozně pohoršuje, ale proč, proč je to tak špatný?? Asi se bojí, jako všichni tady, bojí se toho, co neznají, asi aby to náhodou nechytli jejich děti nebo co.“

Rozhovor č. 9 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Štve mi, že nás neberou jako normální členy společnosti, není to něco, co si sami vyberete a tak by se to mělo i brát, proč nemít všichni stejný práva? Jak říkám, prostě nejsme rovnoprávní členové společnosti...“

Tabulka č. 1 - Shrnutí odpovědí a formulace fenoménu:

	Jak se homosexuálové vyrovnávají se svou vlastní homosexualitou?
Rozhovor 1	Přiznání a uvědomění si sami sebe je velkou úlevou
Rozhovor 2	Důležitou roli hrají přátelé, v životě homosexuála je to většinou osoba druhého pohlaví, která se stává oporou.
Rozhovor 3	Velký strach v období coming outu představují rodiče, strach z nepochopení a odcizení.
Rozhovor 4	Člověk nechce být jiný, chce být „normální“.
Rozhovor 5	Homosexuál se s odlišnou orientací dokáže vyrovnat, ale majoritní společnost má negativní reakce a proto není homosexualita věcí ke „chlubení“.
Rozhovor 6	Tajení homosexuality před rodinou a okolím, je vysilující. Přiznání je věcí, která člověka osvobodí. „Muselo to prostě ven“
Rozhovor 7	Důležitou osobou je matka, která hraje velkou roli v životě homosexuála. Je brána jako podpora, zato otec dítě jako homosexuála nepřijme.
Rozhovor 8	Když je muž homosexuál, musí se vyrovnat kromě toho, že je gay, i s tím, že nemůže mít v partnerství dítě. Homosexualita přináší velké omezení majoritní společností.
Rozhovor 9	Pokud si člověk uvědomí homosexualitu ve vyšším věku, je proces coming out horší o rozhodnout se mezi tím, co mu říká jeho tělo a co mu říká společnost (odpovědnost člověka s manželem a dětmi).
Rozhovor 10	Pokud mají rodiče své dítě rádi, přijmou ho takové, jaké je. Člověk se musí s touto skutečností vyrovnat hlavně sám v sobě a přiznat si, jaký vlastně je.
Rozhovor 11	Důležitou roli hraje partner či partnerka a vidina fungující rodiny se stejnými právy a povinnostmi jako „majoritní“ společnost.
Rozhovor 12	Vyrovnaní se s homosexualitou znamená připustit si to a dokázat o tom veřejně promluvit, pak přichází velká úleva.
Rozhovor 13	Kromě vyrovnání se sám se sebou, přichází i strach z toho, že nenajde kvalitního partnera a nebude si mít s kým promluvit o tom, jak se člověk cítí.
Rozhovor 14	Tak aby člověk zjistil jaký je, pomáhá homosexuálům komunita a media, kde jsou lidé stejní a mají stejné problémy.
Rozhovor 15	Už od mládí člověk cítí, že je něco jinak, když o tom dokáže otevřeně mluvit, tak se s tím dokáže také vyrovnat.

Zdroj: vlastní zdroj

Coming out - Rodiče:

7.9 Zkušenosti s homosexualitou před coming outem

- **Homosexualita nebyla pro respondenty zajímavou, dokud se neobjevila v jejich rodině.**

Rozhovor č. 6 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ To víš, že jsem o tom slyšela, televize je toho hlavně v poslední době plná, ale nikdy mi nenapadlo, že se s tím setkám ve své rodině, to teda ani náhodou.“

Rozhovor č. 2 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Nechce se mi o tom příliš mluvit, je mi 65 let, když jsem byla mladá, tak nic takového nepřipadlo v úvahu, je to asi tou moderní dobou, nechápu to, proč zrovna moje dcera nemůže být normální. Možná kdybychom na ní byli přísnější, kdyby ji vychovával můj tatínek, tak by si tohle nikdy nedovolila.“

Rozhovor č. 8 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Abych byla upřímná, tak jsem si vždycky myslela, že homosexuál je člověk s nějakou psychickou poruchou, prostě mi to nepřišlo normální a musím se přiznat, že jsem použila dřív i slovo buzerant.“

Rozhovor č. 3 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Lesba, kdo to je lesba, to je tak hrozný slovo.“

7.10 Vztah s dítětem před coming outem

- **Vztah respondentů s dětmi před jejich odhalením, se neliší od vztahu v jiných fungujících rodinách.**

Rozhovor č. 2 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Nevím, co chcete ode mne slyšet, jestli jsem udělala chybu? Nevím fakt nevím, dali jsme jí všechno jako ostatní rodiče, stále to nechápu.“

Rozhovor č. 15 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Děti máme dvě, k oběma jsme se chovali stejně, jezdili jsme na výlety, blbli spolu, moc jsme se nasmáli, věřili jsme si a chci, abychom si věřili pořád. To, co se stalo, se prostě stalo, máme se rádi stejně, nedělám rozdíly mezi jedním a druhým dítětem, co bych to taky byla za mámu. “

Rozhovor č. 9 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ V pubertě to byl děs, ale to je asi normální, někdy jsem myslela, že ho přerazím. Měl spoustu kamarádek a já je měla ráda, asi jsem si potají představovala, která by mohla být mojí snachou. „

Rozhodiv č. 4 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ To víš, že jsme měli spory, ale takové ty normální, to že nechce uklízet nebo převléct postel, jediný velký problém byla až jeho homosexualita. “

7.11 Vztah s dítětem v období coming outu

- **Vztah rodičů k dítěti se v období coming outu změnil z důvodu i neznalosti homosexuality jako takové.**
- **Rodiče homosexuála se stydí za homosexualitu svých dětí.**

Rozhovor č. 5 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Prostě jsem vůbec nevěděla, o co jde, co mi to vlastně říká, moc jsem plakala a po pravdě plakat jsem viděla i svého muže. Byla to pro mne nepochopitelná zrada. “

Rozhovor č. 4 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ To si neumíš představit, jaký je to šok, manžel byl půl roku jako tělo bez duše. Já jsem se snažila to trochu pochopit. Styděla jsem se o tom ale někde mluvit. Nejvíc jsem se bála, aby se to nedověděli v práci. Zní to asi blbě, ale bála jsem se o místo, kdo by chtěl v práci člověka, který vychoval homosexuála. “

Rozhovor č. 10 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Přestali jsme spolu mluvit, teda spíš mluvili jsme jen tak, abych se z toho doma nezbláznila. “

- **Pouze jeden z respondentů uvádí, že od odhalení sexuální orientace s dítětem přestal komunikovat.**

Rozhovor č. 2. - citace z rozhovoru s respondentem:

„Nechápu, jak nám tohle mohla udělat, je to máma a měla se dobře, vůbec to nechápu. Nemluvíme spolu, nevím, co bych jí řekla. Vidíme se, jen když si беру vnoučata, to je moje jediná radost.“

7.12 Pocity/obavy v období coming outu rodiče

- **Homosexualita u respondentů shodně vyvolala pocit viny a zklamání,**
- **Největší obavou a zklamáním byl fakt, že nebudou mít vnoučata. Nejvíce bylo toto umocněno v rodinách, kde měli pouze jedno dítě.**

Rozhovor č. 13 . - citace z rozhovoru s respondentem:

„To, co cítí rodič, když mu tohle řekne jeho dítě, to se nedá popsat, prostě nevím, zklamání, šok, prázdno...změní ti to celý život, a nejen tobě, všem.“

Rozhovor č. 10 - citace z rozhovoru s respondentem:

„Když jsem si to trochu srovnala v hlavě, uvědomila jsem si, že můj syn nebude mít nikdy děti, já nebudu nikdy babička, to mi mrzí doteď...“

Rozhovor č. 4 - citace z rozhovoru s respondentem:

„Uvědom si, že si člověk, který miluje děti, těší se z toho, jak rostou, jak se jim daří ve škole, když jsou dospělí, těšíš se už jen na to, že budeš babička. Dokážeš si představit, jak moc mě to mrzelo, že se tohohle nikdy nedočkám, a proč?? Protože moje dcera je lesba.“

- **Homosexualita se stala předmětem přemýšlení o špatné výchově respondentů**

Rozhovor č. 3 - citace z rozhovoru s respondentem:

„První, co mi prolítlo hlavou, že si ze mě děláš legraci, když jsem zjistila, že ne, tak jsem přemýšlela, co jsem udělala špatně, vůbec jsem nemluvila a přehrávala si dokola

všechno, co by mohlo tohle způsobit. Chtělo se mi brečet hrozně moc, a pak se mnou začal lomcovat vztek, tak to bylo pořád dokola.“

Rozhovor č. 4 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Po pravdě jsem to čekala, Bára je extravagance sama, měla jsem ji brzo a manžel je magor, tak co můžu chtít.“

- **Mezi obavy respondentů patří veřejné ponížení a odmítnutí společnosti.**

Rozhovor č. 6 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Strašně jsem se bála, až se to někdo dozví, zní to teď hloupě, já vím, ale vím, jak jsou lidi zlí. Prostě jsem nechtěla nějakou ostudu.“

- **Homosexualita je z pohledu některých rodičů brána jako nemoc, která je možná vyléčit.**

Rozhovor č. 8 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Vůbec jsem nevěděla co dělat, hledala jsem pomoc u nějakého psychiatra a doufala, že jí napraví hlavu.“

Rozhovor č. 4 – citace z rozhovoru s respondentem:

„ Jednou si takhle přijdete domů a najednou tu stojí před vámi, ahoj já jsem gay?? Co vás napadne, je blázen, zase nějaká blbost, která ho do týdne přejde.“

- **U respondentů se objevily obavy z možnosti nakažení virem HIV.**

Rozhovor č. 7 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Bojím se, stále se bojím, nechci aby, se nakazil nějakou nemocí, nevím jak to chodí mezi kluky, jak si dávají pozor a tak...“

7.13 Vyrovnávání se s homosexualitou dítěte – coming out rodiče

- **Rodina homosexuála hledá hlavně podporu jeden ve druhém (manžel x manželka) případně v nejlepším příteli.**

- **Všichni respondenti postupně procházejí coming outem (vyvíjí se), kromě jednoho, který je zatím na začátku.**

Rozhovor č. 15 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Nechtěla jsem o tom mluvit s nikým, ani s kamarádkou, myslela jsem, že se podržíme s manželem navzájem, ale ten celou situaci ignoroval, a choval se, jako kdyby se nic nestalo, hrozně mi to vadilo.“

Rozhovor č. 13 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Dneska když se podívám zpětně na to, jak jsem se s tím vším srovnávala, tak se docela stydím, asi jsem mu v té době moc nepomohla.“

Rozhovor č. 7 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Moc mi pomohla kamarádka, i když odhodlání jí to říct, to chtělo velkou kuráž, opravdu.“

Rozhovor č. 4 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Nebýt rodiny a nejbližších přátel, asi bych to nezvládla, když však přišla kamarádka s tím, že dcera je taky lesba, musela jsem se tomu pousmát.“

Rozhovor č. 2 – citace z rozhovoru s respondentem:

„ Nechci, aby moje dcera byla lesba, vadí mi, co udělala mě i celé rodině.“

- **Pro matky je důležité i přes vzniklou situaci udržet kontakt s dítětem.**

Rozhovor č. 9 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Máme se rádi a to je to nejdůležitější, nechci přijít o své dítě, ať už je takové nebo makové, někdy si tajně přeju, aby přišla a řekla mi, mami budu se vdávat, ale asi to vypadá, že spíš bude registrovat (usměv)“

Rozhovor č. 13 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Manžel se o tom stále nechce moc bavit, ale je to lepší, myslím, že ano, dokonce vydržel i večeri s Honzou a jeho přítelem, sice toho moc nenamluvil, ale pro začátek dobrý.“

7.14 Dnešní pohled na homosexualitu

- **Moje dítě je homosexuál, no a co.**
- **Život homosexuálů je ve společnosti značně omezen, ať už legislativou či určitou diskriminací ze strany majoritní společnosti.**

Rozhovor č. 7 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Celá tahle politická scéna je postavená na hlavu, ale chápu, že kdo se s tím osobně nesetká, tak to asi nedokáže nikdy pochopit. “

Rozhovor č. 14 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Nechci, aby se lidi venku smáli, že moje dítě je lesba, ježiši, když je to normální holka, tak proč jí tak ubližují. “

Rozhovor č. 8 - citace z rozhovoru s respondentem:

„ Nevadí mi, když se teď bavíme o homosexualitě, přijde mi to celkem normální, někdy mě dokonce pobaví, když slyším některé blbce, jak se o tom hloupě baví, vůbec to nechápou. “

Tabulka č. 2 - Shrnutí odpovědí a formulace fenoménu:

	Jaký mají rodiče postoj na homosexualitu svých dětí a jak se s ní vyrovnávají?
Rozhovor 1	S homosexualitou se stále nevyrovnala, ale své dítě miluje, proto ho respektuje.
Rozhovor 2	S přiznáním homosexuální orientace skončil kontakt mezi rodičem a dítětem. Homosexualita je něco, co do společnosti prostě nepatří.
Rozhovor 3	„Je to moje dítě, proto ho miluju“ Matka své dítě miluje, ale není připravená poznat jeho partnery, stále se s tím vyrovnává, ale jde to pomalu.
Rozhovor 4	O homosexualitu jsem se začala zajímat, až když se mě osobně dotkla, není to jednoduchý, ale lesba i gay jsou stejný jako jiná holka a kluk.
Rozhovor 5	Stále to nechápe, ale bere své dítě jaké je, největší zklamání jsou vnoučata, těšila se na ně a teď ví, že se jich nikdy nedočká.
Rozhovor 6	Stále přemýšlí, zda by nebyla lepší pomoc odborníka, který by mohl dítě „vyléčit“. Homosexualita se stala každodenním bojem mezi rodinou a dítětem.
Rozhovor 7	Nikdy jí to nevadilo, o homosexualitu se nezajímala, ale teď se stala součástí jejího života. „Proč ne.“
Rozhovor 8	S homosexualitou dítěte se vyrovnávala pomocí podpory rodiny. Naopak nejhorším „strašákem“ jsou lidé z blízkého okolí a strach z odsouzení společnosti.
Rozhovor 9	Ze začátku se s tím vyrovnávala tak, že plakala, nenašla podporu v manželovi, ani v okolí. Byla na to sama. Homosexualita pro ni byla cizí.
Rozhovor 10	Dnes bere homosexualitu dítěte jako přirozenou a vztah je kvalitnější než předtím. Více důvěry, nové možnosti poznání.
Rozhovor 11	Homosexualita je brána jako překážka pro založení rodiny, možnosti mít děti a kvalitní vztah. Průběh vyrovnání se s faktem, že je dítě gay, probíhá hlavně v respondentovi samotném.
Rozhovor 12	Dítě nebude moci mít kvalitní život, zaujatost společnosti proti homosexuálům. Nerovnost v pohledu na homosexualitu a heterosexuality.
Rozhovor 13	Otec stále nepřijal své dítě takové, jaké je. Nekomunikace mezi dítětem a otcem. Matka je brána jako chápající a opora dítěte.
Rozhovor 14	Pohled na homosexualitu se výrazně změnil, stala se samozřejmou součástí života a pohled z minoritní části společnosti nebyl vůbec příjemný.
Rozhovor 15	„Co mi nejvíc pomohlo? Asi čas.“

Zdroj: vlastní zdroj

Tabulka č. 3 - důležitá data z rozhovoru – homosexuálové

	Rozhovor 1 (24 let)	Rozhovor 2 (38 let)	Rozhovor 3 (21 let)	Rozhovor 4 (25 let)	Rozhovor 5 (26 let)
První uvědomění	V 13 letech	Ve 28 letech	V 10 letech	V 12 letech	V 17 letech
První svěření se (kdy/komu)	18 let – kamarádka	32 let - kamarád	13 let - matka	15 let - kamarádka	23 let - kamarádka
Svěření se rodině (kdy/komu)	21 let - matka	35 let – otec	13 let – matka	18 let – matka	23 let – matka
Vztah s opačným pohlavím	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Postoj majority ve škole/práci	Škola – negativní	Práce – smíšené pocity, spíše neutrální	Škola – přijetí homosexuality bez problémů	Škola – předstírá heterosexuála, Práce – spíše negativní	Práce – s homosexualitou se nechlubí, kolektiv to ví, přístup neutrální (sem tam poznámky)
Vztah s rodinou v coming outu	Matka plakala, otec nemluví	S matkou bez komunikace, otec se nevyjadřoval	Pouze matka – kladný přístup, podpora	Snaha o „uzdravení“ z počátku nepochopení, výčitky	Matka se začala aktivně zajímat o to, co se děje, o pocity, postoje
Nynější vztah	S matkou dobrý, otec se snaží pochopit	S matkou bez komunikace, otec přijal situaci	Kladný přístup, podpora, kamarádský vztah	Výčitky ohledně vnoučat, strach z okolí	Výčitky ohledně vnoučat, jinak vztah upevněný
Pohled na postoj společnosti	Nepochopení, diskriminace	Nepochopení (matka 3 dětí), odsouzení	Společnost ji nezajímá, je to její věc	Společnost se snaží o nápravu, „uzdravení“	Nechápe, proč nemůže být homosexuál brán jako „normální“ člověk
Popis svého pocitu v coming outu	Zmatek, strach	Snaha o popření svých pocitů	Nejprve zmatek, pak úleva a vyrovnanost	Strach z odsouzení, nepochopení, snaha zařadit se mezi ostatní	Hledání sama sebe, pocit nenaplnění, strach z nepochopení
Moje obavy dnes	Strach z nemožnosti mít normální rodinu	Jestli se rozhodla správně (manžel x lesbická přítelkyně)	Nejsou	Obavy o špatný přístup veřejnosti, nepochopení	Strach z nemožnosti mít normální rodinu
Jak daleko jsem v coming outu	Srovnaný sám se sebou	Stále přemýšlí, zda se rozhodla správně	Už je vše v pořádku, žádné obavy	Myslí, že je už vše zvládnuté, někdy strach že si nenajde partnera	Srovnaný sám se sebou

Zdroj: vlastní zdroj

	Rozhovor 6 (24 let)	Rozhovor 7 (20 let)	Rozhovor 8 (29 let)	Rozhovor 9 (26 let)	Rozhovor 10 (27 let)
První uvědomění	V 14 letech	V 13 letech	V 17 letech	V 10 letech	V 16 letech
První svěření se (kdy/komu)	15. let – kamarádka	16. let - matka	20 let - přítelkyně	13. let – kamarádka	16. let kamarád
Svěření se rodině (kdy/komu)	20 let – matka	16 let – matka	22 let – matka	15 let – sestra, pak matka	21 let - matka
Vztah s opačným pohlavím	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano
Postoj majority ve škole/práci	Škola – tajemí orientace, strach z posmíván	Škola – nejdřív opovržení, pak se vše srovnalo	Práce – okolí reagovalo šokem a vyhýbání, pak postupně uvolněnější atmosféra	Škola – negativní reakce, šikana, Práce – spíše pozitivní postoj, neptají se	Pozvolný proces, reakce a postoje okolí neutrální
Vztah s rodinou v coming outu	Matka nemluvila, vyčítala a plakala	Snaha o „uzdravení“, zákazy, nedůvěra	Zprvu špatný, pak postupně pochopení	Výčitky, pláč, upnutí se na sourozence	Otec rok nemluvil, snaha matky o usmíření
Nynější vztah	Lepší, výčitky z důvodu vnoučat	Stále snaha o „uzdravení“	Dobrý vztah s matkou i s otcem	Lepší komunikace, stále výčitky	S matkou velmi dobrý otec se snaží
Pohled na postoj společnosti	Nepochopení, omezený život, nedokonalá legislativa	Odsuzování společností, snaha vyčleňovat homosexuály	Omezení v možnosti výchovy dětí, opovržení společnosti	Homosexuálové jsou bráni jako menší, nejsou ale jiní než ostatní	Nepochopení, odsouzení, nemožnost mít „normální“ rodinu
Popis svého pocitu v coming outu	Zmatenost, strach, snaha být „normální“	Snaha být „normální, strach z rodičů	Nejprve strach, pak úleva, pocit volnosti	Strach z okolí, ze ztráty přátel, rodiny	Hledání sama sebe, pak úleva
Moje obavy dnes	Nemožnost mít rodinu, děti	Strach z neinformovanosti majoritní společnosti, diskriminace	Nemožnost mít „normální“ rodinu	Strach z toho, že rodiče nikdy nepřijmou sexuální orientaci	Strach z diskriminace, hledání ideálního partnera
Jak daleko jsem v coming outu	Vyrovnanost, uvolněnost	Někdy je to dobré, někdy by chtěla být jako ostatní	Žije ve spokojeném homosexuálním vztahu, netajení před veřejností	Ve fázi nacházení sama sebe, ujasnění si, co vlastně chce	Vše je teď v pořádku, vyrovnanost, hledání partnera

Zdroj: vlastní zdroj

	Rozhovor 11 (25 let)	Rozhovor 12 (24 let)	Rozhovor 13 (22 let)	Rozhovor 14 (28 let)	Rozhovor 15 (26 let)
První uvědomění	14 let	12 let	17 let	10 let	15 let
První svěření se (kdy/komu)	17 let – kamarád	14 let – kamarádka	17 let – matka	15 let – kamarádka	16 let - kamarádka
Svěření se rodině (kdy/komu)	20 let – matka	18 let – matka	17 let – matka	21 let – otec	19 let – matka a sestra
Vztah s opačným pohlavím	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano
Postoj majority ve škole/práci	Škola – odsouzení, výsměch, proto tajejí své orientace	Škola – pochopení nejbližších, jinak urážky	Škola – tajejí orientace, poté pochopení	Práce – věděli to od začátku, nerozebírali, neubližovali	Škola – strach z odsouzení, Práce – nejprve údiv a povřeění, pak neutrální postoj
Vztah s rodinou v coming outu	Překvapení, dlouhou dobu rodiče nemluvíli	Výčitky, pláč, nezájem o homosexualitu jako takovou	Překvapení, snaha pomoci mu snaha pochopit, co se děje	Nepochopení, nevyslechnutí, stud za homosexuála	Rodiče zklamání, sestra podpora, otec nadával, pak nemluvil
Nynější vztah	Stále se nebavíme o homosexualitě jako takové, jinak se vše vrátilo do normálu	S matkou dobrý vztah, otec se snaží, matka zná partnery dítěte	Vztah velmi dobrý, otevřená komunikace	Vztah lepší, rodiče nechtějí přít o své dítě	Rodina bere homosexuála takového jaký je, jen nezájem o partnery
Pohled na postoj společnosti	Společnosti je málo informovaná, neví, co homosexualita znamená, dělá ukvapené závěry	Zákaz adopce dětí, znemožnění vést normální život, nepochopení homosexuálů	Odsouzení jen kvůli homosexualitě, společnost nebere homosexuála jako člena společnosti	Nemožnost mít normální rodinu – diskriminace	Nepochopení, nemožnost mít rodinu - děti
Popis svého pocitu v coming outu	Zmatenost, strach z rodičů, z nepochopení	Snaha o to být jako ostatní, popírání sama sebe	Po otevřeění se úleva, spokojenost ale i strach z okolí	Strach z rodičů, pocit méněcennosti, úzkost	Člověk neví kam patří, hledá sám sebe
Moje obavy dnes	Strach z toho, že rodiče se nikdy nebudou chovat jako dřív	Najít kvalitní protějšek	Žádné	Strach z toho, že nebude mít rodinu, nenajde partnera	Strach z budoucí nemožnosti adopce dědí
Jak daleko jsem v coming outu	Vše už je v pořádku, je jí dobře	Někdy přemýšlí jestli to je dobře, jinak vše v pořádku	Na konci, mám nový život	Vším už si prošel, je šťastný	Vše už je v pořádku, uvolněný, šťastný

Zdroj: vlastní zdroj

Tabulka č. 4 - důležitá data z rozhovoru – rodiče

	Rozhovor 1 (51 let)	Rozhovor 2 (65 let)	Rozhovor 3 (58 let)	Rozhovor 4 (50 let)	Rozhovor 5 (60 let)
Zkušenost s homosexualitou	Ne	Ne	Ne	Ano (homosexuál v rodině)	Ne
Pohled na ni před coming outem	Žádný názor, nechtěl se s ní nikdy potkat	Není to přirozené, přičí se jí to	Nepadalo jí že se objeví v jeho rodině, neznalost	Nikdy o tom nepřemýšlela, brala to jako „výmysl“ doby	Odsouzení, není to normální (styk stejného pohlaví)
První reakce na h. dítěte (pocit)	Vyděšení, úzkost	Velké zklamání, nechápe dítě	Výčitky sama v sobě, hledání chyby ve výchově	Překvapení, ale pochopení, její dítě bylo vždycky trochu jiné	Pláč, nepochopení, doufání v to, že dítě dostane rozum
Spřízněná osoba	Manžel	Nikdo	Kamarádka	Kamarádka	Manžel
Obava/strach z homosexuality svého dítěte (na začátku coming outu)	Strach z přenosných nemocí, odsouzení okolí, ponížení	Z okolí, aby se to nedozvěděli, aby nerozbila rodinu (dcera byla vdaná)	Z toho že taková bude i naše druhá dcera, že nebudeme mít vnoučata	Z toho že nebudou vnoučata, že nebude dítě nikdy šťastné	Strach z odsouzení blízkým okolím, strach o dítě jako takové
Způsob vyrovnání	Zájem o homosexualitu, svěřeni se i přátelům	Nevyrovnala se, nechce se vyrovnat	Pozitivní pohled, nechce ztratit dítě	Upnutí se na druhé dítě (z důvodu vnoučat), mluvení o problému	Odvaha mluvit o tom s dítětem i s okolím, porozumění jak se dítě cítí
Stav respondenta	Vdaná	Rozvedená	Vdaná	Vdaná	Vdaná
Víra respondenta	Věřící (nechodí pravidelně do kostela)	Silně věřící	Bez vyznání	Bez vyznání	Bez vyznání
Dnešní pohled na homosexualitu	Složitě postavení homosexuálů ve společnosti, špatná legislativa	Bez komentáře	Bere to jako součást života, mají to složitější	Nemluví o tom, ale respektuje, homosexualita se stala součástí života	Stále to nebere jako přirozené, ale vyrovnala se s tím, vadí jí reakce lidí na homosexualitu
Nevětší obava dnes	Strach z toho, že nebude mít vnoučata	Ze špatné výchovy pro vnoučata	Z toho, že nebude dítě šťastné	Ze společnosti z odsouzení dítěte, z nepochopení	Strach z toho, že nebude mít vnoučata

Zdroj: vlastní zdroj

	Rozhovor 6 (48 let)	Rozhovor 7 (59 let)	Rozhovor 8 (60 let)	Rozhovor 9 (49 let)	Rozhovor 10 (55 let)
Zkušenost s homosexualitou	Jen z televize	Ne	Ano (od kolegyně z práce)	Jen z televize	Ne
Pohled na ni před coming outem	Výmysl moderní doby	Něco nepřírozeného, nelíbilo se mi to, odsuzování	Je to nemoc, která se může vyléčit	Bez názoru, ať si každý dělá, co chce	Je to nepřírozené, neuměla si to vůbec představit
První reakce na h. dítěte (pocity)	Překvapení, pak zklamání, zákazy, nadávání	Zklamání, nedá se to popsat	Panika, zklamání, vůbec nevěděla, co z dítětem dělat, snaha o „uzdravení“	Překvapení, pak přemýšlení o tom, jak to zvrátit	Pláč a výčitky, nemohla pochopit, jak jí to může dítě udělat
Spřízněná osoba	Rodina (manžel a sestra)	Kamarádka	Kolegyně z práce (stalo se jí to stejné)	Manželka	Kamarádka
Obava/strach z homosexuality svého dítěte (na začátku coming outu)	Sousedí a okolí, odsouzení, výsměch	Strach z přenosných nemocí, z odsouzení okolí	Z nemožnosti mít vnoučata	Z toho, že nebude mít už nikdy stejný vztah s dítětem	Z nemožnosti mít vnoučata
Způsob vyrovnání	Mluvení o tom, překonání strachu	Strach ze ztráty dítěte – začali společně komunikovat	Psychiatr, nejprve se snažil uzdravit dítě, pak rodiče	Otevření se okolí, přiznání si, že můj syn je gay	Čtení literatury o homosexualitě snaha pochopit dítě
Stav respondenta	Vdaná	Rozvedená	Vdaná	Ženatý	Vdova
Víra respondenta	Bez víry	Bez víry	Věřící – nechodí do kostela	Bez víry	Bez víry
Dnešní pohled na homosexualitu	Součást života, těžký život homosexuálů	Snaha pomoci dítěti, společnosti to nechápe	Stále přemýšlí o tom, jestli nebyla chyba ve výchově	Bere to jako něco nového, dítě je šťastné, to je dobře	Snaha porozumět, pochopit dítě, diskriminace homosexuálů společností
Nevětší obava dnes	Strach z toho že nebude dítě šťastné	O to, že společnost nebude tolerantnější	Obavy nemá, chce být ale babičkou	Z toho že nebude mít dítě normální rodinu	Z odsouzení společnosti, z problematického hledání práce

Zdroj: vlastní zdroj

	Rozhovor 11 (58 let)	Rozhovor 12 (50 let)	Rozhovor 13 (55 let)	Rozhovor 14 (49 let)	Rozhovor 15 (59 let)
Zkušenost s homosexualitou	Ne	Jen z televize	Ne	Ano	Jez z televize
Pohled na ni před coming outem	Je to proti přírodě	Nepřemýšlela o tom	Odsouzení, výmysl lidí	Neodsuzuje, ale nerozumí tomu	Není to normální, přirozené
První reakce na h. dítěte (pocity)	Vzteky, pak zklamání	Hodně brečela, bála se, aby se to nikdo nedozvěděl	Výčitky, hádky s manželem kvůli výchově, zklamání	Překvapení, přemýšlení o tom, proč zrovna moje dítě	Přemýšlení, kde se udělala chyba ve výchově, pláč, smutek
Spřízněná osoba	Sestra	Kamarád	Žádná, strach z odsouzení	Kamarádka	Rodina (hl.manžel)
Obava/strach z homosexuality svého dítěte (na začátku coming outu)	Z okolí, z odsouzení, z posměchu	Z okolí, z odsouzení, z posměchu	Z toho, že nebude mít vnoučata	Z okolí, školy dítěte	Z toho, že nebude mít vnoučata
Způsob vyrovnání	Zájem o problematiku, mluvení s dítětem	Dělání, že se nic neděje, že je vše v pořádku	Začali o tom mluvit otevřeně	Nemluvení, izolace, nepomáhalo to	Otevřený rozhovor, vysvětlení pocitů dítěte
Stav respondenta	Vdaná	Rozvedená	Vdaná	Vdaná	Vdaná
Víra respondenta	Věřící	Bez víry	Bez víry	Bez víry	Bez víry
Dnešní pohled na homosexualitu	Bere to jako součást života, mají to složitější	Stále se s tím nevyrovnala, ale snaží se to pochopit	Stále přemýšlí o tom, jestli nebyla chyba ve výchově	Vidí to jako složitou věc, společnost je diskriminuje, nemají to lehké	Homosexualit a se stala součástí života, toleruje ji
Nevětší obava dnes	Z toho, že nebude dítě šťastné	Z toho, že nebude mít vnoučata	Z toho, že nebude mít vnoučata	Z odsouzení společnosti, z toho, že nebude dítě normálně žít	Z toho, že nebude mít vnoučata a normální rodinu

Zdroj: vlastní zdroj

8. Diskuze

Vysvětlení diskuze - výsledky získané prostřednictvím rozhorů s homosexuály a jejich rodiči v této části práce objasňují a ukazují pohledy obou zúčastněných stran, nikoli konkrétního homosexuála a jeho rodiče.

Homosexualita dítěte neovlivňuje v dětství výchovu v rodině. Tuto tezi podporuje Sobotková, která uvádí, že pokud je rodina vyrovnaná a podporuje svoje dítě, výchova vede k vyrovnanosti a spokojenosti jedince.¹³⁹ Respondenti uvádějí, že jejich dětství se nikterak nelišilo od ostatních vrstevníků., rodiče k nim přistupovali s láskou a dávali jim dostatek prostoru k jejich vlastnímu sebepoznání. Rodiče vychovávali homosexuální dítě stejně jako heterosexuálního sourozence. Přesto podle rozhovorů s respondenty homosexuálové ve většině případů cítí už od dětství, že je něco jinak, cítí se být jinými než ostatní, ale přitom touží být stejní jako okolí, jako jejich rodiče. Janošová uvádí, že právě výchova (socializace) dítěte může vést z horšení celého průběhu coming outu, jak u dítěte, tak u rodiče.¹⁴⁰ Tohle tvrzení vychází z rodinného modelu. Respondenti uvádějí, že rodinný heterosexuální model, který je homosexuálům předkládán v rodině, je určitou překážkou připuštění si jiné sexuální orientace. Podle rozhovorů s homosexuály (rozhovor č. 13, č. 15) mají homosexuálové strach ze svých rodičů a to u všech brzdí celý proces coming out. Ani rodiče homosexuála si neumí u svého dítěte představit jiný rodinný model než muž a žena (rozhovor č. 4, č. 10). Pro rodiče, kteří s homosexualitou před odhalením svého dítěte neměli téměř žádné zkušenosti, je klasická rodina jediným přípustným modelem. To, že rodiče neměli zkušenosti s homosexualitou, je důsledek toho, že to pro ně nebylo podstatné. Homosexualitou se nezabývali a ve většině případů homosexuální model z médií odsuzovali. Toto potvrzuje výzkum Fohlerové, která uvádí, že starší generace (50 let a více) vidí často homosexualitu jako modní trend a případně deviaci.¹⁴¹ Tuto tezi potvrzují i výroky rodičů, kteří v několika případech chtěli své dítě vystavit léčení, či čekali, že z toho jejich dítě vyroste (rozhovor č. 8, č. 4).

Uvědomění si vlastní homosexuality, přináší strach a obavy z odmítnutí společnosti a vlastní rodiny. Uvědomění si vlastní homosexuality – otevřít se, tzv. coming out. Podle odpovědí homosexuálů je uvědomění si odlišné sexuální orientace

¹³⁹ Srov. SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*, s. 93 – 96.

¹⁴⁰ Srov. JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*, s. 28.

¹⁴¹ Srov. FOHLEROVÁ, P. *Homosexualita s pohledu dvou generací*. s. 73.

velmi těžký proces, který na jedné straně přináší obrovskou úlevu, ale na straně druhé strach a obavy z nepochopení okolí a hlavně vlastní rodiny (rozhovor č. 15, č. 12). Toto potvrzuje Ondrisová, podle ní, coming out výrazně ovlivňuje postoj homosexualovy nejbližší rodiny a společnosti vůbec.¹⁴² Dle některých autorů je díky strachu z rodiny a společnosti odhadován počet homosexuálních mužů, kteří otevřeně hovoří o své homosexualitě, pouze na polovinu.¹⁴³ Samotní homosexuálové uvádí, že si zkusili heterosexuální vztahy, z důvodu uvědomění si sami sebe a taky pocitu být „normální“. U některých to byl pouze platonický vztah, valná většina si ale vyzkoušela sex s opačným pohlavím. Pondělíčková uvádí, že jedním z důvodů tohoto je hledání sama sebe a také snaha o to, být jako ostatní. Snaha o to popřít vlastní identitu.¹⁴⁴ Toto potvrzuje i Janošová, která říká, že většina mužů a žen prožívá svůj první vztah s osobou jiného pohlaví.¹⁴⁵ Začátek coming outu – odhalení své orientace rodině a okolí podle mého názoru s sebou nese velkou odvahu, ale i velké očekávání z reakce okolí. To, že je hlavní obavou strach z rodiny, vyplývá z toho, že rodina je pro každého důležitou součástí života. Homosexuálové v mém výzkumu uvádějí, že pokud je v této době nablízku homosexuálovi osoba, která mu rozumí, je pro něj celý proces o trochu jednodušší. Otázkou je, jestli tak, jako jinou orientaci člověka dokáže pochopit blízký přítel, to dokáže i rodič. Toto potvrzuje i výzkum Talandové, která uvádí, že 52 % homosexuálních respondentů vidí jako nejsložitější krok ve svém životě sdělení své odlišné orientace rodičům. Jen 15 % berou rodiče jako oporu. Podle Talandové jsou v této životní situaci opravdu větší oporou přátelé než vlastní rodina.¹⁴⁶

Když pomineme rodinu, a podíváme se na společnost, tak i ona situaci homosexuálovi nezlehčuje. V dnešní době, kdy je toto téma velmi medializované, se stále společnost k homosexuálům staví negativně. Nemohu se zcela vžít do situace homosexuála a to už z důvodu své heterosexuální orientace, ale pokud si představím posměšky a tituly jako například buzerant, homouš atd., nebylo by mi to příjemné a nechtěla bych se těmto titulům vystavovat. Tento postoj dnešních homosexuálů potvrzuje Kopuleťová, která sice říká, že dnešní společnost je k sexuálním menšinám vstřícnější, ne však vrstevníci v době dospívání homosexuálů. Názory vrstevníků

¹⁴² Srov. SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*, s. 189 -198.

¹⁴³ Srov. tamtéž. s. 189 -198.

¹⁴⁴ Srov. PONDĚLÍČKOVÁ, J. *MEDICINA. Mužská homosexualita*, [online].

¹⁴⁵ Srov. JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*, s. 45 -50.

¹⁴⁶ Srov. PONDĚLÍČKOVÁ, J.. *MEDICINA. Ženská homosexualita*, [online].

mohou být velmi bolestivé a ponižující.¹⁴⁷ S tímto ponižujícím chováním se setkají hlavně ve školním prostředí, ve kterém tráví děti většinu svého času. Dle mého názoru by právě škola měla být brána jako určité útočiště, nikoliv místo, kde je homosexuál terčem posměchu. Podle výzkumu Člověka v tísní nazvaného Rovnost je cool z podzimu 2007 se polovina z 1 650 náctiletých dotazovaných, přiznala, že nemá rada homosexuály.¹⁴⁸ A já se ptám proč? Figuruje v tom postavení rodičů, náboženství či media? Ze stejného výzkumu Člověka v tísní vyplynulo, že tolerantnější jsou lidé nezaměstnaní, handicapovaní, Romové nebo děti vzdělaných rodičů křesťansky založených.¹⁴⁹ V mých rozhovorech s homosexuály často zaznívalo, že svou orientaci ve škole skrývali a předstírali dokonce i obdiv k opačnému pohlaví, aby nebudili podezření. (rozhovor č. 11, č. 4) Když se nad tím zastavíme, už toto samotné musí být pro homosexuála vysilující a depresivní. Předstírat něco, co nejste, jak dlouho to dokáže člověk vydržet? Kopuleťová uvádí, že toto jednání může dovést mladého homosexuála až k patologickému chování – záškoláctví, útekům z domova, sebevraždě.¹⁵⁰ Toto však nemohu přímým výzkumem potvrdit, protože u respondentů, se kterými jsem vedla rozhovor, k podobnému chování (mimo použití „lehkých“ drog u jednoho případu) nedošlo.

Rodiče homosexuála se stydí za homosexualitu svých dětí. Rodič, který se dozví o orientaci svého dítěte, prožívá stejně jako dítě proces coming out. Oba dva tyto procesy mají ale odlišný průběh. Rodič se dostává do situace, kdy se musí vyrovnat sám se sebou, a přitom by měl být určitou oporou svému dítěti.¹⁵¹ Když se na celou věc podívám, pro homosexuála je reakce rodiče po odhalení důležitá, je však pochopitelné, že rodič není na celou situaci připraven. Proto reaguje, jak uvádějí respondenti, většinou pláčem, výčitkami, či mlčením (rozhovor č. 12, č. 10). Důležité v tomto období je, aby rodiče byli pro potomka oporou, aby byli nablízku a nabídli svému dítěti pomoc.¹⁵² Jak uvádějí rodiče homosexuálů, je toto období určitým bilancováním nad tím, co se vlastně v životě dítěte děje, ale taky co se bude dít v jejich rodinném životě (rozhovor č. 6), ale také obdobím studu. A to studu z toho, co na homosexualitu řekne jejich okolí. Rodiče často odpovídali, že se styděli o homosexualitě jejich dítěte vůbec mluvit. Ptám se proč? Toto plyne ze společnosti, ve které rodiče vyrůstali a na základě výchovy jejich rodičů.

¹⁴⁷ Srov. KOPULETÁ, V. *Homosexualita a coming out v kontextu dějin a sociálních změn*, s. 75.

¹⁴⁸ Srov. IDNES.CZ/ZPRÁVY. *Polovině tuzemských středoškoláků vadí homosexuálové*, [online].

¹⁴⁹ Srov. tamtéž.

¹⁵⁰ Srov. KOPULETÁ, V. *Homosexualita a coming out v kontextu dějin a sociálních změn*, s. 75.

¹⁵¹ Srov. tamtéž. s. 76.

¹⁵² Srov. tamtéž. s. 76.

Podle Ondrisové toto chování u rodičů souvisí s procházením si procesu coming out, rodiče takto reagují v první fázi coming outu (popření a izolace).¹⁵³ Z mého pohledu je tu patrná určitá sobeckost ze strany rodiče, která je ale podpořena neznalostí homosexuality jako takové. Nejedna rodič, s kterým jsem hovořila, mluvil právě o studu a strachu z odsouzení sousedů či okolí, jako o jedné z prvních reakcí, která mu po sdělení tzv. „proletěla hlavou“.

Kromě studu za sexuální orientaci se často u rozhovorů s rodiči objevil pojem „nemoc“. Rodiče někdy berou homosexualitu dítěte jako „nemoc“, která se dá jejich či jinou odbornou pomocí vyléčit. Viz citace z rozhovoru rodičů č. 8 „*Vůbec jsem nevěděla, co dělat, hledala jsem pomoc u nějakého psychiatra a doufala, že jí napraví hlavu*“. Helmimark trefně uvádí, že homosexualita není nemocí, protože nemoc je subjektivní pocit jedince.¹⁵⁴ Homosexuálové sami uvádějí, že rodiče věřili tomu, že ze své homosexuality tzv. „vyrostou“ nebo pomocí odborníka zjistí, že to, co momentálně cítí, za chvíli pomine. Na základě výzkumů homosexuality víme, že není nemocí, ale je způsobena genetikou. Proto ji nelze vyléčit, ale musí se přijmout jako fakt. Ale i toto chování rodiče lze vysvětlit a to tím, že rodič prochází podle Ondrisové další fází coming outu a to vyjednáváním a dohadováním.¹⁵⁵

Největší obavou a zklamáním, byl pro rodiče fakt, že nebudou mít vnoučata. Rodič žije pro své děti a následně pak pro děti svých dětí. To, že jejich potomek nebude moci mít legálním způsobem děti, je pro rodiče velkým zklamáním. Reakce vybraných respondentů byly vesměs podobné, pláč, vztek, či pocit viny, který je přenášen na dítě ze strany rodičů. Tato obava rodiče homosexuálního dítěte vychází z toho, že je ohrožena reprodukční funkce v budoucí rodně dítěte a tím je podle Ondrisové, ohrožena budoucí role prarodičů. To vyvolává v rodičích pocit zklamání a vzájemného obviňování.¹⁵⁶ Podle mého názoru a výsledků z rozhovorů, i samotní homosexuálové se s tímto faktem nemohou smířit. Touha po fungující rodině, po dětech a partnerovi, je jak ze strany rodičů, tak ze strany homosexuálů. Když se na toto podíváme z druhé strany, může tu podle Ondrisové vzniknout i hrdost rodičů. A to z důvodu, že dokázali vychovat homosexuála.¹⁵⁷ To však stále nevyvrací fakt, že rodiče trpí tím, že nebudou mít v budoucnu vnoučata. Dle mého názoru, rodiče své děti opravdu příliš nechápou a opět

¹⁵³ Srov. ONDRISOVÁ, S. *Neviditelná menšina*, s 68.

¹⁵⁴ Srov. HELMINIAK, D. A. *Co vlastně říká Bible o homosexualitě?* s. 15 – 17.

¹⁵⁵ Srov. ONDRISOVÁ, S. *Neviditelná menšina*, s 68.

¹⁵⁶ Srov. tamtéž. s. 68.

¹⁵⁷ Srov. tamtéž. s. 68.

se tu objevuje sobeckost z jejich strany. Rodiče nechápou, že nemít děti, není problém jen pro rodiče, ale pro samotné homosexuály. Viz. Citace z rozhovoru s homosexuálem č. 6 „ *Ted už je to v pohodě, jen mi naši neustále předhazují vnoučata, mama mi to stále vyčítá, že se jich nedočkaj, můžu já za tenhle blbej systém, kdyby to šlo tak je adoptuju.* “ Tato citace ukazuje na to, že odstraněním legislativy, která brání homosexuálům v adopci dětí, by se situace, kterou momentálně obě zainteresované strany prožívají, daleko zlehčila. Podle respondentů je hlavní reakcí rodičů na homosexualitu dítěte právě toto upozornění na nemožnost výchovy dětí. Pokud by se povolila adopce, nemohla by být reakce rodičů tak negativní a proces coming out by mohl být jednodušší.

Svěření se matce je pro homosexuály jednodušší než svěření se otci. V mém případě, by svěření matce bylo také jednodušší, protože máme s matkou intimnější vztah než s otcem. Proto plně chápu toto jednání homosexuálů. Samotní homosexuálové vidí v matce oporu a stejně tak matky přijímají homosexualitu svých dětí lépe. Toto přijetí ze strany matky je podle mne podmíněno strachem z toho, že dítě zcela ztratí. Že s nimi přestane dítě komunikovat a matka zůstane „sama“. Otcové na základě podkladů které mám, reagovali hůře než matky. S homosexuálem většinou přestali komunikovat a celou situaci odmítali řešit. Z jakého důvodu tak reagují? Podle reakcí otců, se kterými jsem hovořila, tu bylo znát velké zklamání a úzkost. Ale jaká je pravá podstata této mužské reakce si netroufám odhadnout. Nemyslím si, že by negativní reakce otce byla přímo namířená proti potomkovi, ale je zaměřená proti samotnému rodiči. Homosexuálové mají často, stejně jako heterosexuálové, matku jako kamarádku, jako osobu, která jim rozumí. To vyplývá i z rozhovorů respondentů, viz rozhovor č. „ *Dneska už je to fajn, s mamčou si rozumíme možná víc než předtím, jen s tátou je to horší* “.

Rodina homosexuála hledá hlavně podporu jeden ve druhém (manžel x manželka) případně nejlepším příтели. Z pohledu rodičů dokáží pochopit, že svěřit se okolí s tímto faktem není jednoduché. Z toho důvodu většina rodičů hledá první podporu ve svém protějšku. I tento fakt přesně odpovídá čtvrté fázi coming outu rodičů, kdy se rodiče snaží přemluvit i samotného homosexuála, aby o své orientaci veřejně nemluvil. Homosexualitu nazývají jako „problém“.¹⁵⁸ Každý rodič se však s tím vyrovnává po svém, proto dochází, jak rodiče uváděli, k tomu, že zůstali na celou situaci sami. Manžel, manželka či sourozenci by jako rodina měli držet spolu a rodič by

¹⁵⁸ Srov. ONDRISOVÁ, S. *Neviditelná menšina*, s 68.

tak měl celý proces coming out zvládat lépe. Pokud však toto nefunguje, nastupují přátelé či někdo z okolí, kdo prochází stejnou situací. Na jedné straně se není čemu divit, že rodiče takto reagují, postoj společnosti stále není ideální. Nechci se stavit ani na stranu homosexuálů ani na stranu rodičů. Je tu také fakt, že rodiče byli vychováni v jiné době, v jiném režimu a proto se jejich postoj dá pochopit. S tímto postojem souhlasí i Janošová, která uvádí, že rodiče, kteří byli vychováni v komunismu, mají s homosexualitou malou zkušenost, tudíž neví, jak s ní naložit.¹⁵⁹ Podle mého názoru tu opravdu chybí informovanost rodičů v oblasti homosexuality, chybí tu forma osvěty, která by rodičům pomohla celou situaci pochopit.

Tím, že jak rodič, tak homosexuál začne o vzniklém „problému“ hovořit s okolím, snáze situaci pochopí a dokáže ji uchopit z jiného konce. Toto pochopení vychází také z toho, jak je zvyklá rodina čelit problémům a vyrovnávat se s nimi. Jak uvádí Sobotková, zvládnout situaci s neheterosexuálním dítětem v rodině závisí na schopnosti zvládat krizové okamžiky v rodině – schopnost resilience.¹⁶⁰ Pokud již v předchozích letech dokázala rodina zvládnout složitou situaci, je celý tento proces pro ni lehčí. Když se sami zamyslíte nad svými problémy, tak sdílený problém, je polovičním problémem.

Homosexuálové nechtějí být označováni jako menšina, ale chtějí patřit do „normální“ společnosti. Mě samotné při rozhovorech nebylo příjemné označovat homosexuály jako menšinu a homosexualitu jako problém, odlišnost či něco nenormálního. Po pravdě se mi k tomuto označení špatně stavělo, když řeknu slovo homosexualita, vybaví se mi automaticky slovo problém. Vysvětluji si to výchovou a postojem mých rodičů, kteří jsou sami k homosexuálům svým způsobem zaujatí a berou je jako nemocné. Toto pramení z celkového postoje společnosti, který se utvářel již v historii, kde byla homosexualita netolerovaná a trestatelná (viz. Kapitola 3 Postoje k homosexualitě). Homosexuálové sami uvádějí, že nechápu, proč jsou ze společnosti vyčleňováni, když nemají jinou barvu kůže, ani nemluví jiným jazykem. Postoj společnosti je však k homosexuálům už od minulosti značně negativní. Myslím, že je to určitý strach společnosti z homosexuality. Ale strach z čeho? Z nakažení nebo neznalosti faktu samotného? Jak uvádí Janošová, homosexualita byla u nás až do roku 1778 krutě postihována, trestána a odsouzena většinou společnosti.¹⁶¹ Dnešní doba od toho značně pokročila, nicméně určité vyčlenění ze společnosti podle názorů

¹⁵⁹ Srov. JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*, s. 76.

¹⁶⁰ Srov. SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*, s. 101-103.

¹⁶¹ Srov. JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*, s. 76.

dotazovaných respondentů zůstalo. Oslovení rodiče se až na výjimku svých dětí zastávají a svorně uvádějí, že v dnešní době není lehké být homosexuálem.

Život homosexuálů je ve společnosti značně omezen, ať už legislativou či diskriminací ze strany majoritní společnosti. Z odpovědí respondentů lze lehce vyčíst, že své postavení ve společnosti vnímají jako nerovnoprávné až diskriminační. Podle antidiskriminačního zákona se diskriminací myslí odlišné či méně výhodné jednání s jednou osobou oproti jiné.¹⁶² Respondenti se cítí být v této pozici a uvádějí příklady nemožnosti adopce dětí či uzavření manželství. Mohou se dle jejich slov pouze registrovat. Změna postojů společnosti a s tím i zákona je podle slov Jiraňové, v rukou samotných homosexuálů.¹⁶³ Podle slov respondentů velkou práci odvádějí organizace, které od počátku jejich existence značně posunuly celou problematiku vpřed. Co se ale týká legislativy a celkového postoje společnosti z pohledu respondentů, je tu stále velká mezera jak v pochopení, tak v právech, která jsou porušována. Rodiče homosexuálů trpí tím, že nebudou moci mít vnoučata, homosexuálové tím, že nemohou mít vlastní děti. Je tu řada překážek, které brzdí průběh coming outu u obou zúčastněných stran (viz kapitola č. 3.3 Postoj legislativy k homosexualitě).

Respondenti chtějí založit klasicky fungující rodinu. Z odpovědí, které se mi dostaly, mají homosexuálové touhu po založení si vlastní rodiny. Viz. rozhovor č. 6 „*můžu já za tenhle blbej systém, kdyby to šlo, tak je adoptuju.*“ Podle Sobotkové „klasicky“ fungující rodinu v naší společnosti tvoří manželský pár v roli rodičů, kteří vychovávají děti. Tato forma rodiny je státem preferována a podporována.¹⁶⁴ Homosexuálové jako každý jiný člověk uvádí, že nechtějí žít tzv. „singl“. Chtějí žít v páru, mít někoho vedle sebe. Kde je tedy psáno, že by manželský pár nemohl tvořit muž s mužem, nebo žena se ženou? I přesto je těmto párům odepřena možnost adopce dětí z důvodu preferování heterosexuálních párů.¹⁶⁵ Samotní rodiče uvádějí, že nechtějí, aby jejich dítě bylo samo, chtějí, aby bylo šťastné a našlo si adekvátního partnera. S tím je ale spojena obava o to, že tohoto partnera nikdy nenaleznou, a to jak ze strany homosexuála tak rodičů. Na druhou stranu tato varianta je možná i u člověka heterosexuálního.

¹⁶²Srov. Úplně znění zákona č. 198/2009 Sb., *Antidiskriminační zákon*. Schváleno: 17. 6. 2009, Rozesláno/platnost od: 1. 9. 2009, Účinnost od: 1. 9. 2009.

¹⁶³Srov. JIRAŇOVÁ, A. Homosexuálové očima heterosexuálů na počátku 21. století, s. 66.

¹⁶⁴Srov. VOID. *Rodina – definice rodiny*, [online].

¹⁶⁵Srov. Úplně znění zákona č. 115/2006 Sb., *Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů*. Schváleno: 26. 1. 2006, Rozesláno/platnost od: 3. 4. 2006, Účinnost od: 1. 7. 2006.

Otázkou je, jestli v toleranci společnosti a samotných rodičů hraje roli náboženství či nehraje? Respondenti rodiče, kteří svoje děti buď vůbec nepřijíjí, nebo stále čekají, jestli se jejich dítě tzv. „uzdraví“, věřící byli. Z pohledu, který uvádí Brzek, je ve výkladu biblických textů a samotných křesťanů pohled na sexuální otázku liberálnější, než jak tomu bylo dříve.¹⁶⁶ Na druhé straně je homosexualita stále brána jako neetická a hříšná a institut registrovaného partnerství není podporován¹⁶⁷

Když se podíváme na homosexualitu z obou pohledů (rodič x homosexuál), objeví se řada témat, která se protínají. Důležité je, že rodiče se dokáží vyrovnat s odlišností dítěte, stejně jako dítě dokáže rodiči říci, co vlastně cítí. Dále je na každém z nich, jak dokáže tuto věc uchopit a vyrovnat se s ní.

H1: Proces coming out u rodičů a homosexuálů spolu úzce souvisí. Rodiče svou neznalostí homosexuality oddalují a zhoršují coming out u homosexuála, ale také u sebe samotných.

¹⁶⁶ Srov. BRZEK, A., PONDĚLÍŠKOVÁ – MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví*, s. 67 – 69.

¹⁶⁷ Srov. ŠRAJER, J. Aplikována etika náboženství. [online].

9. Závěr

Z názvu mé práce Comig out – děti, rodiče a homosexualita vyplývá, že jsem se zaměřila na proces coming out ze dvou pohledů. Z pohledu rodiče a pohledu homosexuála. První část práce obsahuje informace, které jsou důležité pro vysvětlení a lepší pochopení tohoto procesu. Umožňují vžít se do prožívání a postoje obou stran a s tím je spojený i postoj samotné společnosti, ve které vyrůstáme. Bez poznání procesu comig out a úskalím, které v sobě zahrnuje, by nebylo možno zpracovat další část práce a to část výzkumnou.

Výzkumná část práce si kladla za cíl zjistit, jak se s procesem comig out vyrovnávají konkrétní aktéři – homosexuálové a rodiče. Výsledná data získaná rozhovorem jsou seřazena do dvou tabulek (tabulka č. 1 a tabulka č. 2), které odpovídají na to, jak se respondenti staví k homosexualitě, jakým způsobem se s ní vyrovnávají. Důležitá fakta z rozhovoru jsou zpracována do dalších dvou tabulek (tabulka č. 3 a tabulka č. 4), které jsou uvedeny na konci kapitoly s výsledky. Výsledky práce jsou konfrontovány ze dvou pohledů, tak aby bylo patrné, jak rozdílně vnímají obě tyto skupiny „problém“ homosexuality. Z práce vyplývá, že rodiče prožívají podobně složitě proces coming out, jako děti samotné. V prvních okamžicích odhalení dítěte hrají velkou roli emoce a hledání pomoci v rodině nebo v příteli, v dalších fázích se každý jiným ale přesto podobným způsobem vyrovnávají s homosexualitou jako takovou. Práce ukazuje, že jedním ze zásadních problémů je nemožnost u rodičů stát se prarodičem a u dítěte stát se rodičem. Vystává nám tu otázka a volání po změně legislativy. Z mého pohledu by to opravdu stálo za úvahu.

Cíle práce byly splněny. Na základě zkoumání situace ohledně coming outu vyplynula hypotéza:

H1: Proces coming out u rodičů a homosexuálů spolu úzce souvisí. Rodiče svou neznalostí homosexuality oddalují a zhoršují coming out u homosexuála, ale také u sebe samotných.

Tato neznalost rodičů vede k předsudkům a netoleranci homosexuálů. Homosexuálové samotní oddalují odhalení sexuální orientace a tím posunují svůj coming out a teoreticky i coming out svých rodičů. Tato práce nám ukazuje, že coming

out není jen záležitostí jedné či druhé skupiny (rodič x homosexuální dítě), ale vzájemně se tyto skupiny ovlivňují. Práce také ukazuje na předsudky ze strany společnosti, které ovlivňují jak samotné rodiče, tak homosexuály. S těmito fakty by bylo třeba ještě pracovat a zajímat se o tuto problematiku hlouběji. Umožnit rodičům, lépe pochopit dítě a nahlédnout do prožívání homosexuálů a pomoci jim, třeba formou určité osvěty, zbavit se strachu a předsudků z homosexuality. Pojem homosexualita je sice v médiích zmiňován, ale podstata a průběh procesu coming out veřejně medializovaný není. Z toho vyplývá, že pokud se rodiče sami ze své iniciativy o coming out nezajímají, v podstatě nevědí, co to všechno obnáší a jak se jejich dítě vlastně cítí. Kdyby toto bylo možné odstranit, coming out by byl lehčí jak pro homosexuály, tak pro rodiče samotné.

Seznam použitých zdrojů

BABKOVÁ, L. *Postoj svobodných mladých žen a mužů s homosexuální orientací k registrovanému partnerství*. Diplomová práce. Jihočeská fakulta v Českých Budějovicích. Zdravotně sociální fakulta. Vedoucí práce: Mgr. Veronika Kubelova.

BADINTER, E. *XY Identita muža*. Bratislava: Záujmové združenie žien Aspekt, 1999. ISBN 80-85549-10-7.

BAUMANN, S., GIUSTINA, CH.,D. *Lesby-by-by aspekty politiky identit*. Bratislava: Záujmové združenie žien Aspekt, 2004. ISBN 80-85549-45-X.

BEŇOVÁ, K., GOGA, S. a kol. *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*. Praha: Úřad vlády ČR, 2007. ISBN 978-80-87041-33-8.

BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví*. Praha: Scientia Medica, 1992. ISBN 80-85526-03-04.

BULLOUGH, V. L. *Sexual Variance in Society and Histori*. Chicago, 1976. ISBN 0-471-12080-4.

FAFEJTA, M. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. 1. vyd. Věrovany: Nakladatelství Jana Piskiewicze, 2004. ISBN 80-86768-06-6.

FANEL, J. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000. ISBN 80-7272-010.

HAMER, D., COPELAND, P. *Geny a osobnost*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-779-5.

HELMINIAK, D. *Co vlastně říká Bible o homosexualitě?* Brno: CDK, 2007. ISBN 978-80-7325-122-2.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum Základní teorie, metody a aplikace*. 2. vyd. Praha: Portál s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-954-5.

JIRÁŇOVÁ, A. *Homosexuálové očima heterosexuálů na počátku 21. století*. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Pedagogická fakulta. Katedra sociální politiky. Vedoucí práce: Mgr. Ema Štěpařová, Ph.D.

KLAUS, V. *Registrované partnerství : pokrok, nebo nezodpovědné riziko?* Praha : CEP, 2006. ISBN 80-865447-51-5.

KOLÁŘ, M. *Skrytý svět šikanování ve školách*. 1.vyd. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-123-1.

KOPULETOVÁ, V. *Homosexualita a coming out v kontextu dějin a sociálních změn*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova Univerzita. Katedra sociální pedagogiky. Vedoucí práce: Mgr. Ema Štěpařová, Ph.D.

LAUN, A. *Homosexualita z katolického pohledu*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2003. ISBN 80-7266-138-8.

LEWINSOHN, R. *Světové dějiny sexuality*. Praha : Ikar, 2007. ISBN 978-80-249-0887-8.

MAUDUIT, J. A. *Keltové*. Praha: Panorama, 1997. ISBN není uvedeno.

MORAVCOVÁ, J. *Homosexualita z pohledu římskokatolické církve a organizací v České Republice, které se hlásí za práva gay a lesbických osob*. České Budějovice, 2011. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce: Doc. Jindřich Šrajber, Dr. theol.

MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. 1. vyd. Praha: Slon, 2006. ISBN 80-86429-58-X.

NAKONEČNÝ, M. *Obecná psychologie (syllabus přednášek)*. České Budějovice: JUCB, 2006. ISBN 80-7040-922-3.

ONDRISOVÁ, S. *Neviditelná menšina*. 1. vyd. Bratislava: Nadace občan a demokracia, 2002. ISBN 80-968528-5-X.

Problematika homosexuálních vztahů. Praha: Českobratrská církev evangelická, 2006. Knižnice studijních textů Českobratrské církve evangelické. ISBN 80-7017-032-8.

PROCHÁZKA, I. *Coming out*. Brno: Stud Brno, 2002. ISBN 80-238-8850-1.

PROCHÁZKA, I. *Společenská diskriminace lesbických žen, gay mužů a bisexuálů v ČR*. 1. vyd. Praha: ESET, 2003. ISBN není.

PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J., RABOCH, J. *O sexualitě a partnerských vztazích*. 1. Vyd. Praha: Galén, 2005. ISBN 80-7262-323-0.

PUTNA, M. C. *Homosexualita v dějinách české kultury*. Praha: Academia, 2011. ISBN 978-80-200-2000-0.

RUPP, L. *Vytoužená minulost: Dějiny lásky a sexuality mezi osobami stejného pohlaví v Americe od příchodu Evropanů po současnost*. Praha: ONE WOMAN PRESS, 2002. ISBN 80-86356-11-6.

RUTLEDGE, L. W. *The gay book of lists*. Boston: Alyson Publications, Inc., 1987. ISBN 1-55583-120-6.

SMETAČKOVÁ, I., BRAUN, R. *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha: Úřad vlády ČR, 2009. ISBN 978-80-7440-016-2.

SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-250-8.

STEHLÍKOVÁ, D. *Homosexuality, společnost a AIDS v ČR*. 1. vyd. Praha: SOHO v ČR, 1995. ISBN není.

TALANDOVÁ, J. *Sociální postavení lesbických žen a alternativní rodinné modely v kontextu heterosexuální společnosti*. 1. vyd. Praha: Lklub Lambda, 1997. ISBN není.

VESELÁKOVÁ, J. *Problematika životních situací osob s homosexuální orientací*. České Budějovice, 2011. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Zdravotně sociální fakulta. Vedoucí práce Mgr. Markéta Elichová Ph.D.

VIGUÉ, J. *Zdravý sexuální život*. 1. Vyd. Dobřešovice: Rebo Production, 2006. ISBN 80-7234-537-0.

ZVĚŘINA, J. *Sexuologie (nejen) pro lékaře: Homosexualita*. Brno: Akademické nakladatelství Cerm, 2003. ISBN 80-7204-264-5.

ZVĚŘINA, J., BUDÍNSKÝ, V. *Vše o sexu. Sexuologie a sexuální praxe pro každého*. 1. vyd. Praha: Ikar, 2004 ISBN 80-249-0460-8.

ŽIŽLAVSKÝ, M. *Metodologie pro sociální politiky a sociální práci*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3110-7.

Zákony:

Úplné znění zákona č. 140/1961 Sb., *Trestní zákon*. Schváleno: 29. 11. 1961, Rozesláno/platnost od: 8. 12. 1961, Účinnost od: 1. 1. 1962., Zrušeno: 1. 1. 2010

Úplné znění zákona č. 94/1963 Sb., *Zákon o rodině*. Schváleno: 4. 12. 1963, Rozesláno/platnost od 13. 12. 1963, Účinnost od: 1. 4. 1963.

Úplné znění zákona č. 20/1966 Sb., *Zákon o péči a zdraví lidu*. Schváleno: 17. 3. 1966, Rozesláno/platnost od: 30. 3. 1966, Účinnost od: 1. 7. 1966.

Úplné znění zákona č. 175/1990 Sb., *Zákon, kterým se mění a doplňuje trestní zákon*. Schváleno: 2. 5. 1990, Rozesláno/platnost od: 18. 5. 1990, Účinnost od: 1. 7. 1990., Zrušeno: 1. 1. 2010.

Úplné znění zákona č. 115/2006 Sb., *Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů*. Schváleno: 26. 1. 2006, Rozesláno/platnost od: 3. 4. 2006, Účinnost od: 1. 7. 2006.

Usnesení a vyhlášeční 2/1993 Sb., *LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České Republiky*. Schváleno: 16. 12. 1992, Rozesláno/platnost od: 28. 12. 1992, Účinnost od: 28. 12. 1992.

Úplné znění zákona č. 198/2009 Sb., *Antidiskriminační zákon*. Schváleno: 17. 6. 2009, Rozesláno/platnost od: 1. 9. 2009, Účinnost od: 1. 9. 2009.

Internetové zdroje:

ABC.CZ. Asimilace. [online]. [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <http://slovník-cizích-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=asimilace>.

Co je to homosexualita? Co je to coming out?. [online]. [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.004.cz/view.php?cisloclanku=2005070802-co-coming-out-co-je-co>>.

CODE 004, *Druhy homosexuality*. [online]. 25. 7. 2005 [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.004.cz/view.php?cisloclanku=>>>.

COLORPLANET. *Věřící gayové vedou dvoji život*. [online]. 1. 9. 2009 [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.colourplanet.cz/52835-verici-gayove-vedou-dvoji-zivot>>.

ČSU. *Náboženské vyznání obyvatelstva české republiky*. [online]. [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW:

<http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/nabozenske_vyznani_obyvatelestva_ceske_republiky_23_12_04>.

GAY INICIATIVA. Psychosociální vývoj homosexuálů. [online]. [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://gay.iniciativa.cz/www/>>.

HOMOSEXUALITA. *Statistické výzkumy*. [online]. 25. 7. 2005 [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.004.cz/statisticke-vyzkumy>>.

Homosexualita mužů. [online]. 25. 7. 2005 [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/Homosexualita_mu%C5%BE%C5%AF>.

HROMADA, J. *Deset let hnutí za rovnoprávnost českých gayů a lesbiček*. [online]. [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.stud.cz/glbtkomunita-a-hnuti/47-hromada-jii-historie-gl-hnuti-v-r.html>>.

HROMADA, J. *Funkce J. Hromady v Gay hnutí, shrnutí dosažených výsledků*. [online]. [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW <<http://www.jirihromada.cz/prezident-gl-hnuti>>.

IDES.CZ. *Polovině tuzemských středoškoláků vadí homosexuálové*. [online]. [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <http://zpravy.idnes.cz/polovine-tuzemskych-stredoskolaku-vadi-homosexualove-/kavarna.aspx?c=A100107_155356_kavarna_chu>.

JIHOČESKÁ LAMBDA [online]. České Budějovice: Jihočeská Lambda, 2002-2011 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <http://klucicb.info.h3.clevernet.cz/infusions/custom_contact/contact.php>.

LUI MAG. *Předsudky vůči homosexuálům na českých školách*. [online]. [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné na WWW <<http://lui-magazine.cz/index.php/blogy/686-predsudky-vuci-homosexualum-na-ceskych-skolach>>.

PONDĚLÍČKOVÁ, J. MEDICINA. *Mužská homosexualita*. [online]. [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.medicina.cz/clanek.10.4.2010>>.

- PONDĚLÍČKOVÁ, J. MEDICINA. *Ženská homosexualita*. [online]. [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.medicina.cz/clanek.10.4.2010>>.
- SEIDL, J. *Pokus o odstranění homosexuality za první republiky*. In: [online]. Brno: Masarykova Univerzita, Filosofická fakulta, 2005 [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW <http://is.muni.cz/th/64594/ff_m/stesura_dipl._opravdu.pdf>.
- Společnost a my, jak se žije gayům*. [online]. [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW <<http://www.bazi.cz/spolecnost-a-my/jak-se-zije-gayum>>.
- STUD Brno [online]. 1997 – 2012 [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.stud.cz>>.
- Studentský měsíčník VUT – *No Name* č. 5/98. [online]. [cit. 28. 1. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.vutium.vutbr.cz/casopisy.php>>.
- ŠAJER, J. TF. JCU. CZ [online]. 2008-10, „*Aplikovaná etika a náboženství*“ Výběr studijních textů (pracovní, nekorigovaný text). Vloženo: 15. 12. 2009, Dostupné na WWW: <http://www.tf.jcu.cz/katedry/ket/studium/srajer/ps/aplikovana_etika_nabozenstvi>.
- VOID. Rodina – definice rodiny. [online]. [cit. 1. 2. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.viod.cz/editor/assets/download/rodina2.pdf>>.
- WEISS, P. *Homosexualita* [online]. [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.planovanirodiny.cz/clanky/homosexualita>>.
- WINTR, J., OSF.CZ [online]. *Analýza české právní úpravy osvojení dítěte gaye, lesbami a bisexuálními lidmi. Gender Studies, o.p.s. s podporou programu Společnost, muži a ženy z aspektu gender v rámci svého antidiskriminačního projektu*. [cit. 18. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.osf.cz/attachmensts/analyza-osvojení-ditete-gayi-pdf>>.

Přílohy

Příloha č. I.

Rozhovor č. I. - rodiče

Dobrý den, jmenuji se Monika Vališová a tímto rozhovorem Vás prosím o pomoc při své diplomové práci na téma – Coming out – Rodiče, děti a homosexualita. Položím Vám pár otázek, pokud budete souhlasit, budu náš rozhovor nahrávat.

Děkuji

1. Odkud pocházíte – město x vesnice?
2. Kolik je Vám let?
3. Máte sourozence?
4. Jste nějakého vyznání?
5. Setkala jste se někdy ve Vaší rodině s nějakým nepochopením, či podobnou situací, kterou prožíváte nyní?
6. Setkal/a jste se někdy s homosexuálně orientovaným člověkem, kromě vašeho dítěte, ve vašem okolí?
Jestli ano jaký byl Váš pohled na něj? Co jste si o něm myslel/a?
7. Máte v okolí nějakou důvěryhodnou osobu, se kterou se o své pocity můžete podělit?
Jestli ano, o čem společně na toto téma hovoříte?
Jak Vám tato osoba pomáhá?
8. Jaké bylo Vaše dítě, když bylo malé?
9. Napadlo Vás někdy, že má vaše dítě jinou orientaci?
Jestli ano, co Vás k tomu vedlo?
10. Jak je to dlouho, co jste se dozvěděli o sexuální orientaci dítěte?
11. Jaká byla Vaše první reakce?
12. Co myslíte, že Vás k této reakci vedlo?
13. Z čeho jste měl/a největší strach, když jste se o homosexualitě dozvěděl/a?
Co Vás k tomu vedlo?
Teď už je tomu jinak nebo je stále něco, co je pro Vás obtížné?
14. Jak dlouho Vám trvalo, než jste se s celou situací vyrovnali?
15. Máte jen jedno či více dětí?
Pokud máte, jak s ním vycházíte?
16. Přemýšlel/a jste o vnoučatech?
17. Jak se díváte na Váš vztah před tím, než jste se dozvěděli o tom, že je vaše dítě homosexuál a na Váš vztah dnes?
18. Pokud se Váš vztah změnil, čím myslíte, že to je?
19. Poznal/a jste partnery svého dítěte?
20. Bojíte se možnosti nakažení vašeho dítěte virem HIV nebo jinou pohlavní chorobou?
21. Myslíte si, že je vaše dítě/vnuk šťastný?
Jestli ano, co Vás k tomu vede?
22. Jaký mají podle Vás život homosexuálové v ČR?

Příloha č. II.

Rozhovor č. II. – Homosexuálové:

Dobrý den, jmenuji se Monika Vališová a tímto rozhovorem Vás prosím o pomoc při své diplomové práci na téma – Coming out – Rodiče, děti a homosexualita. Položím Vám pár otázek, pokud budete souhlasit, budu náš rozhovor nahrávat.

Děkuji

1. Odkud pocházíte (vesnice x město)?
2. Kolik je Vám let?
3. Jaké bylo Vaše dětství a rodinné vztahy?
Jak se k Vám chovali vaši rodiče?
4. Napadlo Vás někdy v dětství, že byste mohli mít jinou orientaci?
Jestli ano, co Vás k tomu vedlo?
5. Měl/a jste hodně kamarádů?
Jestli ne, z jakého důvodu?
Pokud ano, jste s některými ještě dnes ve styku?
6. Kdy jste začal/a cítit, že opačné pohlaví pro vás není to pravé?
7. Jaké to pro Vás bylo období?
Co cítíte jako nejtěžší věc v tomto období?
8. Jaký vztah jste měl/a se svými rodiči před tím, než se dozvěděli o vaší orientaci?
9. Jaký vztah máte nyní se svými rodiči?
Myslíte si, že je zklamalo, že jste homosexuál?
Co je podle Vás mrzelo nejvíc?
Vyrovnávali se s tím rodiče stejně, nebo otec i matka jiným způsobem?
Pokud rozdílně, proč myslíte, že takto reagovali?
10. Komu jste o své orientaci řekl jako první?
11. Jak dlouho jste to tajil?
12. Z jakého důvodu jste svou orientaci tajil/a?
13. Co jste pro utajení své orientace dělal/a?
14. Zkoušel/a jste přesto vztah s opačným pohlavím?
Pokud ano, jak tento vztah dopadl?
15. Co vás přimělo říci lidem kolem sebe o své orientaci?
Co na tom bylo pro Vás nejtěžší?
16. Co jste cítil/a, když se vaše rodina a okolí dovědělo o Vaší homosexualitě?
17. Byl někdo, kdo Vás v tomto období nejvíce podržel?
18. Máte v okolí osobu, se kterou jste si mohl o všem otevřeně promluvit?
19. Myslíte si, že je odlišný proces coming outu u dívek a chlapců?
Jestli ano, v čem?
20. Jak dlouho trval celý proces coming outu u vás?
V jaké části procesu právě jste?
21. Setkal/a jste se někdy s urážkami nebo výsměchem?
Jestli ano, jak jste na to reagoval/a?
22. Co je pro Vás momentálně nejtěžší v této společnosti?
23. Byl/a jste ženatý/vdaná?
Pokud ano máte děti?
Jste v kontaktu s partnerem nebo jste stále ve vztahu?

24. Kde momentálně pracujete - studujete?
Vědí o Vaší homosexuální orientaci kolegové v práci – ve škole?
25. Žijete momentálně v nějakém vztahu?
26. Jaký myslíte, že mají homosexuálové v ČR život?
27. Cítíte se šťastný/a?
Ano x ne – Proč?

Moc Vám děkuji za spolupráci a Vaše odpovědi. Všechny odpovědi budou zpracovány a s Vaším souhlasem uveřejněny v mé práci.

Monika Vališová

Abstrakt

VALIŠOVÁ, M. *Coming out – Rodiče, děti a homosexualita*. České Budějovice, 2012. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce Mgr. Markéta Elichová Ph.D.

Klíčové pojmy: Homosexualita, gay, lesba, coming out, rodina, legislativa spojená s homosexualitou, organizace spojené s homosexualitou, rodina, socializace, sebepojetí

Práce se zabývá procesem coming out z pohledu homosexuálů a rodičů. V teoretické části jsou popsány procesy a pojmy, které s coming outem přímo souvisí a popisují prožívání homosexuála i rodiče. V první části je vysvětleno co to je homosexualita, posléze se zaměřuji na proces coming out a následně na postoje společnosti. A to jak na postoje k homosexualitě pramenící z minulosti, tak dnešní postoje majoritní společnosti v ČR. S tím je spojen stručný popis a funkce organizací, které jsou hlavními aktéry v pomoci homosexuálů v ČR. Závěr teoretické části tvoří pojednání o rodině, jejích funkcích a postojů k homosexualitě jako takové

Praktická část práce vychází z přímých rozhovorů s homosexuály a rodiči. Na základě popsaných procesů a pojmů v teoretické práci, byl veden rozhovor s oběma stranami a výsledky ukazují, jak proces coming out prožívá každá skupina zvlášť. Výsledky jsou podloženy úryvky rozhovorů s respondenty. Cíl práce a hlavní body rozhovorů jsou uvedeny v přehledných tabulkách.

Závěr práce tvoří diskuze nad výsledky a vyvození závěrů z výsledků celé práce.

Abstract

VALIŠOVÁ, M. *Coming out – parents, children and homosexuality*. České Budějovice, 2012. Diploma dissertation. Jihočeská university in České Budějovice, theological faculty. Department of practical teology. Supervisor of dissertation Mgr. Markéta Elichová Ph.D.

Key words: Homosexuality, gay, lesbien, coming out, family, legislation connected with homosexuality, organisations related to homosexuality, socialization, selfinterpretation

Dissertation deals with „coming out“ process from view of homosexuals and parents. In theoretical part are decribed processes and terms, which are directly related to „coming out“ and decribe views of homosexuals and their parents. In first part is explained what is homosexuality, thereafter I focus on „coming out“ process and public point of view of the issue (point of view which stems from history and even contemporary majority point of view). Then follows a brief description and functions of organisations, which are main participants in helping to homosexuals in Czech Republic. Closing article of the theoretical part speaks about family, functions and its approaches to homosexuality as such.

Practical part of the dissertation comes with interview with homosexuals and their parents. Interviews based on the theoretical part were given to both groups and show how process of coming out differs between parents and children. Goals and main points of interviews are shown in arranged tables.

Conclusion is made from discussion of the results and deduction from conclusions of the whole dissertation.